

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Flemming B. Muus

Solsiden
vender
mod Nord

HENNING BRANNERs FORLAG

SOLSIDEN VENDER MOD NORD

TIL MOR

**OMSLAG:
ERIK CLAUDELL**

FLEMMING B. MUUS

*

SOLSIDEN
VENDER MOD
NORD

HENNING BRANNERS FORLAG

AMALIEGADE · KØBENHAVN

MCMLI

TIDLIGERE UDKOM:
INGEN TÆNDER ET LYS

1.—4. oplag 1950

5. oplag 1951

COPYRIGHT 1951
BY
HENNING BRANNERs FORLAG

FØRSTE KAPITEL

London, December 1946 . . .

Det øsregnede, og Liverpool Street Station — Danskernes Ankomststation til Imperiets Hjerte — saa mere trist ud end nogensinde. Perronernes Glastage var endnu ikke sat i Stand og bar tydelige Spor af Krigens Ravage. Men om det saa havde været den dejligste Forårsdag — om saa Solen havde straalet fra en skyfri Himmel og formildet Jernbanestationens dystre Udseende — kunde Inkie og jeg ikke have været mere lykkelige. Det var mange Maaneder siden, vi sidst havde set hinanden, og disse Maaneder havde ikke været lette for nogen af os . . . vanskelige havde de været for Inkie, som fra mange Sider havde været under stærkt Pres for at frigøre sig fra mig — og vanskelige havde de været for mig, som havde maattet vælge imellem den Straf, jeg var blevet idømt — to Aars Udelukkelse fra Samfundet — eller Benaadning efter seks Maaneders Afsoning, paa den Betingelse at jeg øjeblikkelig forlod Danmark for ikke at vende tilbage i et Tidsrum af fem Aar.

Valget var sværere, end man skulde tro! Efter ti Aars Udlændighed — Aar, hvor mine Tanker altid havde kredset om Danmark! . . . skulde jeg nu miste endog Illusionen om at høre et Land til? Skulde en af de Epi-

soder, der havde berørt mig mest ubehageligt i Liberia lige efter 9. April — Amerikaneren, der hilste mig med Udraabet: „Her kommer Manden uden Fædreland!“ — blive til Virkelighed?

Efter fem Aars Krig, som jeg havde deltaget aktivt i — netop fordi jeg ikke vilde være en Mand uden Fædreland — havde jeg bragt mig selv i en Situation, saa jeg nu stod over for denne svære Afgørelse.

Og jeg havde valgt — Juleaftens Dag modtog jeg Kongens og Justitsministeriets betingede Benaadning, og faa Dage efter var jeg stødt til Inkie i London. Vi var fulde af Optimisme — maaske uden Grund — men er det egentlig ikke tilstrækkelig Forklaring, at vi følte os unge og lykkelige . . . lykkelige for igen at være sammen og for at kunne begynde et nyt Liv.

Lykke er saa mange Ting. Jeg ved, at den fuldendte Lykke findes, men for at forstaa den, maa man kende Sorgen. Ligesom det Gode i Tilværelsen først rigtig træder frem paa Baggrund af det Onde, ligesom vi Danskere nyder en Sommerdag paa Baggrund af de mange sure Dage vi skal igennem — saaledes ogsaa med Lykke!

Sorg og Trængsel havde vi haft i rigt Maal, og trods vor Optimisme stod det os ganske klart, at den Tilværelse, vi gik ind til, vilde blive alt andet end let.

Friheden — Menneskehedens største Gave — som det danske Folk havde genvundet den 4. Maj 1945, havde jeg selvforskyldt mistet i Sommeren 1946 og kun delvis genvundet Juleaften seks Maaneder senere . . . oven i Købet en yderst problematisk Frihed. Aviserne havde højlydt proklameret: Flemming Muus benaades efter kun at have udstaaet seks Maaneder af sine to Aars Straf! — men hvad Aviserne ikke nævnede, sandsynligvis fordi de ikke vidste det, var den Klausul, der var paaheftet Benaadningen.

Allerede i November Maaned var jeg blevet stillet over for Problemet — Benaadning med paafølgende Landsforvisning eller fuld Udsoning. Min øjeblikkelige Reaktion var kategorisk at afslaa et saadant Tilbud. Sammenlignet med Landflygtighed syntes jeg, at den Straf, jeg nu udstod, var for intet at regne. Tanken om at skulle sidde uden for mit eget Lands Grænser og kun kigge indenfor gennem Avisernes Nyhedsspalter, vel vidende, at jeg ikke selv kunde faa Lov at se Bøgen springe ud . . . at se Strøget ved Juletid . . . at tale med mine danske Venner . . . stod for mig som noget ganske forfærdeligt.

Inkie, som jeg skrev og fortalte om min Tvivlraadighed, forstod mit Synspunkt og forsikrede mig atter om, at hun vilde vente . . . Fristelsen til at gense hende inden for den nærmeste Fremtid var mig dog for stærk, og jeg modtog Tilbudet, selv om jeg stadig inderst inde reagerede imod det.

Før jeg blev løsladt Juleaftensdag, meddelte Fængselsautoriteterne mig, at jeg maatte forlade Danmark i Løbet af den kommende Uge.

De to Juledage tilbragte jeg sammen med min Familie paa Landet. Inkie sad i England, men vi talte sammen et Par Gange i Telefonen. Tredie Juledag var jeg atter i København, hvor jeg vekslede de Penge, jeg havde tjent ved Bogføringsarbejde inden for de forløbne seks Maaneder, til engelsk Valuta. Det drejede sig om 90 Kroner, som blev udbetalt et Par Minutter før Portene aabnede sig for mig — endvidere var jeg blevet tilbudt en Togbillet Glostrup—København, men hvorledes man ellers havde tænkt sig, at jeg skulde naa uden for Landets Grænser, forelaa der intet om.

*

*

*

Det var med de mærkeligste Følelser at jeg færdes paa Gaderne — det forekom mig at være en Uendelighed siden, jeg blot havde behøvet at aabne en Dør, naar jeg ønskede at gaa ud. Jeg gik med den ubehagelige Fornemmelse, at Folk genkendte mig, mentalt pegede Fingre ad mig og sendte hinanden dulgte Øjekast, der betød saa meget som: „Hm, der gaar han!“

Mindreværdskomplekser havde jeg egentlig aldrig kendt til — underligt nok var det ikke før faldet mig ind, at manglende Mindreværdskomplekser simpelt hen kunde skyldes Dumhed, Selvtilfredshed, manglende Evne til at erkende sine egne Fejl — men i disse første Dage fik jeg Indblik i hvad den Slags Tankers Indflydelse kan faa et Menneske til at lide, og jeg kan takke mine Venner for, at jeg ikke gik til Bunds i dem. Venner, der modtog mig, som om vi havde talt sammen den foregaaende Dag . . . Venner, der ikke forandrede deres Væremaade en Tøddel, men opførte sig nøjagtig som de altid havde gjort . . . og som frem for alt ikke bød paa Medlidenhed.

Tredie Juledag om Eftermiddagen ringede Erik Kiersgaard:

„Hvad laver Du i Aften?“ spurgte han. „Gider Du komme ud til mig? Der kommer en ti-tolv Mennesker — I faar blot lidt Smørrebrød og Øl.“

Ikke et overflødigt Ord — et jævnt og naturligt Tonefald, og dog var det en svær Gang tilbage til Samfundet. Erik bor i Livjærgergade og det varede meget længe før jeg naaede op til fjerde Sal. Det varede ogsaa meget længe at faa ringet paa Klokken og det var en Kæmpeovervindelse at træde ind i Stuen.

I Løbet af Aftenen tog jeg et Tag i mig selv. Alle hjalp mig paa den eneste mulige Maade, de henvendte sig ikke oftere til mig end til andre — de behandlede mig

kort sagt, som om jeg ikke havde været ude for noget Brud med Samfundet.

*

*

*

Imidlertid havde Inkie sørget for Billet til mig og fjerde Juledag forlod jeg Københavns Hovedbanegaard paa Vej til London. I Lyntoget læste jeg INFORMATION, der bragte en Notits om min Løsladelse. Manden overfor læste ogsaa INFORMATION. Ganske idiotisk haabede og bad jeg til, at han ikke vilde læse netop den Notits . . . men han gjorde det.

Og Jernbanekupeen faldt ikke sammen. Manden begyndte ikke engang at stirre paa mig — han havde selvfølgelig slet ikke genkendt mig.

Ombord paa „Kronprins Frederik“ i Esbjerg Havn kom Journalisterne mig i Møde: „Har du Hus i England?“ „Var jeg blevet skilt fra min Kone?“ „Har du Bankkonto i Udlandet?“ Jeg kunde svare negativt paa alle Spørgsmaalene og bad dem om jeg dog ikke maatte være i Fred.

Der var ikke mange Passagerer. Nogle kikkede, skubbede til hinanden og diskuterede mig mere eller mindre aabenlyst — andre var mere venlige. Flere kom hen til mig, præsenterede sig og kom med Bemærkninger om Vejret i Almindelighed og den forestaaende Overfart i Særdeleshed. En dansk Marineofficer inviterede mig paa en drink og viste mig derved en Venlighed, der efter de stirrende Blikke varmede helt ind i Hjertet.

ANDET KAPITEL

Nu var Inkie og jeg sammen i London, og det ny Liv skulde begynde. Det var vidunderligt at være sam-

men med hende og dejligt at høre om gamle Venner, som med Glæde vilde tage imod mig.

Inkie havde lejet et møbleret Værelse hos to søde gamle Frøkener, der ejede et af de faa Huse i Chelsea, som havde overlevet Branden i 1666. Der var snævre Vindeltrapper og blyndfattede Ruder, som det trak forbandet igennem, men Atmosfæren var denne ubestemmelige, der kun opstaar paa Baggrund af Aarhundreder — og udpræget Engelsk. Prisen var to Pund om Ugen for os begge inklusive den Morgenthe, som blev fremstillet ved at koge Bladene i timevis, før det færdige Produkt blev serveret.

Vore Veninder havde en sort Hankat, der hed George, og hele deres Liv drejede sig om denne deres Yndling. Vi vandt først deres Hjerter, da George havde akcepteret os og hver Gang den saa os, kælent gned sig op og ned ad os, saa vi altid kæmpede en ulige Kamp med Kattehaar, der hang fast overalt i vort Tøj. Siden modtog vi hver eneste Morgen detaillerede Bulletiner om dens Oplevelser og Eskapader med Distriktets Katte af det svagere Køn.

Huset laa lige i Nærheden af Sloane Square, og efter min daglige Gang fra Sted til Sted for at finde en Stilling gik vi Ture gennem Londons mest fascinerende Gade, King's Road. Chelsea Kommune har modsat sig, at der bliver indlagt elektrisk Gadebelysning og de gamle Gaslygter kaster om Aftenen stadig deres gullige, flatterende Skær over denne Del af Byen. Om Dagen, særlig i godt Vejr, møder man mange af de gamle Soldater fra Chelsea's Royal Hospital, pensionerede Underofficerer fra Englands berømte Regimenter. Paa Festdage paraderer de i deres klædelige, højrøde Uniformer, til Hverdag nøjes de med en blaa Uniformsjakke — men altid bærer de deres Medailler, der for-

tæller om Handlekraft og Daad i Krim-Krigene, paa Indiens Nordvestgrænse, i Sudan, i Boer-Krigen og i den første Verdenskrigs mange Slag.

King's Road excellerer i Marskandiser- og Antikvitetsforretninger, hvor man kan være heldig at erhverve virkelig gode Ting for smaa Penge. Vi vandrede igennem Tite Street, som mange Kunstnere og Skribenter har gjort berømt. Blandt andre boede Oscar Wilde gennem mange Aar i denne Gade — dens nulevende Berømtthed er Augustus John, den verdenskendte Portrætmaler.

Vi gik Ture langs Chelsea's Embankment og saa paa Trafikken og paa det efter min Mening smukke, men stærkt omstridte Elektricitetsværk, som er blevet et nyt Landemærke i London.

*

*

*

Vore finansielle Forhold var ikke straalende. Fra Danmark havde jeg medbragt ti Pund og Inkie havde cirka halvtreds Pund staaende paa en Bankkonto i England. Jeg mobiliserede altsaa alle Hjælpemidler for at skaffe mig selv en Stilling hurtigst muligt. Som almindelig Turist kunde jeg kun faa Opholdstilladelse for een Maaned ad Gangen og Arbejdstilladelse var der slet ikke Tale om at opnaa — altsaa maatte jeg søge en Stilling uden for England. Paa Grund af de mange Vanskeligheder der, ikke mindst efter Krigen, var med at opnaa Arbejdstilladelse i de forskellige Lande, an-saa jeg det for nødvendigt at søge et Virkefelt i en af de engelske Kolonier. Adskillige af mine gamle Venner gjorde hvad de kunde, men Tiden gik, og det ene Haab efter det andet glippede.

Et Lyspunkt var der dog, idet min Kone efter sin Moder, Monica Wichfeld, arvede en lille Sum Penge,

som henstod i gode, solide, engelske Aktier. I Dag er det vanskeligt at se, hvad vi skulde have stillet op uden denne ganske uventede Arv. Arbejde havde jeg ikke, og Vejen tilbage til Danmark var spærret. Hertil kom, at jeg blev syg. En Eftermiddag blev jeg overfaldet af saa voldsomme Smerter i det ene Ben, at jeg overhovedet ikke kunde røre mig. En Læge blev tilkaldt, men efter otte Dages Massage og Behandling med ultraviolette Straaler samt Masser af smertestillende Midler, som jeg ikke kunde taale, tilkaldte Inkie en Harley Street Specialist — en Disposition, der aldeles ikke harmonerede med vore økonomiske Forhold.

Dr. William Tucker, som var en af Kong George's Livlæger og saa fornem, at han ikke mere blev tituleret „Dr.“ men slet og ret „Mr.“, stillede hurtigt sin Diagnose — Diskosprolaps. Som Følge af diverse Faldskærmsudspring havde en Plade forskubbet sig i Ryghvirvlen — et ikke ukendt Resultat, der i mange Tilfælde først giver sig til Kende aarevis efter. Han haabede at kunne klare Tilfældet uden Operation. Jeg skulde stadig have Massage, men Behandlingen gjaldt nu Ryggen, hvorfra Smerterne i Benet havde deres Oprindelse.

Det varede seks Uger, før jeg blev saa rask, at jeg igen kunde begynde at tænke paa at bestille noget eller rettere sagt kunde genoptage min Jagt efter en Stilling et eller andet Sted i Verden. Hver Dag gik jeg fra Kontor til Kontor — blev sendt med smaa nette Anbefalingsskrivelser fra den ene Direktør til den anden — alle lovede de at gøre deres bedste . . . men lige i Øjeblikket var der desværre ingen Muligheder! Vor Optimisme var efterhaanden lidt tyndslidt, selv om vi gjorde vort bedste for at holde den i Live, og saa viste der sig noget!

Lord Leathers of Purfleet, tidligere Minister i Chur-

chill's Ministerium, lovede mig en Stilling i Venezuela. Der manglede blot enkelte Formaliteter, som han mente snart vilde kunne ordnes — men nu var der ogsaa gaaet fire Maaneder siden min Ankomst til England, og vor Kapital formerede sig jo ikke. Leveomkostningerne var ret høje, min Sygdom havde gjort et alvorligt Indhug i vore stærkt begrænsede Midler — nu saa det imidlertid ud til at lysne. Min Moder kom over for at tage Afsked med os, men den 3. Maj bragte Posten et Brev fuldt af Beklagelser og Løfter — Stillingen i Venezuela kunde ikke blive til noget. Jeg stod og barberede mig, da Brevet kom, og før jeg var færdig med Barberingen, havde vi bestemt os til at tage Sagen i vor egen Haand og ikke vente paa, at venlige Mennesker maaske engang ved Lejlighed vilde skaffe mig en Stilling.

Vi besluttede os kort sagt til at rejse til Sydafrika aldeles omgaaende.

Det viste sig at ville tage mindst seks Maaneder at opnaa Indrejse- og Arbejdstilladelse, og det havde vi ikke Raad til at vente paa. Dertil kom, at det blev vanskeligere og vanskeligere at faa vor Opholdstilladelse i England forlænget. Hver Maaned maatte jeg tilbringe mange Timer i et langt, mørkt Venteværelse i Bow Street, hvor et halvt Hundrede andre Mennesker som Regel ventede i samme Rum og i samme Ærinde. I dette triste Lokale, der kun var oplyst af et melankolsk dryppende Stearinlys, sad man da og ventede paa at blive kaldt ind til en Embedsmand, der for hver Maaned stadig mere modvilligt gik med til at forny Opholdstilladelsen, indtil den til sidst kun blev prolongeret for en Uge ad Gangen.

Vanskelighederne taarnede sig op. Vi boede ikke mere saa billigt som i Begyndelsen. Vore elskelige Frøkener Blake skulde have noget Familie boende, og vi havde maattet søge andet Logi, som paa det Tidspunkt

var meget vanskeligt at skaffe. Et stort møbleret Værelse til syv Pund om Ugen, inklusive Morgenmad, var det eneste vi kunde finde. Vore Leveomkostninger var dermed sat stærkt i Vejret, og der skulde ikke noget Regnegeni til at finde ud af, at vor Kapital meget hurtigt vilde blive spist op.

Det viste sig, at Udvandringen fra England til Sydafrika havde taget et saadant Opsving, at det var umuligt at skaffe Skibslejlighed indenfor de første seks —otte Maaneder, da selv Fragtdampere var optaget langt ud i Fremtiden. Vi bestemte os til at flyve, men ogsaa B.O.A.C. meldte alt optaget de første fire Maaneder.

Efter at have indhentet alle disse fortrøstningsfulde Oplysninger, henvendte vi os i South Africa House paa Trafalgar Square og ansøgte om et seks Maaneders Turistvisum til Den sydafrikanske Union. Det blev bevilget i Løbet af ganske faa Timer, da vi oplyste, at vi skulde paa Bryllupsrejse, og saa gik Jagten videre for at finde en Maade at komme af Sted paa.

Vi kom i Forbindelse med nogle Mennesker, der havde slaaet sig sammen om Købet af en Lystyacht, som havde tilhørt Kejser Frantz Joseph af Østrig. Vor Andel skulde være fire Hundrede Pund, og vi vilde saa blive Medejere af Baaden, som foruden at transportere os og vore tyve Kompagnoner til Afrika, ogsaa i Fremtiden skulde benyttes til Passagertrafik mellem Cape Town og Southampton. Vi vilde meget hurtigt tjene vore Penge ind igen, forsikrede man os, men da endnu kun faa havde meldt sig som interesserede, var Udsigterne til at komme af Sted sikkert lange og trange.

Saa traf vi en Privatmand, der havde haft Held med Taxaflyvning paa Ruten Liverpool—London, og som nu havde faaet Øjnene op for, at der maatte være store

Penge at tjene ved at flyve Folk til Sydafrika. Han havde købt en Bristol Wayfarer og havde ladet den bygge om til at kunne tage tredive Passagerer. Vi kom i Forbindelse med ham gennem et lille, tredieklases Rejsebureau, og Prisen var næsten det dobbelte af, hvad det kostede at flyve med B.O.A.C. og fire Gange saa meget som Prisen pr. Skib. Et ganske enkelt Regnestykke overbeviste os imidlertid om, at der slet ikke var noget Alternativ, altsaa bestilte vi to Billetter Liverpool—Johannesburg, hvorefter vor Kapital beløb sig til hundrede Pund, som vi fik overført til Standard Bank of South Afrika.

For at yde lidt Gengæld for al den Gæstfrihed, vi havde modtaget under vort Ophold i England, arrangerede vi et Cocktailselskab lige før Afrejsen. Der var mange Mennesker til Stede, og alle misundte os tilsyneladende, fordi vi skulde forlade det regnfulde England og rejse til det solrige Sydafrika med dets Overflod af Bananer, Smør, Dollargrin og Whisky. — Vi skulde snart faa at se, at vel var der mange Bananer, men de smagte som Papmaché — vel var der Smør, men det var som Regel harsk. Dollargrin kunde man ganske vist købe i det Antal, man havde Lyst og Raad til, men de blev omgaaende ødelagt paa de elendige Veje, der fandtes saa snart man kom uden for Storbyerne. Whisky var der saamænd ogsaa rigeligt af, men alt for faa Mennesker, man brød sig om at drikke den sammen med. Sydafrikanerne drikker for at blive fulde og ikke som Englænderne, og for den Sags Skyld ogsaa Danskerne, fordi de synes om selve Smagen.

Men alt dette og meget mere skulde vi først senere finde ud af. Foreløbig modtog vi Lykønskningerne og undlod ganske at fortælle, at vi tog ud paa en fuld- stændig hazarderet Rejse uden andet i Lommen end

rundt regnet hundrede Pund Sterling, to enkelte Flyvebilletter og en Snes venlige Introduktionsbreve, som vi ikke turde sætte vor Lid til, da de næppe vilde resultere i andet end diverse Middagsindbydelser.

Den sidste Aften tilbragte vi sammen med Inkie's Familie, og den 10. Maj rejste vi, fulgt af alle mulige gode Ønsker, med Toget til Liverpool, hvorfra Maskinen skulde starte næste Dag.

*

*

*

Det var over fem Aar siden, jeg havde været i Liverpool, men den lignede saamænd sig selv fra den Gang. Der var ganske vist blevet ryddet lidt op i Ruindyngeerne, men megen Opbygning havde ikke fundet Sted. Vi boede denne Nat paa Adelphi, og næste Morgen samledes de otteogtyve Passagerer foran Hotellet, hvorfra vi med Rutebil kørte ud til Flyvepladsen.

Lige før vi skulde igennem Tolden, fik vi at vide, at der, siden Inkie i Oktober 1946 var ankommet til England, var blevet indført et nyt Regulativ, ifølge hvilket det var forbudt at udføre Smykker. Da denne Lov ikke havde været i Kraft, da hun ankom, havde hun naturligvis ikke faaet dem indført i sit Pas og kunde altsaa ikke nu bevise, at Smykkerne havde været i hendes Families Besiddelse i mange Aar. Grunden til dette Regulativ var, at mange Englændere, og for den Sags Skyld ogsaa Folk fra andre Lande, omgik Loven om kun at udføre et ganske ringe Beløb, ved at medtage Juveler og sælge disse i Frankrig, Schweiz, Italien eller hvor man nu end agtede sig hen.

Inkie havde nu Valget imellem at lade sin Smykker

forblive i England under Toldvæsenets Laas og Lukke eller at smugle dem igennem — for hendes Vedkommende en yderst legitim Smugleraffære. I Betragtning af, at disse Smykker faktisk repræsenterede vor „sidste Udvej“ til at skaffe Penge, var det ganske nødvendigt at tage dem med, og vi fik dem da ogsaa nok saa nydeligt igennem Tolden ved at pakke det hele ned i en Svampepose.

Aldrig saa snart var vi sluppet godt fra de videbegærlige Toldere, før vi fik Meddelelse om, at Maskinens ene Motor strejkede, og at Afrejsen maatte udsættes. En lille, vims Stewardesse erklærede, at det maaske vilde vare een Dag, maaske flere.

Vi blev nu paa Selskabets Regning indkvarteret rundt omkring i Liverpool, Inkie og jeg i et ganske pænt Pensionat. En Repræsentant for Selskabet ringede hver Dag og meddelte, at man haabede paa, at Afrejsen kunde finde Sted den følgende Dag, men da vi fik denne Besked otte Dage i Træk, kom vi først af Sted med en halv Snes Dages Forsinkelse. Den mellem-liggende Tid tilbragte vi saa godt som man nu kan i Liverpool — hvilket ikke vil sige ret meget.

Der rasede en Valgkampagne, medens vi var i Byen, og den optog os en Del. Kampen blev med stor Energi ført mellem den gudfrygtige Del af Liverpools Indbyggere og de mere verdslige Dele af Befolkningen, og gjaldt — Søndagsforestillingerne i Biografteatrene kontra det andet Bud. Kæmpemæssige Plakater og Optog dominerede Byen i Ugen før Valget, der først fandt Sted Dagen efter vor Afrejse. Vi har desværre aldrig faaet Resultatet at vide, men mon ikke det faldt ud til Fordel for Biografteatrene?

*

*

*

Endelig kom Afrejsens Dag. Det lykkedes os endnu engang at slippe gennem Tolden med Smykkerne i Behold, og vi fandt vore Pladser i Maskinen, hvor vi hilste genkendende paa de andre Passagerer. Inkie og jeg havde reserveret de bageste Pladser. Skulde det gaa galt — og vi maatte jo se i Øjnene, at vi rejste med en Maskine, hvis Ejer ikke havde nogen Erfaring bag sig — var det rart at sidde der, da det tilsyneladende altid er de Passagerer, som sidder bagest, der klarer sig.

En Times Tid eller to senere fløj vi over Kanalen og naaede Paris ved Frokosttid. Alle Rejsens Maaltider var inkluderet i Biletprisen, og vi ydede Frokosten i Le Bourget fuld Retfærdighed. Næste Maal var Nizza, hvor vi skulde overnatte. Vejmeldingerne, der hang opslaaet forskellige Steder, var meget daarlige — især paa Ruten Paris—Rivieraen — men af Sted skulde vi. Et ansvarsbevidst Luftfartsselskab vilde næppe have tilladt at vi fortsatte, og jeg ved i hvert Fald, at R.A.F. under de samme Forhold vilde have afblæst ethvert Forsøg paa at nedkaste Faldskærmsjægere eller Vaaben — men her gjaldt det om at tjene Penge, og helst lidt hurtigt.

Der var ganske vist Stormvarsel, men efter at have fløjet en halv Times Tid, kom vi ind i et Omraade, hvor det mere var Mangel paa Luft end det modsatte, der gjorde sig gældende. Gang paa Gang faldt vi i Luft-huller — indenfor en Snæs Minutter faldt vi ustandseligt og mindst hundrede Fod hver Gang. Stewardessen havde rivende Afsætning paa sine smaa Papirsposer. To Dreng, Tvillinger paa en fire-fem Aar, skreg af Angst, indtil de blev stille — dels af Udmattelse og dels fordi de uophørligt kastede op.

Derefter fløj vi ind i et forfærdeligt Tordenvejr. Lynene jog over Himmelen paa Kryds og tværs, sorte

Skyer væltede sig omkring — det hele mindede mest af alt om Wagners Götterdämmerung, hvor Max Reinhardt havde præsteret sit ypperste.

Vi naaede dog helskindet over de maritime Alper og vor store Maskine gik ned i Nizza paa en Landingsstribе, der mere lignede et Fortov end en Flyveplads. For at gøre Billedet fuldentt var den oplyst af kulørte Lamper udlaant fra samme Sted, der sørgede for Oplysningen af Promenade des Anglais.

Næste Formiddag fløj vi til Malta, Øen, som af den engelske Konge havde faaet tildelt GEORGE CROSS paa Grund af Befolkningens Heltemod under de utallige Bombeangreb, som Tyskerne og til Dels Italienerne havde foretaget i Krigens Løb. Vi landede ved Frokosttid og spiste — hovedsagelig Hvidløg — paa et af de faa Hoteller, som delvis havde undgaaet den tyske Bomberegning. Her kom tre nye Passagerer til, et maltesisk Ægtepar med deres Spædbarn. Manden var Trompetist og havde hørt, at Sydafrika bød paa særlige Chancer i hans Metier. Deres Bagage bestod af en Spaankurv med personligt Tøj, en engelsk-maltesisk Ordbog, som ustandselig var opslaaet, samt deres dyrebareste Eje — den blanke Messingtrompet. De kunde intet Sprog udover deres eget, som er en italiensk Dialekt, og var henrykte over at kunne gøre sig forstaaelige for Inkie, hvem italiensk, inkluderet dets forskellige Afarter, ikke falder vanskeligere end fynsk for Kjertemindes Amanda.

Fra Malta satte vi Kursen stik mod det afrikanske Fastland og fløj det sidste Par Timer i en uvirkelig Belysning af Morild og Genskæret af en vidunderlig Ørkenolnedgang. Under os skimtede vi hist og her Baalene fra adskillige Beduinerlejre. Ved Titiden landede vi velbeholdent i Tobruk, Ørkenkrigens glørvær-

dige Fæstning, og fik anvist Værelser i en velbygget Barak, opført af R.A.F. i Krigens sidste Aar. Et stort, forsamlingshusagtigt Lokale gjorde det ud for Restaurant, hvor tyske Krigsfanger serverede.

Det var en mærkelig Følelse at være i Tobruk. Hvor ofte havde jeg ikke med bankende Hjerter lukket op for Radioen for at høre hvordan Situationen udviklede sig med Hensyn til de utallige Slag, der fandt Sted omkring, og til Tider endda inde i selve Byen. Da Tobruk faldt, havde det været et meget haardt moralsk Slag — et Chok, der gjorde et mindst lige saa dybt Indtryk, som da Hongkong eller Singapore maatte overgive sig til Fjenden.

Fra Tobruk gik Turen næste Morgen til Luxor, hvor vi tog Benzin paa, da Tankene ikke kunde rumme mere end højst fem Timers Forbrug. De sidste Timer havde vi fløjet over Sahara, der fra den Højde mest af alt lignede en uddød Klode i en Hollywoodfilm. Det hede Ørkensand kastede Varmen tilbage og vi kunde daarligt forestille os, at selv Kameler kunde holde ud at komme i Berøring med den tilsyneladende koghede Overflade. Vi saa da heller ikke det mindste Tegn paa Liv langs hele Ruten.

Wadi Halfa, vores næste Stop, naaede vi Klokker fire om Eftermiddagen, og det staaer for mig som det varmeste Sted paa Jordens Overflade. Flyvepladsen laa tilsyneladende midt i en Ørken. Nogle Lillebiler stod uden for et Telt, der gjorde det ud for Administrationsbygning. Jeg rørte ubetænksomt ved Vogn døren paa en gammel T-Model, men trak hastigt Haanden til mig. Karosseriet føltes som en Varmtvandskedel paa Kogepunktet — selv Sæderne i Vognen, som dog fik nogen Beskyttelse af en laset Kaleche, var saa varme, at vi maatte brede vore Frakker ud før vi satte os. Skum-

plende og kogende bevægede vi os af Sted tilsyneladende uden andet Maal end Horisonten, men ganske uden Varsel dukkede en Oase op — det var Wadi Halfa.

Vi kørte direkte til Byens vistnok eneste Hotel, The Blue Nile, det tog sig henrivende ud, og havde det ikke været saa umenneskeligt varmt, vilde alt have været fuldendt. Vi fik et dejligt Værelse med eget Badeværelse, hvor et Thermometer viste 48 Grader Celsius. Det lakerede Sæde paa W.C.'et var saa varmt, at man maatte lægge et Haandklæde paa det og Vandet fra den kolde Hane, som vi straks lukkede op for, strømmede ud med en Temperatur paa tredive Grader. Det var næsten for varmt til at aande — man ligefrem slugte Hede.

Ved Sekstiden besluttede vi dog at foretage en lille Expedition til Byens Marked. Vi fik at vide, at der var højst ti Minutters Gang, men blev indstændigt fraraadet at spadserere.

„Vi sender ikke en Redningsexpedition ud“, sagde Hotelejereren manende, „De er alligevel smeltet væk, inden vi naar frem!“

Vi kørte altsaa ind til Wadi Halfa's Hjerte, hvor vi udmattede sank ned i et Par Kurvestole, der stod uden for Byens eneste Butik, som ogsaa gjorde det ud for baade Restaurant og Bordel. Varmt, ikke lunkent, men VARMT ØL var det eneste, vi kunde faa at drikke — iøvrigt var der ikke Grænser for, hvad vi blev tilbudt . . . sorte Dollars, hvide Skjorter, unge Piger, smaa Dreng, Helgenbilleder, uartige Postkort, ægte Tæpper, Kludeforliggere samt Sandaler, Spyd, Fodboldstøvler og meget, meget andet.

Vort Behov indskrænkede sig til Øllet, som vi drak, men i sidste Øjeblik købte Inkie en Tropehjelm, som hun stadig bruger.

Efter Mørkets Frembrud spadserede vi langsomt

tilbage til Hotellet. Det var, som om vi pludselig var havnet i et af Tusind og En Nats Æventyr. Fuldmaanen sendte sine sølvhvide Straaler ned over den blaa Nil's Bredder og fik Flamingoerne, som stod paa et Ben og ventede paa Søvn, til at virke som aandeagtige Skikkelser. En ensom Dinka tog sig et forfriskende Bad tilsyneladende uden at tænke paa alle de Krokodiller, som Floden var fuld af. Det var lyst — lysere end en Midsommernat i Danmark, og Luften var fuld af de mærkeligste Lyde og exotiske Dufte.

Paa Hotellet var man i Gang med Forberedelserne til den traditionelle drink før Middag. Det tog adskillige Timer at faa den drukket, og efter at have spist i et Mareridt af Hede — der var dækket i en lukket Glasveranda for at holde Moskitoerne paa Afstand — gik vi op og kastede os i Ordets aller egentligste Forstand paa vore Lejer. Der var ikke tale om at vaagne „badet i Sved“, da det var ganske umuligt at falde i Søvn. Vi stod op Klokken fire og tog et Bad, men da vi stillede til Morgenmaden, var vi igen drivvaade af Varme. Inkie havde levet af Frugtsaft, siden vi ankom til Wadi Halfa, og hun var meget fornærmet over, at jeg stadig kunde indtage fast Føde — hun har endnu ikke tilgivet mig, at jeg den Morgen spiste fire Spejlæg, tre Gange Bacon og en enkelt Ananas, selv drak hun blot et Glas Appelsinsaft med Is.

Ved Ankomsten til Khartoum var det første, vi saa, en dansk Flyvemaskine, der hed „Viking“. Den var paa Vej fra Nairobi til København. Vi snakkede med en af Piloterne og benyttede Lejligheden til at sende en Hilsen hjem.

Saa forlod vi Khartoum, mellemlandede et Par Gange i Dagens Løb og ankom om Aftenen til Juba, den sydligste sudanesiske By. Det var virkelig Afrika. „Hotel-

let“ var bygget paa Pæle midt i en Bananplantage — og her var ikke Tale om noget Privatliv. Fem og fem fik vi tildelt Værelser, og Badeinstallationen indskrænkede sig til et lille Skur ude i Gaarden, hvor en Gulvspand med Vand var anbragt i Loftet. En Lemindretning i Bunden aabnede sig, naar man trak i en Snor, men vasket blev man da. Inkie og jeg tilbragte en meget morsom Aften sammen med den lokale R.A.F. Stations-Kommandant, der uden Tvivl havde opholdt sig lidt for længe i Troperne. Han gjorde Indtryk af at være spløttergal, men hans Repliker var saa vittige, at vi lo langt mere ubehersket end Varmen egentlig tillod.

Noget senere paa Aftenen kom ogsaa vor Pilot, Ralph Morgan, til Stede, og det lykkedes os at overtale ham til at flyve lavt over Junglen paa Turen fra Juba til Kisumu i Kenya. R.A.F. Commander'en beskrev malende, hvor spændende det var at jage Elefantflokke fra Flyvemaskine. Det tog haardt paa hans Humør, da han hørte, at vor Maskine var ubevæbnet, og han tilbød tjenstvilligt at laane os en enkelt Maskinpistol, men det satte Ralph Morgan dog en Stopper for.

Næste Morgen fulgte Kommandanten os til Flyvepladsen, og da Solen stod op, opførte han en fantastisk Krigsdans. Med udstrakte Arme og knyttede Næver truede han vildt ad den og lovede den al Landsens Ulykker til Gengæld for den Varme, den Dag efter Dag ubarmhjertigt lod straale ned over Menneskenes syndige Hoveder.

Vi lettede og fløj meget lavt hen over Junglen — egentlig alt for lavt for en saa stor og tungt lastet Maskine, og ret snart fik vi Øje paa Elefanter. Piloten bestemte sig til at drille en særlig stor Flok, gik ned i 200 Fods Højde og cirklede over den. Den gamle Hanelefant blev meget vred og gjorde sit yderste for at

forsvare sin Familie. Dens Raseri fik dog kun Afløb overfor vor Skygge — havde den været mere substantiel, var den utvivlsomt blevet pulveriseret.

Til sidst blev det dog en af Passagererne for meget. En Slagter fra Liverpool, som, iført rundpuldet Hat og sort Diplomatfrakke, var paa Vej til Johannesburg for at aabne en Filial af sin blomstrende Mersey-Forretning, sendte gennem Stewardessen en rasende Besked til Ralph Morgan . . . vilde han for Himmels Skyld tænke paa hans, Slagterens, kostbare Liv i Stedet for at ligge og lege Kispus med en vild Elefanthjerd? Man maa jo indrømme, at Manden havde Ret . . .

Nogle Timer senere fløj vi ind over Victoria Søen og gik ned i Kusumu i det nordøstlige Hjørne. Derfra blev vi kørt til Victoria Lake Hotel, et af Kenyas Luksus-hoteller, som laa med det snedækte Kilimanjaro i Baggrunden og med den mest usandsynlige Udsigt over Lake Victoria. Her var der igen Morgenmad — vort andet Maaltid den Dag — men det, der interesserede os mest, var de enorme Skaale med Bananer og Avocado Pærer, som kronede Opdækningen. Inkie spiste Masser af grønne Appelsiner og mindst en halv Snes Bananer, medens jeg satte adskillige Avocado Pærer til Livs.

Desværre skulde vi kun have Benzin paa, snart var vi igen paa Vingerne og fløj videre mod Syd langs Victoria Søen. Vandet var mere blaat end Middelhavet paa Riviera-Postkort. Overalt er der smaa hvide Klippeøer med et Par Kraals og dansende, vildt gestikulerende, nøgne Negerbørn, som sammen med deres lige saa luftigt klædte Forældre enten truede ad Maskinen eller skjulte deres Hoveder paa bedste Strudsevis.

Fanden var løs, da vi landede i Tabora, en afsides liggende By i Kolonien Tanganyika. Paa Grund af en Fejlekspedition fra Telegrafvesenets Side var vor An-

komst ikke blevet annonceret og Hotellet var helt optaget. Det var det eneste i Byen, saa der var ikke andre Muligheder. Inkie skulde sammen med seks andre Kvinder sove i et Værelse paa Størrelse med et moderne københavnsk Badeværelse med Siddebadekar, og jeg sammen med nogle Mænd i en Lerhytte, hvor Hotellets Negerkok og Messedrenge ellers i deres ledige Stunder hyggede sig sammen med Væggelusene — da dét gik op for mig, blev jeg gal i Hovedet, og mit Humør blev ikke bedre, da jeg opdagede, at Ralph Morgan havde kapret sig et dejligt Eneværelse med Bad og at Stewardessen ligeledes havde indrettet sig fortræffeligt — hos ham. Denne Situation skulde senere udvikle sig til Højdramatik.

Efter i uforblommede Vendinger at have meddelt disse Mennesker min Mening om dem selv i Almindelighed og om Administrationen i Særdeleshed, forlod Inkie og jeg Turtelduerne i deres Rede og begav os hen til den engelske Distrikt-Kommissær, hvor jeg gav vældig ondt af mig.

Den engelske Officer vidste ikke sine levende Raad, men var naturligvis rørende enig med os. Efter at have pudset sin Monokel utallige Gange og under synlig Anstrengelse at have vendt og vredet sin Hjerne, kom han pludselig i Tanke om en dansk Biskop, der var bosat i Tabora.

Hvis han nu kunde faa os indkvarteret der — vilde vi være tilfredse med det?

Et Øjeblik efter var vi paa Vej i hans Vogn, der blev ført af en kæmpemæssig Sudaneser i Khakiuniform, rød Fez, mange Guldsnore, grønt Skærf om Maven, viklersklædte Ben og — bare Fødder.

Biskop Søren Ibsen og hans Kone var henrykte for at se os. Bortset fra nogle danske Missionærer, der til-

hørte Biskoppens Kirke, og som han saa en eller to Gange om Aaret, havde han ikke talt med Danskere, siden han sidste Gang var hjemme et Par Aar før Kri- gen brød ud.

Vi blev installeret i Gæstefløjen. „Vi kunde være ganske rolige — vi var i fuldstændig Sikkerhed . . . ganske vist havde en Løve et Par Uger i Forvejen aflagt Visit i Gæstefløjens Gaard, men saa var der ogsaa blevet sat en ekstra Slaa for, saa det behøvede vi ikke at skænke en Tanke“ — det virkede umaadelig beroligende!

Bispinden havde gjort sig voldsom Umage med Mid- dagen. Først fik vi svensk Daasesild, derefter Flæske- steg med Rødkaal og brunede Kartofler, og til Dessert Rødgrød med Fløde. Silden var ægte nok, men Stegen bestod af Vildsvinekød, Rødkaalen af Hvidkaal, tilsat Frugtfarve, Kartoflerne var Batater, Rødgrøden lavet af Guavafrugter og Fløden stammede fra en Ged. Jo, det var en rigtig dansk Middag — den smagte fremragende.

*

*

*

Paa Grund af sin pludseligt opstaaede, hede Kærlig- hedsaffære befandt Ralph Morgan sig i de højere Luft- lag — ogsaa naar han i sin Fritid havde begge Ben plantet paa Jorden — han fik en Raptus og sendte mig en Meddelelse, hvori han i meget bestemte Vendinger henstillede til mig, selv at sørge for Befordring til Flyve- pladsen, da jeg frivilligt havde forladt Selskabets Kvar- ter . . . Afrejsen skulde foregaa Klokken otte næste Morgen, hvis min Kone og jeg ikke var der paa Klokke- slæt, vilde man efterlade os, og Selskabets Forpligtelser maatte anses for ophørt — iøvrigt maatte vi selv om, hvordan vi saa vilde slippe væk fra denne Udørk!

Et indfødt Bud laa i fast Rutefart med den ene Med-

delelse mere rasende end den anden, indtil vi begge erklærede, at vi ikke vilde rokke os en Tomme — han vilde ikke sende Bud efter os, og vi vilde blive, hvor vi var, indtil vi blev hentet. Det hele var temmelig taabeligt!

Næste Morgen afventede Inkie og jeg spændt Udviklingen. Jeg var fast besluttet paa ikke at røre mig, selv om Biskoppen tilbød at køre os til Flyvepladsen i sin egen Vogn.

Som Minutterne sneglede sig af Sted, begyndte allehaande Tanker at røre sig i mig. Kunde jeg nu forsvare det over for Inkie? Havde jeg Lov at forskertse alle Chancer paa Grund af meningsløs Stædighed? Mærkeligt som man enkelte Gange i sit Liv kan lade sig gaa paa af ganske ligegyldige Episoder — det var virkelig en alvorlig Overvindelse for mig at sige til Inkie: „Lad os saa tage af Sted . . .“

I det samme svingede Ralph op foran Indgangen i en laant Jeep, rasende over at have maattet bøje sig. Det lettede, da han saa, at vi var paa Vej ud — og endnu inden vi naaede Flyvepladsen, var vi ude af Stand til at fatte, hvad det egentlig var, der havde ophidset os saa voldsomt. Vi morede os over vor fælles Taabelighed og ses den Dag i Dag, naar Lejlighed gives.

Om Aftenen naaede vi N'dola i Nord Rhodesia, hvor vi blev indkvarteret paa et dejligt Hotel, som mest af alt mindede om Skånegården i Båstad. Det var en firlænget Bygning, og Gaardspladsen var et Væld af Blomster. En Svalegang løb hele Vejen rundt paa Husets indvendige Side, og mellem Værelserne, der alle stødte ud til Gangen, stod en indfødt Tjener posteret og afventede nærmere Ordre.

Da det var den sidste Dag før Rejsens endelige Maal,

mødtes alle Passagererne til en Fest. Hver indskød et Pund, og Aftenen udviklede sig dramatisk set langt over Forventning.

Ralph og Stewardessen, ogsaa kaldet „Cute Molly“, dansede Kind mod Kind paa smaa rosenrøde Skyer, da Inkie pludselig satte sig i Hovedet, at nu *skulde* det lykkes hende at overtale Ralph til at flyve direkte over Victoria Faldene. Hvis man kaster et Blik paa Kortet, vil man se, at det ikke er nogen væsentlig Omvej, og vi havde allerede tidligere paa Turen luftet Tanken.

Vi var alle enige om, at det vilde være en interessant Oplevelse og sammen med nogle af Passagererne lagde vi vor Slagplan. Jeg sendte Molly et kærligt Blik og bad hende om den næste Dans, og Inkie tog Ralph i sin Varetægt. Molly, Passagererne og jeg iagttog dem danse sammen et Øjeblik og derpaa forsvinde ud i den duf-tende Tropenat. Hvor nødigt jeg end vil indrømme det, begyndte Cute Molly nervøst at slaa sig i Tøjret, i dette Tilfælde mine Arme, og hun skævede uophørligt hen imod de aabne Døre.

Jeg gjorde mit bedste for at aflede hendes Opmærksomhed og hentede et Par drinks, der dog kun bevirkede, at hendes Jalousi steg yderligere et Par Grader. Da Taarerne begyndte at pible, var jeg ved at faa daarlig Samvittighed og skulde lige til at hente Inkie og Ralph, da jeg saa dem komme ind i Salen — Inkie nikkede umærkeligt og jeg forstod, at hendes Mission var lykkedes . . .

Men nu tog Fanden ved Molly . . . den ellers saa yndige Pige lignede en Furie og med en Stemme, der var fuldstændig ukendelig af Raseri, skreg hun:

„Du har bedraget mig . . . endnu inden vi er blevet gift. . . skænker Du ikke vort ufødte Barn en Tanke . . . “ — de havde kendt hinanden i en Uge!

„Saa, saa, Baby,“ sagde Ralph beroligende og rakte en Haand ud efter hende. Hun slog rasende til den:

„Ikke et Ord mere, før vi staar foran Alteret,“ raabte hun.

„Du kan tro, det er Løgn — det skal vare mange Aar, før jeg skal paa den,“ erklærede Ralph med dybfølt Overbevisning.

Men nu fik Molly fuldstændig Besærker gang, og alt medens Ord af en Beskaffenhed, saa vi nærmest maatte gætte os til deres Betydning, vældede fra hende, forsvandt mit Samvittighedsnag lige saa stille. Hvad havde vi dog ikke sparet den gode Mand for!

Ralph forsøgte endnu engang at berolige hende, men hun løb sin Vej alt medens hun hysterisk hvinede:

„Jeg tager Livet af mig! — jeg tager Livet af mig!“

Nogle af de kvindelige Passagerer fulgte efter hende, og det lykkedes dem at overtale hende til at tage en Sovepille, men hun havde faaet saa rigeligt af de vaade Varer, at hun var faldet i Søvn længe før den havde faaet en Chance til at virke. — Allerede næste Nat havde hun fundet Trøst i en andens Arme, men det kommer jo saadan set ikke Historien ved.

Selskabet sluttede først efter at Ralph havde gjort umaadelig Lykke ved at opføre en fantastisk Hula-Hula Dans, iført et eller andet laant Negergevandt — alt i alt vældig betryggende, naar man tænkte paa, at han skulde føre Maskinen faa Timer senere!

Efter et kort Hvil satte vi paa Trods af alle Begivenheder Kurs mod Byen Livingstone og Victoria Faldene, der ligger paa Grænsen af Nord- og Syd-Rhodesia. Det var et pragtfuldt Syn at se disse kolossale Vandmasser vælde ud af Zambesi Flodens Leje — Millioner Liter af Vand styrtede hvert Minut ned i det vældige Krater, som man mener et Jordskælv har skabt

engang i Tidernes Morgen. Vi gik saa lavt hen over Faldene, at Sprøjtet ramte Kabinens Ruder. Efter at have beundret det storladne Skue, gik Inkie og jeg ind i Førerkabinen for at takke Ralph for den lille Afstikker — han sov sødeligt. Hans Radiotelegrafist, som ogsaa havde sin Plads i Førerhuset, ligesaa. Hvem der snorkede højest, kunde vi ikke afgøre paa Grund af Støjen fra Maskinen. I Realiteten betød det nu ikke saa meget at de sov, da Maskinen var forsynet med automatisk Styring, men rent principielt syntes vi dog, at i det mindste een af d'Herrer burde være vaagen — vi kaldte altsaa brat Ralph tilbage til Virkeligheden, men afholdt os omhyggeligt fra at give de andre Passagerer Lejlighed til diverse Udraab af Arten . . . . .
Hvad sagde jeg!!!

TREDIE KAPITEL

Ved Totiden om Eftermiddagen den 28. Maj 1947 fløj vi over Limpopo Floden, der danner Grænsen mellem Syd Rhodesia og Den sydafrikanske Union, og ind over Transvaal, og et Par Timer senere kunde vi skimte de mærkelige gule Bjergtinder, der omringer Johannesburg — alle Tidens største Guldmineby. Bjergene viste sig at være Slagger fra Minerne og adskillige af dem var syv-otte hundrede Fod høje. Havde man ikke samtidig kunnet se Skyskraberne, vilde man sikkert have følt sig hensat til et Marslandskab, saa fantastisk virkede det hele.

Og endelig gik vi da ned paa Johannesburg's Flyveplads, Palmietfontien, der ligger cirka femten Kilometer fra selve Byen. Efter syv Dages Strabadser af mange Arter havde vi en 10.000 Kilometer langt Flyvetur bag

os — B.O.A.C., Pan-American og andre Luftfartsselskaber gør Turen fra England til Johannesburg i Løbet af 24—30 Timer, men det er jo heller ikke med umoderne Fragtmaskiner, som hvert Øjeblik maa gaa ned for at forsyne sig med Benzin og Olie.

Saa begyndte en minutiøs Undersøgelse af vor Bagage. Inkie aabnede og lukkede Kufferter og fik sit første Indtryk af sydafrikanske Embedsmænd i Funktion. De tiltalte hende i Kommandotone, og det faldt dem end ikke ind at give hende en Haandsrækning med at rydde op i al det Rod, de foraarsagede.

Alt imedens havde jeg travlt med at udfylde alenlange Formularer — i alt 68 Spørgsmaal — der krævede Svar paa om vore Forældre var ægtefødte, om vore Søskende havde Børn uden for Ægteskab, om vi havde faaet Mandlerne fjernet og hvorfor — i benægtende Fald hvorfor ikke?

Paa Samlebaand blev vi derefter stillet forskellige Spørgsmaal, og det gav et Sæt i mig, da jeg pludselig blev spurgt: Har De været straffet?

Nu havde jeg rejst sammen med disse Mennesker i over en Uge, og det vilde være meget ubehageligt at se deres mulige Reaktioener. Tankerne fløj gennem mit Hoved, og før jeg selv var klar over det, havde jeg svaret: Nej.

Lidt rystet gik jeg udenfor og mødte Inkie, der nu var sluppet fra Tolderne. Ved et Hjørne af Bygningen stod Ralph Morgan sammen med nogle Embedsmænd. De talte sagte sammen og saa med Mellemrum hen paa os — det forekom mig, deres Blikke var medfølende. Jeg blev endnu mere ubehagelig til Mode og følte det som en Lettelse, da Ralph endelig kom hen til os — vi stod da og ventede paa den Vogn, der skulde køre os ind til Byen.

„Det gør mig ondt,“ sagde han, „men jeg har Ordre til at tage Dem med tilbage til England — De og det maltesiske Ægtepar kan ikke komme ind i Unionen, da De ikke har deklareret tilstrækkelig mange Penge til at garantere, at De ikke vil komme til at ligge den til Byrde.“

Inkie og jeg stirrede paa hinanden — havde vi virkelig rejst hele den lange Vej forgæves — skulde vi virkelig tilbage og begynde helt forfra paa alle Vanskelighederne?

Pludselig slog det ned i mig, at Myndighederne jo ikke kunde vide noget om de cirka hundrede Pund Sterling, som vi havde faaet overført direkte til Banken i Johannesburg — jeg glemte ganske mit Ubehag ved at have besvaret et vitalt Spørgsmaal usandfærdigt, og satte al min Energi ind paa at overbevise de tilstedeværende Myndighedspersoner om, at Beløbet var tilstrækkelig stort til vort Forbrug.

Det lykkedes forbavsende hurtigt og jeg hørte aldrig mere til Sagen, men min første Gang i Johannesburg den næste Dag gik til en Politistation, hvor jeg forklarede, hvilken Situation, der havde faaet mig til at besvare Spørgsmaalet om Straf urigtigt, og bad dem foranledige det rettet. Embedsmanden stillede sig uhyre forstaaende, og ogsaa denne Sag ordnede sig i Mindelighed.

Dødtrætte kørte vi ind mod den By, der nær var blevet et Fata Morgana for os — den sydafrikanske Union's største By, der er vokset med rivende Hast paa et Sted, hvor der for blot tre Snese Aar siden end ikke fandtes en Landsby. Skyskrabere laa Side om Side med smaa, faldefærdige Træhuse, Dollargrin med stilfulde Chauffører ved Rattet overhalede Rickshaws trukket af farverigt paaklædte Zuluere med Vildsvinetænder dinglede

fra Knæene og Fjerbuske paa Hovedet. En uendelig Strøm af Fodgængere kæmpede sig frem, Trafikken brændte ustandselig sammen, Negerdrenge hujede og skreg i deres Iver efter at sælge saa mange som muligt af Aftenavisernes sidste Udgaver, der indeholdt Kurs-listerne. Neonlys, der aabenbart brændte baade Nat og Dag, blændede os fra alle Sider, Biografteatrene lignede orientalske Paladser, drug-stores var der paa hvert et Gadehjørne — kort sagt en Nybyggerby, som man venter at finde den i Amerikas vestlige Stater, men ikke i det sydlige Afrikas Højland.

Her, som de fleste andre Steder i Verden, var det meget vanskeligt at skaffe Hotel, men takket være en Bekendt, der var Oberst i den sydafrikanske Hær, havde vi en Introduktionsskrivelse til en Italiener, som ejede Grand National Hotel i Johannesburg. Vi fik et udmærket Dobbeltværelse til den rystende Pris af 53/6 d. om Dagen og maatte i Tilgift være glade for at faa Tag over Hovedet . . . til Gengæld var Maden billig.

Det havde været vor Mening at fejre Aftenen, men Inkie bad saa mindeligt om at faa Lov at slippe. Vi fik saa Middagen sendt op paa Værelset — den lille Middag, der bestod af ni Retter Mad! Den kostede ganske vist kun seks Shillings, men vi fandt det knapt saa rørende, da vi opdagede, at alle ni Retter smagte fuldstændig ens.

Inkie var iøvrigt aldeles ligeglad. Jeg maatte vække hende, ikke mellem hver Ret, men mellem hver Mundfuld, som jeg stoppede ind i Munden paa hende . . . jeg tror vi sov atten Timer i Træk.

Den næste Eftermiddag, da jeg havde været hos Politiet, var Inkie og jeg parat til at gaa ud at se paa Byen. Det første, der slog os var den Rigdom af Varer, der var udstillet. Det var en grel Modsætning til England, hvor alting var rationeret, og hvor man selv paa sine Ratio-

neringskort ikke altid kunde være sikker paa at faa det ønskede. Jeg gik ind i en Tobaksforretning:

„Mon det er muligt at jeg kan faa TO Pakker Play-er's?“ spurgte jeg forsigtigt.

„Sure, Mister,“ svarede Ekspedienten og maalte mig haanligt. „Hvad tror De vi er her for?“ Han var aabenbart fornærmet over min spage Forespørgsel og da jeg gav mig i Snak med ham, fortalte han paa sit rædsomme sydafrikanske Cockney, at hvis jeg vilde have ti tusinde Pakker, kunde jeg faa dem med det samme. — I England havde vi maattet tigge og ofte gaa flere Gange for at faa blot ti Cigaretter.

Nylon Strømper, som paa det Tidspunkt var Europas Møntfod, fandtes i uanede Mængder. Buick-, Cadillac-, Chevrolet-, Ford- og Hillmann-Vogne — kort sagt alle Verdens Automobilmærker, fristede med deres skinnende Kroppe og grinende Kølere i lige saa overdaadige Udstillingslokaler. Hver tredie Forretning var en Is-Bar, funklende af Lak og Forchroming og med farvestraalende, roterende Neon-Reklamer.

Strøget, Eloff Street, var en lang, smal Gade med overbyggede Fortove, fuld af Stormagasiner, fornemme Diamant- og Juveler-Butikker og et Utal af Renserier, der søgte at overgaa hinanden med Navne som „The Sixty Minute Cleaner“, „While-U-Wait“, „Over-Nite-Service“ og „We clean — You beam“.

Gaderne var et Mylder af Mennesker . . . sorte og hvide . . . rige og fattige. Paa næsten hvert eneste Trappetrin sad et forhutlet Barn eller en gammel Neger og tiggede — der var ogsaa mange subsistensløse Hvide, som ikke kunde eller gad arbejde i Minerne og nu var endt som, hvad man vist over hele Verden kalder „poor Whites“.

* * *

*

Vejret var vidunderligt. Det var i Slutningen af Maj Maaned og altsaa Vinter. Dette betyder dog ikke Kulde, Regn eller Blæst i Transvaal. I Vintermaanederne, der ligger fra Maj til September, kommer der ikke een Draabe Nedbør. Solen skinner fra en klar Himmel, og det meste af Dagen kan man opholde sig i det fri, kun iført en Skjorte og et Par Shorts, men henimod Aften bliver det koldt, og det er ikke ualmindeligt, at det fryser tre-fire Grader om Natten.

Vi lagde vore forskellige Introduktionsskrivelser i Postkassen og mødtes med Ralph Morgan, der viste sig at være strandet i Johannesburg, idet hans Selskab ikke havde tilstrækkelige Midler til at fortsætte. Det skulde tage Maaneder, før han og hans Mandskab slap derfra, og det var først efter at en anden Financier havde overtaget den tidligere Ejers Aktiver, og især Passiver, at Maskinen atter kom paa Vingerne.

Ralph inviterede os paa en drink, og Inkie var meget fornærmet over at opdage, at Kvinder ikke maa sætte deres Ben i en eneste af Johannesburgs Bar'er. I Betragtning af, at Sydafrikanerne drikker ganske uden Maade og som Følge deraf bliver forfærdelig fulde, er det maaske en meget god Idé . . . men kedeligt er det, naar man gerne vil have en drink paa en Bar eller i et Hotel sammen med en Dame, at man saa maa fortrække til et Værelse, som uvægerligt ligner en Ventosal paa en mellemstor dansk Stationsby.

* * *

Da vi havde været i Johannesburg et Par Dage, fik jeg Besøg af Mr. Fleisher. Jeg havde sendt ham et Introduktionsbrev fra min tidligere Oberst i den engelske Hær, Colonel Wilson, der er Chef for den internationale Boy Scout Association. Fleisher, der var Spej-

derchef i Transvaal, var en gammel Ven af ham og spurgte, om der var noget, han kunde være os behjælpelig med.

„Ja Tak, at skaffe mig en Stilling,“ svarede jeg rent ud.

Til min store Forbavselse svarede han, at det kunde nemt lade sig gøre, og inden for fireogtyve Timer var jeg, takket være Colonel Wilson, Fleisher og mit tidligere Medlemsskab i Det danske Spejderkorps, installeret som Direktionssekretær i et af Sydafrikas største Guldmineselskaber, New Consolidated Gold Fields, med en aarlig Løn paa 720 Pund Sterling.

FJERDE KAPITEL

Nu oprandt en lykkelig Tid. Jeg begyndte straks paa mit Arbejde og fandt mig hurtig til Rette i New Consolidated Gold Fields' lidt for pragtfulde Kontorer i Johannesburgs Finansgade, Fox Street. N.C.G.F. har adskillige Datterselskaber, Guldminer, hvoraf mange er kendt i Danmark. Den mest berømte er maaske „Sub Nigel“, der er den rigeste Mine i Transvaal, men foruden ejer Selskabet ni store Miner og andre Foretagender, hvoraf The Cementation Company, der laver Mine-skakter, i Aaret 1947 gav et Udbytte paa 1300 % af den investerede Kapital.

Den første Tid blev vi boende paa Grand National Hotel, men før der var gaaet en Maaned havde Inkie fundet et dejligt Sted, Willon Grove Guest Farm, som laa femten Kilometer uden for selve Johannesburg. Farmen bestod af tredive Rundavels, runde Negerhytter, der var indrettet til Brug for Europæere. Det var den ideelle Form for Pension, hvor hver især havde sit eget

lille Hus, men var fri for Rengøringskvaler og Vedligeholdelse. Hytterne laa i Halvcirkler paa udstrakte Græsplæner, og Badeværelser, Køkken og Spisesal laa let tilgængelige i hver sin Bygning. Vor Rundavel maalte syv Kvadratmeter og var fuldt møbleret. For at gøre det lidt mere personligt gik Inkie paa Auktion og købte en Sofa, et Par Lænestole og nogle andre Møbler for den imponerende Sum af fire Pund. Saa syede hun Gardiner og nye Betræk til Møblerne, og vort lille Hjem blev efterhaanden meget hyggeligt.

En brugt Morris Minor 39 købte vi paa Afbetaling, da jeg jo skulde til Byen paa en eller anden Maade, og da den kun kostede tre tusinde Kroner, syntes vi, at det var naadigt sluppet.

Selv om jeg nu havde en fast Stilling, havde jeg stadigvæk ikke opnaaet Arbejdstilladelse, og det knøb med at falde til Ro og koncentrere sig med en stadig Trusel om Udvisning hængende over Hovedet. Sagen var vanskelig, og vi maatte gaa til Værks med den største Forsigtighed, saa vi meldte Flytning til Willow Grove paa en nærliggende Politistation, som vi gik ud fra kun havde ringe Erfaring i den Slags Sager. Samtidig meddelte jeg den ganske unge Kontorist, at jeg var ansat der og der, hvilket han uden videre indførte i vore Papirer — mere kunde vi ikke selv foretage os. Fra England arbejdede nære Venner paa at legalisere mit Ophold, men det kunde ikke undgaa at gaa ud over Arbejdsroen — Regnskabets Time maatte jo komme!

Nu tjente jeg imidlertid nok til Livets Opretholdelse, og vi forsøgte at glemme, at Lynet naarsomhelst kunde slaa ned.

*

*

*

Netop paa det Tidspunkt var vi glade ved at træffe min gode Ven fra Krigens Dage, Ole Geisler. Han var ansat hos Christiani & Nielsen i Durban, men kom paa Besøg hos os, da hans Søster og Svoger, Karen og Freddie Hartmann-Olsen, kom til Sydafrika for at begynde en Im- & Export Forretning. Ole bragte et Pust af Livet fra gamle Dage, fra Skolerne i England og fra den begivenhedsrige Tid i Danmark — for en Stund glemte vi de mellemliggende Aar.

Desværre skulde Ole jo tilbage til Durban, men vi overtalte Familien Hartmann-Olsen til at slaa sig ned i Willow Grove. Deres Børn, Helle, Sten og Hans Christian, var med, saa de lejede to Rundavels, hvor de indrettede sig vældig hyggeligt. Det var rart at have dem som Naboer — Freddie og jeg kørte sammen til Byen om Morgenen, og Karen og Inkie hyggede sig i Dagens Løb.

Vor Mistillid til Introduktionsskrivelser havde vist sig at være uberettiget i eet Tilfælde, hvilket jo ogsaa var tilstrækkeligt og over al Forventning. Resten af Brevene foraarsagede, at vi modtog en Del Invitationer, og efterhaanden fik vi en fornøjelig Kreds af Venner og Bekendte. I og for sig burde vi slet ikke have bevæget os i de Kredse, vi paa den Maade kom ind i, da det næsten alle var Mennesker i store Stillinger og med pragtfulde Huse, Masser af Tjenestefolk og Garager fulde af Vogne. Vi var ikke fri for at vække Opsigt, naar vi kom rullende i den lille Morris til Middagselskaber, hvor Resten af de parkerede Automobileer var Mærker som Rolls-Royce, Cadillac, Buick og Jaguar.

Det var utroligt, hvor rige de Kredse var. Familien Oppenheimer, der var saa højfornemme, at de ikke nedlod sig til at blive betjent af farvede Mennesker, men havde europæiske Tjenestefolk, ejede Kimberley

Diamantminerne og henved en Snes Guldminer. Familien Albu, eller rettere sagt Sir George Albu, var Hovedaktionær i adskillige Guldminer og Formand for Bestyrelsen i utallige andre Foretagender.

En hel anden Kategori af Mennesker, som Norbert Early, havde i Løbet af mindre end ti Aar svindlet sig til et svimlende Antal Millioner, men stod endnu paa det Tidspunkt for mange som Idealet af en dygtig Forretningsmand. Nogle Maaneder senere blev han afsløret, og hans Fald rystede Finansverdenen, ikke alene i Johannesburg, men ogsaa i Wall Street og ikke mindst i Threadneedle Street.

Der gik endnu Rygter om et af hans sidste Selskaber, der skal have været uhyggelig overdaadigt. Negre, klædt som Pavens Schweizer-Garde, flankerede Trappen, der førte op til hans paladslignende Villa. I Stedet for at blive budt Cigaretter til Cocktail'en, fik hver Gæst overrakt et fyldt Guldcigaretetui som Souvenir. Det skal have været direkte anstrengende at grave Kaviaren ud af Tiliter Tønder. Middagen blev serveret paa et nyerehvervet Guldservice, komplet til halvfjerds Personer. Kaffe, Cognac'en og Likørerne blev drukket ved det overdimensionerede Svømmebassin, hvor et Dusin Badepiger gav en balletlignende Opvisning, alt imedens deres Badedragter, syet med opløselig Traad, langsomt sank ned til Bassinets oplyste Bund!

Selv var vi med til et Selskab, som med en mild Betegnelse maa kaldes løssluppet. Det var Coutume, at man henimod et Selskabs Afslutning — altsaa ud paa Morgenstunden — tog en Dukkert i det Svømmebassin, som enhver Rigmand med Respekt for sig selv havde indrettet i sin Have. Den paagældende Aften serverede Negertjenere i hvide Uniformer samtidig grill-stegte Koteletter, tillavet over aabne Ildsteder, anbragt rundt

omkring i Parken. Vor Vært havde haft det ikke videre morsomme Indfald at tømme et helt Vognlæs Isblokke ned i Bassinet, medens Gæsterne var optaget af at danse — det lykkedes ham sandelig at give os alle et iskoldt Gys.

Moralen var heller ikke for høj i disse Kredse — pludselig lød Udraab fra et Badeværelse. Nogle Gæster ilede til Hjælp og fandt en ledende Societydame in natura i Badekarret sammen med en kendt, professionel Gigolo, som paa en eller anden Maade havde tiltusket sig en Indbydelse til Sodavandskongens Selskab. Om det har været for at forhøje Nydelsen, skal jeg lade være usagt, men han havde ihvertfald aabnet for den kolde Bruse, og Damen delte aabenbart ikke hans Lyst i saa Henseende. Ægtemanden var iblandt den halve Snæs Gæster, der efterhaanden indfandt sig i Badeværelset, og han maatte jo gøre noget for at redde Æren.

„Øh, øh — det skal komme Dig dyrt at staa!“ sagde han truende. „Jeg skal . . . jeg vil . . . øh, jeg vil halvere Dine Lommepenge i en Maaned,“ fuldendte han mandigt og saa sig om efter Bifald — man var vel nok Mand i sit eget Hus!

*

*

*

Ovenpaa den Form for Selskabelighed var det hyggeligt at blive inviteret til en stor Fest, der fandt Sted i den danske Klub i Anledning af den 29. August. Samtlige Medlemmer af den danske Koloni var til Stede og i Spidsen var Danmarks Minister i Pretoria, Emil Torp-Pedersen. Desværre har Danmark nu i 1951 set sig nødsaget til at lukke Legationen i Sydafrika, og det er sikkert med den største Beklagelse, at Danskerne dernede har taget Afsked med deres populære Minister.

Det var en meget smuk Fest. Efter dansk Skik blev

der holdt mange Taler, Frihedskampen blev mindet, og hist og her blev der fældet en Taare ved Tanken om Danmark og Danmarks nye Konge — det traditionelle Telegram blev afsendt . . .

FEMTE KAPITEL

Ogsaa Inkie og jeg maatte besøge Krügers Nationalpark, der hvert Aar bliver beset af Tusinder og atter Tusinder af Turister fra hele Unionen — ja, fra hele Verden. Kongen og Dronningen af England var der i nogle Dage, da de i 1947 besøgte Sydafrika, John D. Rockefeller jun. tilbragte en week-end i Reservatet samme Aar, amerikanske Turister, skarpt bevæbnet med Farvefilmsapparater, leger Safari i Terrænet, og smaa Kontorister fra nær og fjern sparer sammen i maanedsviis for at kunne tage hele Familien med paa en Tur til denne vidunderlige zoologiske Have. Den ligger i den østligste Del af Transvaal, er mere end dobbelt saa stor som Sjælland og er fredet paa Foranledning af Præsident Poul Krüger.

Samtlige afrikanske Dyr er repræsenteret i deres naturlige Omgivelser. Her er store Elefantflokke, Leopard, Løver, Aber, utalte Afarter af Antiloper, Giraffer, Zebraer, Gner, Krokodiller, Vortesvin, Flodheste, Hyæner, Sjakaler, Slinger og utallige andre. Ogsaa Fugle, med Ørne i Spidsen, er der Overflod af, og Naturen regulerer selv Bestanden, som det er sket fra Tidernes Morgen. Rovdyrene dræber for at leve og dør af Alderdom eller naar et stærkere eller mere snedigt Dyr faar Overmagten.

Ved Hjælp af en Helligdag, i Forbindelse med en week-end og en ekstra Fridag, lykkedes det Inkie og

mig at skaffe fire Dage til Turen. For ikke at spille Tid kørte vi fra Johannesburg, i samme Øjeblik jeg havde faaet fri fra Kontoret, gjorde Turen paa seks hundrede Kilometer i eet Stræk og ankom til Parkens sydvestlige Indkørsel lige før Solopgang.

Da vi naaede dertil, holdt der allerede et Par Vogne og ventede paa, at Portene skulde blive lukket op. Vi modtog vore Instrukser — under ingen Omstændigheder maatte vi staa ud af Vognen undtagen i de staaltraadsindhegnede Lejre, hvor det til en Forandring var Menneskene, der blev spærret inde fra Solnedgang til Daggry. Vi maatte skyde, men kun i Selvforsvar. Vi maatte ikke overskride en Kørehastighed paa tyve Kilometer i Timen, og vi skulde skrive under paa, at Besøget foregik for egen Regning og Risiko. Prisen for et Besøg af uindskrænket Varighed var ti Shillings, som vi betalte, hvorefter vi langsomt og med Benzintanken fuld til Bristepunktet kørte ind i Edens Have.

Den sidste Advarsel, der lød, gjaldt Elefanterne. Hvis vi skulde være saa heldige at møde nogle, vilde det være tilraadeligt at køre ganske langsomt, men endelig ikke standse — det var yderst sandsynligt, at de i et Anfald af Legesyge kunde finde paa at trampe paa Vognen — det vilde sikkert hverken den eller vi selv have særlig godt af.

Vi havde naturligvis skaffet os et Kort over Parken, og selv om det vilde have været en komplet Umulighed at naa hele Vejen rundt, var vi umaadelig heldige. Først satte vi dog Kursen mod Skukuza, en Lejr, hvor vi havde bestemt os til at spise Morgenmad. Før der var gaaet fem Minutter, maatte vi imidlertid køre ganske langsomt for at bane os Vej mellem en Flok Impala'er, som fredeligt græssede langs Kanten — karakteristisk nok lod de sig paa ingen Maade forstyrre. Alle Dyrene

var vant til Automobiler. Lugten af Mennesker druknes i Benzin- og Olie-dunsterne, og Erfaringen havde vist, at disse underlige Tingester var ganske ufarlige — de hverken overfaldt dem, skød paa dem eller jagede deres Unger.

Lige før Indkørslen til Skukuza opdagede vi Hovederne af en Giraffamilie, Far, Mor og to Børn, der stod og nippede til Savannens lave Trætoppe. De var vanskelige at faa Øje paa, deres Camouflage virkede saa fuldendt, at man ligesaa godt kan lade være at spejde efter deres Kroppe. Kun een Gang saa vi tre fuldvoksne Giraffer, der frembød et vidunderligt Skue, idet de uden at forhaste sig skred over Vejen faa Meter foran Vognen.

Skukuza var en Samling indhegnede Rundavels, hvor man kunde overnatte. Egentlig var der ingen, som var indstillet paa at servere Maaltider for Turisterne, der i Regelen selv havde Mad med, som de saa tilberedte over aaben Ild — men da vi var paa en improviseret Lyn-visit, havde vi intet medbragt, og det lykkedes os da ogsaa at faa fat i en gammel Negerkone, der gav os Kaffe, Majsbrød og Appelsiner.

Det var meget varmt. Tolv Timer i Forvejen var vi kørt fra Johannesburg, der ligger i seks tusinde Fods Højde, og nu i Oktober Maaned var Temperaturen om Aftenen endnu lige ved Frysepunktet. Efter at have tilbagelagt seks hundrede Kilometer, hvoraf største Delen er ned ad Bakke, befandt vi os i sub-tropisk Klima. Saasnart vi havde spist Morgenmad klædte vi os om i Skjorte og Shorts, men Temperaturen var allerede nu ved Ottetiden over tredive Grader i Skyggen, og da det var fugtig Varme mærkedes Klimaforandringen ret voldsomt.

Saasnart vi havde klædt os om, kørte vi videre mod

en anden Lejr, Pretorius Kop, der laa cirka hundrede Kilometer i nordøstlig Retning. Et Sted løb Vejen langs en Flod, The Crocodile River, og ude i Vandet holdt et lille halvt hundrede Flodheste Sammenkomst. Der var store og smaa. En af Kolosserne legede med en Unge, det maa have været Skjul. Hun dykkede ned under Vandet, Ungen ledte efter hende og fik pludselig et Puf i Halen nedefra — det var Moderen, der overbærende muntrede sit Afkom.

Flokkens umiskendelige Anfører prustede vredt ad nogle unge Galaner, som frækt forsøgte at nærme sig den gamle Herres Harem. Andre laa blot og nød Varmen og man saa kun Næseborene, de udstaaende Øjne og den lille Forhøjning paa Ryggen.

Zebraerne græssede fredeligt og hist og her sprang Aber rundt i Træerne og skældte forfærdeligt ud, naar vi nærmede os. Kuduerne, med deres høje spiralformede Horn, førte sig elegant og færdedes som Regel parvis.

Ved Ettiden ankom vi til Pretorius Kop, hvor vi lejede et Telt, et Par Madrasser og nogle Lagner. Efter at have taget Bad under en kold Bruse, der var anbragt midt i Lejren med et Par Bambusskærme omkring, fik vi lidt Mad i et lille Marketenteri. Da vi jo havde kørt hele Natten uden anden Form for Hvile end den man kan faa, naar man skiftes til at køre, sov vi i nogle Timer under den værste Middagshede. Ved Femtiden kørte vi igen ud — denne Gang „paa Jagt“ efter Løver. Som Regel er det i Tiden lige før Solnedgang, at man har størst Chance for at møde disse Dyr, da det er paa det Tidspunkt de vaagner og begynder at gøre sig rede til Nattens Udflugter. Vi kørte frem og tilbage langs Floden uden Resultat og blev saa enige om at opgive og vende Næsen hjemad mod Lejren. Klokkeren seks gik

Solen ned og de Vogne, der ikke var inden for Gitteret en halv Time efter Solnedgang, blev eftersøgt paa Ejerens Bekostning. Vi havde netop sat Farten lidt op, da vi et halvt hundrede Meter forude saa en mægtig Hantløve ligge midt paa Vejen og slikke sine Poter. Hunnen laa udstrakt ved Vejkanten i respektfuld Afstand og fulgte med missende Øjne sin Herre og Mesters mindste Bevægelse.

Meget betagede af dette Syn, bremsede vi forsigtigt op og kørte langsomt, uendelig langsomt, nærmere. Efter Ordre var Kalechen slaaet op og Sidestykkerne sat paa og vi følte det trods alt betryggende, at der var noget mellem os og Løveparret — selv om det kun var noget gammelt Stof og en Smule Marieglas.

Vi kravlede forsigtigt saa nær, at der kun var en lille Meter mellem Vognen og Hans Majestæt, der end ikke med den mindste Trækning lod sig mærke med vor Nærværelse. I ti spændende Minutter sad vi dirrende og iagttog de storslaaede Dyr, Dronningen tilkastede os et Par overlegne Blikke. Omsider rejste Hannen sig, rystede Manken og gik ganske langsomt ind i Skoven fulgt af sin Mage . . . stille kørte vi hjem.

*

*

*

Om Aftenen var der Dans i Lejren. Et Selskab fra Durban havde medbragt Mandoliner og alle dansede, sang og drak daarlig afrikansk Cognac blandet med lunken Lemonade.

Det var varmt og stille, og fra den levende Verden uden for Gitteret trængte Skovens vilde Lyde ind til os ubudne, og heldigvis nøgligerede, Gæster i dette Dyrenes Kongerige. — Det lyder næsten for godt til at være sandt, men det *var* Fuldmaane.

Trætte, som vi naturligvis var, faldt vi i Søvn og

sov som bevidstløse, indtil en Negerdreng lige før Dag-gry bragte os to Blikkrus med The. Vi pakkede hurtigt sammen, og da Solen, rød og veloplagt, stod op, kørte vi ud.

Et Sted blev vi standset af en Bavian, der legede Færdselsbetjent. Det var en hyggelig gammel Fyr, der lavede en Masse Fagter og Gebærder. Først stod vi lidt uforstaaende overfor, hvad den mente, men da vi viste den en Banan, nikkede den bejaende:

„Ja, selvfølgelig, det var jo det, jeg mente — det var I længe om at fatte!“

Den tog pænt Bananen fra Inkie's Haand, skrællede den saa net som noget Menneske og kastede efter endt Nydelse haanligt Skallen over Skulderen. Den fik en halv Snes Bananer og vrælede af Arrigskab, da vi endelig kørte videre. Senere hørte vi, at den var kendt blandt Skovløberne, der dog ikke indlod sig paa at fodre den — det lod de Turisterne om.

Mil efter Mil kørte vi gennem dette vidunderlige Terræn, og Time efter Time gik, uden at vi saa det ringeste Tegn paa Civilisation — vi begyndte at føle os som Adam og Eva i et genvundet Paradis.

Jeg sad ved Rattet og styrede Vognen ad noget, som end ikke kunde kaldes Stier. Inkie holdt Udkik, og atter og atter lød det:

„Stands! Se der . . en Leopard . . . oppe paa Bakketoppen!“

„Holdt! Se ind mellem Træerne . . . Bøflerne . . . de er vist ved at komme op at slaas . . . “ og saadan blev det ved.

Saa kørte vi gennem en lille Appelsinlund. Modne, grønne Frugter hang i Overflod ned fra Grenene — Frugter, som tilhørte hvem der gad plukke dem. Inkie bad mig holde og stod ud af Vognen.

Og var det nu ikke Eva, der stod i Græsset og rakte en grøn Appelsin hen imod mig . . . og som fristede mig til at staa ud af Bilen imod — ja, var det nu Skovriderens Bud?

„Se den dejlige lille Sø — kom, lad os gaa ned og bade!“

Jeg lod mig hurtigt overtale, og vi lod haant om alt hvad der hed Krokodiller, smed Tøjet og sprang i.

Vandet var herligt, men da vi atter kravlede op paa Bredden, opdagede vi til vor udelte Rædsel, at Tøjet var forsvundet. Det eneste, vi fik Øje paa, var Inkie's Shorts og min Khakiskjorte, som et Par Aber var paa vild Flugt med. De to Tyveknægte sprang fra Gren til Gren med en Serie triumferende Hyl, indtil de omsider forsvandt ud af Sigte.

Det var jo en ret saa fornøjelig Situation! Figenblade var der ingen af og vi var nu ved at være kede af dette Adam og Eva Foretagende. Omsider fandt vi dog paa at flette nogle yderst nødtørftige Beklædningsgenstande af Bananblade, som vi fandt lige i Nærheden, og iført disse fantasifulde Kostumer og et Par Tørklæder, vi havde ladet ligge i Vognen, kørte vi hastigt tilbage mod Lejren.

Lige inden for Porten fik vi fat paa en gammel Negerkone, og vi kunde gladeligt have kvalt hende, da hun udstødte et Hyl og omgaaende fortsatte ad de Tankebaner, vi efterhaanden selv havde faaet mere end nok af:

*) „Oh, you be like bible-people,“ skraalede hun paa sit herlige Pidgin-Engelsk.

---

*) „Aah, I være som Bibelfolk.“

„I være som første, første Gang. Ingenting ikke leve — alting være graa, graa Masse.“

„Mig tænke I være Adam og Eva. Gud han tænke det være ikke godt, Mand ikke faa Kvinde — saa han lave Kvinde.“

„You be like first, first time. Not'in no live — everyt'n be so-so potty-potty.“ . . . helst havde hun saamænd citeret hele Første Mosebog — og hun klaskede sig paa Maven og skraldlo, som kun en gammel tandløs Negerkone kan det.

„Me t'ink you be Adam an' Eve. God he t'ink it no be good, man he no get woman — so he make woman!“ Og skrigende af Latter pegede hun paa Inkie.

Efter svare Vanskeligheder lykkedes det os at afbryde hendes Munterhed saa længe, at vi kunde overtale hende til at hente vort Rejsetøj, som vi havde efterladt i Teltet, — vi havde ikke medbragt anden Tropepaaklædning end den, et Par Abefamilier formodentlig nu brugte som Galaantræk.

*

*

*

Næste Dag forlod vi Krügers National Park gennem den sydligste Port, Malalene, og vendte atter Næsen imod Johannesburg. Noget af Hjemturen foregik i Dagslys, og de første femogtyve Kilometer kørte vi gennem en uendelig Række af Appelsin-, Grapefrugt- og Citronplantager. Et Sted gjorde vi holdt og købte en Sæk Appelsiner for en Shilling.

Trætte og støvede, men i straalende Humør, naaede vi tilbage til Willow Grove — endnu en Oplevelse rigere!

SJETTE KAPITEL

Jeg var meget interesseret i mit Arbejde, og det saa ud til, at jeg havde virkelig gode Fremtidsudsigter i N.C.G.F. Venner i England havde informeret Sydafrikas Premierminister, General Smuts, om min prekære Si-

tuation, og han havde underhaanden lovet at skaffe mig permanent Opholds- og Arbejdstilladelse. Alt syntes derfor Fred og Fordragelighed, og glade og fro levede vi saa videre i vort „fools paradise“. Vor Tilværelse formede sig som en mærkelig Blanding af Borgerlighed, Illegalitet og simili high-life — det var ikke kedeligt at deltage i Dansen om Johannesburgs Guldkalv.

Paa det Tidspunkt, i Efteraaret 1947, tog Dansen yderligere Fart. Nye Guldlejer blev fundet i Orange Free State, og de forskellige Koncerner, indbefattet den, hvor jeg var ansat, kappedes om at købe Land- og Mineretigheder. Det mindste Forlydende om nye Fund sendte de paagældende Aktier op i svimlende Højder. Ved at lade falske Rygter om straalende Fund sive ud, tjente Norbert Early atter Millioner!

Historier, der ustandselig blev bragt til Torvs, om at England vilde devaluere, førte til Kaos — enorme Fortjenester og lige saa enorme Tab. En Tale af Stafford Cripps kunde bringe Fox Street's Børs i vild Henrykkelse eller til Vanviddets og Fortvivlelsens Rand. Som bekendt kom Devalueringen ikke før Efteraaret 1949, men „velinformerede Kredse“ vilde ustandselig vide, at Cripps var lige paa Nippet til at lade Bomben springe. Guldkoncernerne var naturligvis uhyre interesserede i en saadan Udvikling, da alle deres Aktiver i Form af Guld, der allerede var bragt for Dagens Lys, samt de enorme Mængder, som endnu laa uberørt i Klipperne tusinder af Fod under Johannesburgs Gader, automatisk vilde stige i Værdi nøjagtigt svarende til Pundets Devalueringsprocent.

Som en af de mange Direktions-Sekretærer var jeg ofte med til at forberede fortrolige Rapporter, som vort Laboratorium sendte ud til Selskabets forskellige Ingeniørkontorer. Med denne Viden som Baggrund var

det uhyre spændende, naar man ved Selskaber hørte diverse Guldfund diskuteret og vurderet — ofte ganske fejlagtigt. Ved flere Lejligheder kunde jeg have sparet en Mand store Summer ved at give ham et Tip om IKKE at købe de paagældende Aktier — eller vice versa. Engang efter en Frokost hos en Guldkonge hørte jeg en Herre — Selskabet gik rundt og tjattede til en Bold paa den private Golfbane — blive overtalt til at købe et større Antal af visse Aktier. Naar den fortrolige Rapport, der behandlede Resultatet af en Prøveboring i et nyt Omraade, blev bekendt — og jeg vidste, at dette vilde ske inden for otteogfyrre Timer — vilde de paagældende Aktier falde ganske betydeligt. Jeg kunde naturligvis intet sige, men maatte med Beklagelse konstatere, at den pæne Herre vilde tabe adskillige tusinde Pund den følgende Tirsdag Eftermiddag.

Det var i samme Hus, jeg traf Prins Paul af Jugoslavien, der efter sit ikke videre heldige Regentskab nu levede i Exil i Johannesburg. Prins Paul er en højt begavet Mand, som desværre for ham selv satte sine Kræfter ind paa noget, der ikke var det værd. Han kom i Detailler ind paa sine Bevæggrunde for Handlinger, som han var ansvarlig for i Forbindelse med Kong Peters Fald, og gengav Kvintessensen af Samtaler med Pierre Laval og Adolf Hitler. Han var stadigvæk ude af Stand til at forstaa Englænderne og ridesede i store Træk op, hvorledes Krigen efter hans Mening kunde være undgaaet.

Han var overbevist om, at Grunden til den anden Verdenskrig maatte søges i de Omstændigheder, der havde ført til det abessinske Felttog.

Mussolini var ganske i min Lomme, havde Laval sagt, og han havde givet mig Ret til at forhandle med England paa Italiens Vegne. Lavals egne Ord lød:

„Vi aftalte at dele Abessinien i tre Dele, een til Mussolini, een til Frankrig og Omraadet omkring Lake Tana til England“.

Da mange af Nilens Kilder udspringer nær Lake Tana, var England naturligvis i høj Grad interesseret i netop dette Distrikt.

Hitler, der gerne saa sin Allierede vinde yderligere Fodfæste i Afrika, gik ind paa Planen under den Forudsætning, at man overbeviste England om, at ogsaa Tyskland havde Brug for Kolonier.

Sir Samuel Hoare havde i Paris faaet forelagt Laval—Mussolini Planen, og var — med Premierminister Baldwin's Vidende — gaaet med til Opdelingen paa den Betingelse, at Felttoget øjeblikkelig blev standset, men da Samuel Hoare nogle Dage senere i Underhuset kom ud for ubehagelige Spørgsmaal i Forbindelse med Rygter om den her beskrevne Ordning, desavouerede Mr. Baldwin sin Udenrigsminister.

Med Taarer i Øjnene, dybt rystet, forlod Samuel Hoare Underhuset og indgav øjeblikkeligt sin Afskedsbegæring, som blev bevilget.

Alt dette skete i 1935. Hvad man end synes om Tanken — og hvorvidt Prins Paul havde Ret i sin Opfattelse af det, der i Virkeligheden var foregaaet — var det hans bestemte Overbevisning, at var Hoare—Laval Planen blevet til Virkelighed, kunde Krigen 1939—45 have været undgaaet.

SYVENDE KAPITEL

Vores Morris, som vi med Henblik paa dens smaa Særheder havde døbt „Push-Push“, havde saamænd tjent os tro, men da der bød sig en Chance til at sælge

den fordelagtigt, benyttede vi Lejligheden og købte i Stedet for en splinterny Jeep, som vi kaldte „Bom-Bom“. Det var en dejlig Vogn, en forbedret Udgave af den berømte Krigsjeep, meget velegnet til de daarligere sydafrikanske Veje og stærk som en Bjørn. Vi kom til at holde meget af den og foretog mange dejlige Ture i den. Om Lørdagen havde jeg som oftest fri fra Kontoret, og der kunde jo naas en Del mellem Fredag Eftermiddag og Mandag Morgen.

Da den irriterende Periode, hvor Bom-Bom skulde køres til, var overstaaet, bestemte vi os til at tage til Durban for at besøge Ole Geisler. Det var en Tur paa seks hundrede Kilometer hver Vej, men det kunde lade sig gøre nu, da vi havde en ny og hurtig Vogn. Da Freddie og Karen Hartmann-Olsen hørte om vore Planer, bestemte de sig til at tage med. De havde en stor Studebaker, og Freddie mente, at han vilde komme først, selv om han startede et Par Timer senere end vi — det gjorde han nu ikke.

Landevejen fra Johannesburg til Durban er snorlige, bortset fra en Strækning paa tredive-fyrre Kilometer gennem Drakensbjergene. Turen gaar igennem fire større Byer, Heidelberg og Standerton i Transvaal, Lady-smith og Pietermaritzburg i Natal. Det er den eneste gode Vej i Sydafrika, men den er til Gengæld ogsaa saa ideelt konstrueret, at det eneste, der kræves er, at man sætter Foden paa Speederen, for en Sikkerheds Skyld anbringer en Haand paa Rattet og iøvrigt ser lige fremad. Vi gjorde Turen paa otte Timer, hvilket svarer til en Gennemsnitsfart paa femoghalvfjerds Kilometer i Timen — det kan man ikke præstere ret mange andre Steder.

I Durban mødte vi Ole, der havde sørget for Værelser paa det berømte Marine Hotel, og vi havde saa-

mænd naaet baade Bad, Omklædning og en drink, før Karen og Freddie ankom.

Durban var lummerhed, og alle Mennesker gik rundt i Shorts forlød det, da vi forlod Johannesburg, men da vi næste Morgen vaagnede, skinnede Solen ganske vist, men det blæste og var hundekoldt. Badevejr var det i alt Fald ikke. Paa Forhaand havde vi besluttet at tage en Dukkert i Det indiske Ocean fra den berømte Strand ved Durban, og gennemføres skulde det — at vi ikke fik en Lungebtændelse, skyldtes utvivlsomt mere vor gode Konstitution end Durbans sub-tropiske Klima. Den saa højt besungne Strandbred var kun halv saa bred som Stranden ved Hornbæk og flød værre end noget amerikansk Udflugtssted med Appelsin- og Bannaskaller, Isbægre, Sølvpapir og tomme Cigaretæsker. Trods Kulden laa overalt fede, hollandsk udseende Kvinder — fortrinsvis iført Bikini Badedragter — og gnaskede Flødechokolade og andre Lækkerier, saa det formelig dirrede i Sulet. Jeg sendte en kærlig Tanke til de solbrune, slanke Piger paa vore hjemlige Strande.

Ole viste os rundt i Durban, der slet ikke lignede den grimme, amerikaniserede Johannesburg. Her var brede Gader, lave palæliggende Bygninger, en Byplan, der gav Rum for Lys og Luft og sidst, men ikke mindst, en langt mere venlig Atmosfære end i Transvaals Hovedstad. Her var ingen brøsig Politibetjente, men flinke, velklædte Bobby'er — et Par Stykker af dem hjalp til med at skubbe Bom-Bom, da den løb tør for Benzín og gik i Staa midt i en af Byens travleste Gader.

Da den ene af Betjentene ved et Tilfælde hørte, at vi var blevet snydt for seks Pence, insisterede han paa at køre med hen og arrestere „Forbryderen“. Vi saa os i Stand til at give ham yderst stilfuld Befordring,

idet en vældig Lænestol var anbragt bag i Jeep'en, og her tronede han, rødmende og genert ved Situationen, medens vi iltomt førte ham gennem Durbans Boulevar-der. For at gøre Billedet fuldendt, stod „Stikkeren“ i egen høje Person bagpaa — og naar jeg siger „fuld-endt“ og „egen høje Person“, saa mener jeg det. Det var en to Meter høj Zulu, rigt dekoreret med Fjerbuske, Ping-Pong Bolde paa Spyd, garneret med Ping-Pong Bolde paa Snor, med røde og hvide malede Motiver, skønsomt fordelt over Bryst, Kinder og Pande, og da der aabenbart havde været lidt hvid Farve tilovers, havde han malet sig et Par ualmindelig elegante Sok-ker med Pil direkte paa Benet.

Vi var ganske vist temmelig ligeglade med de seks Pence, men Princippet med at ville skaffe os dem til-bage var naturligvis udmærket, og Optoget vilde jeg ikke have undværet for mange Penge. Selv i dette Land, hvor man er vant til lidt af hvert, var Folk ved at falde over hinanden for at faa et Glimt af den rødmende Betjent og det yderst blandede Selskab, der tilsynela-dende bortførte ham.

*

*

*

Bortset fra Europæere, bestod Befolkningen hoved-sagelig af Indere, der havde deres eget Kvarter, lige-som Negrene, og iøvrigt laa i evigt Skænds- og Slags-maal med dem — Slagsmaalene gik ofte over til alvor-lige Voldshandlinger, saa Politi, Soldater og Brand-væsen maatte gribe ind.

Vi besøgte forskellige af Oles Bekendte og var blandt andet til cocktail-party hos en af Durbans Skibsmagna-ter. Det var et pragtfuldt Hus og en vidunderlig Park, og man fik endnu engang det Indtryk af virkelig Rig-dom, som i Forhold til i andre Lande er saa alminde-

lig i Sydafrika. Man kan ikke beskyldte Sydafrikanerne for at have den samme Indstilling over for Penge, som Englands besiddende Klasser, der gaar til den anden Yderlighed — Penge er noget, man har, ikke noget, man taler om. Her drejede enhver Samtale sig om Aktier, Guld, Diamanter, Forretninger, kort sagt Penge, Penge, Penge. Det virkede ganske utaaaleligt og tjente kun til at understrege, at den sydafrikanske Nation er endnu yngre end den amerikanske.

Vi forlod Durban ved Syvtiden Søndag Aften i et forfærdeligt Tordenvejr, og Skæbnen var aabenbart ude efter os, for det fulgte os troligt hele Natten igennem. Regnen var til Tider saa stærk, at den blokerede Viskeren, og det gik kun langsomt fremad. Fem Minutter før vi naaede Wilow Grove klarede det endelig op, men da havde Hjemturen ogsaa taget os tolv Timer mod de otte, vi havde brugt paa Udvejen — jeg fik lige en halv Times Hvil, før jeg maatte af Sted til Kontoret.

* * *

Umiddelbart før Jul fik vi vor Opholds- og, nu uofficielt anerkendte, Arbejdstilladelse forlænget med tre Maaneder samt Løfte om, at vore Papirer snart vilde være i Orden. Samtidig lod Direktionen mig vide, at jeg var indstillet til Forfremmelse, og et Par Dage efter blev jeg udnævnt til Assistent-Paymaster paa en af N.C.G.F.s Miner, Vogelstruisbult Gold Mining Areas, Ltd., som ligger femogtredive miles fra Johannesburg i Nærheden af en By, der hedder Springs.

Selskabet havde et System, der satte Funktionærerne i Stand til at købe et Hus uden Udbetaling, og saaledes blev vi Husejere, endnu før vi havde opholdt os ni Maa-

neder i den sydafrikanske Union. Der var tre-fire Huse at vælge imellem, en Eftermiddag tog vi ud til Springs for at se paa dem og traf hurtigt vort Valg — Inkie døbte det straks „Fort Muus“.

Huset var ikke noget Palads, men Facaden vendte mod Nord, saa der var Sol hele Dagen. Det var splinternyt og den Tønde Land, der hørte til, var slet ikke anlagt, men dog omgivet af et Staaltraadshegn. Inkie var fuld af Begejstring — tænk at faa eget Hus og Have, som hun selv kunde anlægge og regere med som hun vilde — og altsammen for en Pris af £ 2300, som skulde afdrages med £ 11 om Maaneden over en Periode paa atten Aar.

Vort nye Hjem indeholdt Entré, Dagligstue med aaben Kamin, to Soveværelser, Spisestue og et dejligt, moderne Køkken. Desuden var der en Garagebygning, hvor der ogsaa fandtes Plads til eventuelle Tjenestefolk. Prikken over i'et var Parketgulve over hele Huset, selv i Køkkenet.

I de følgende Uger gik Inkie paa Auktioner, og i Løbet af forbavsende faa Uger lykkedes det hende at skaffe Møbler, Dækketøj, Service, Køkkentøj, og hvad der ellers hører til i et velordnet Hjem, for mindre end femogtredive Pund. Sydafrikanerne syntes, at alt skal være nyt og skinnende, og derfor er Auktionspriserne usandsynligt lave. En meget smuk Queen Anne Dobbeltseng købte Inkie saaledes for tre Pund, og to store Gulvtæpper for seks Pund — tilsammen.

Ikke saasnart havde vi Købekontrakten i Orden, før vi skrev til Danmark og bad om at faa de Ting, vi havde fra vore respektive Hjem, sendt ned til os.

* * *

Jeg skulde tiltræde min nye Stilling 1. Januar 1948, og Juleaftensmorgen var der stort Afskedsgilde paa Minekontoret. Juledagene faldt saa heldigt, at Kontoret var lukket fem Dage i Træk, og det næste Par Dage fik jeg fri, saaledes at jeg kunde hjælpe Inkie med Flytningen — men først og fremmest skulde Julen fejres.

Vi havde naturligvis slaaet os sammen med vore Venner Familien Hartmann-Olsen, og Ole Geisler var kommet fra Durban for at være sammen med os og skulde blive til efter Nytaar.

December Maaned er Højsommer i Sydafrika, saa det var jo lidt vanskeligt at komme i Julestemning, men de smeltende varme Forretninger i Johannesburg var pyntet aldedes som Stormagasinerne ved Juletid i Danmark. Forgyltde Grankogler hang ned fra Lærke-træerne, der maatte gøre det ud for Graner, og søgte at skabe en Stemning, som ingen Sydafrikaner forbandt med noget som helst andet end engelske Julekort. Ganske som Harrod's i London, Macy's i New York, Gallerie Lafayette i Paris og Magasin du Nord, Illum og Havemann i København, havde Stormagasinerne i Johannesburg engageret Mænd, der sveddrypende vaklede rundt i Lokalerne, iført Nissehuer, Kofter, langt Skæg, og hvad Julemænd nu ellers har paa.

Efter Anstrengelser, der var en bedre Sag værdig, maatte vi opgive at faa fat i et Grantræ og nøjes med en Tuja. Inkie og Karen klippede, klistrede og flettede, saa der ikke var til at være i Huset, og jeg var ikke sen til at gribe Lejligheden til at haane Inkie, der ellers beskyldte mig for at være en rigtig Julenisse. Det lykkedes virkelig at finde den rette Julestemning.

Juleaften kom, og Hartmann-Olsens tre Børn straaledede af Forventning, men det havde de forøvrigt gjort

de sidste fjorten Dage. Først sang vi de dejlige gamle Julesange og Salmer — og det hændte, at Tanken om tidligere Juleaftener fik Lysene til at flimre lidt for vore Øjne. Derefter blev Julegaverne, som laa ophobet under Træet, fordelt.

Tænk, at det virkelig var den 12. Juleaften, jeg skulde tilbringe langt fra Danmark — det eneste Sted i Verden, hvor en Dansker virkelig har Fornemmelse af at det er Jul. Ni Juleaftener har jeg tilbragt i Liberia, en i England, en i Stockholm og nu denne i Sydafrika. Rart og hyggeligt, men aldrig som HJEMME!

Julemorgen var vi alle i den svenske Kirke i Johannesburg, hvor der i Følge svensk Skik blev serveret Kaffe og hjemmebagte Smaakager i Sakristiet efter Gudstjenesten. Snakken gik livligt paa alle de skandinaviske Sprog.

Vi var inviteret meget ud i Dagene mellem Jul og Nytaar. Første Juledag fik vi rigtig dansk Julemiddag med Risengrød, Gaasesteg og Æblekage, og da der igen var Vanskeligheder med Rødkaalen, tyede vi til Bispindens Middel, og farvede Hvidkaal med rød Frugtfarve.

Dagene benyttede vi til at flytte og indrette vort nye Hjem. Inkie syede alenvis af Chintzgardiner, medens jeg blev sat til det grovere Arbejde. Vi arbejdede begge med Liv og Lyst og morede os herligt.

Nytaarsaften var vi inviteret til Fest hos nogle Skotter, som havde et yndigt Hjem og den Aften havde inviteret et lille hundrede Mennesker til garden-party. Ved Tretiden om Morgenen kørte vi til Fort Muus og sov Nytaarsnat for første Gang i vort nye Hjem — dog ikke ret mange Timer.

*

*

*

Der er den Hage ved at arbejde paa selve Minerne at man, bortset fra Søndagene, kun har to Fridage om Aaret, nemlig Juledag og Langfredag. Nytaarsdag mødte jeg altsaa Klokken 8,30 og tilbragte Dagen med at lære mine forskellige Medarbejdere at kende, indrette mit Kontor, og i det hele taget undersøge mine nye Arbejdsforhold.

Vogelstruisbult G. M. A. Ltd. havde fire hundrede hvide Funktionærer og syv tusinde sorte Arbejdere. De hvide Funktionærer var delt i to Grupper, de fastansatte og de daglønnede, der kunde afskediges med fireogtyve Timers Varsel. Til de fastansatte hørte Kontorfunktionærene ligefra Direktøren, der oppebar en Gage paa otte hundrede Pund om Maaneden, Mineingeniørerne, der ogsaa var højt gageret og ned til Skrivemaskinedamerne, der maatte nøjes med tyve Pund. Denne Gruppe omfattede tres-halvfjerds Mennesker, medens de øvrige, altsaa den store Majoritet, var ansat paa Dagløn.

De sorte Arbejdere var usselt lønnet. Mindre end 1% kunde naa op paa seks Shillings om Dagen — efter tolv-fjorten Timers haardt Arbejde dybt under Jorden, skiftevis i smeltende Varme og isnende Kulde — Resten tjente gennemsnitlig mellem to og tre Shillings om Dagen plus Kost og fri Station. Arbejderne blev rekrutteret fra de forskellige Negerreservater og maatte ved Ansættelsen skrive under paa en Kontrakt, der forpligtede dem til at arbejde for paagældende Mineselskab i to Aar. Det krævedes endvidere, at de i den Tid levede adskilt fra deres Familie, og at de tilbragte deres Fritid inden for den Lejr, som Selskabet havde indrettet til deres indfødte. De fleste Mineselskaber arbejdede efter det samme System. Negrene sov paa Brikse i lange Sovesale og levede hovedsageligt af Majsgrød. Een Gang om Ugen fik de et Glas af det lokale Øl, der indeholdt

en halv Procent Alkohol. Deres Fornøjelser indskræn-
kede sig til at opføre deres Stammers Danse paa Lejrens
Gaardsplads om Søndagen — en Fornøjelse, der ogsaa
kom de omkringboende Europæere til Gode. Iklædt
farvestraalende Krigerdragter sang og dansede de, Time
efter Time, til et Negerorkesters monotone, men rytmi-
ske Lyde. Det var et Skuespil, der vel var værd at se.

* *
*

Inkie og jeg gik glade og optimistiske ind i Aaret
1948. Jeg sad nu i en Stilling med £ 75 om Maaneden
plus fri Læge, Medicin og eventuelle Hospitalsophold.
Hvert Aar havde jeg en Maanedes Ferie med fuld Løn
og 50 % i Ferietillæg, og hvert femte Aar seks Maane-
ders Ferie ligeledes med fuld Løn. Jeg havde mit eget
Hus, Kokkepige og Gartner, en Vogn, en dejlig Schäfer-
hund, som hed „Jam“ — og jeg var pensionsberettiget.
Alt taget i Betragtning havde vi været umaadelig hel-
dige . . . det var jo kun syv Maaneder siden, vi var an-
kommet til Landet med smaa hundrede Pund i Lom-
men. Vi havde faaet gode Venner og en Omgangskreds,
som kendte min Fortid, og som selv havde taget Stand-
punkt til, om de vilde omgaas mig. Selv om vi paa
ingen Maade havde tabt vort Hjerte til Landet som saa-
dant, havde vi al mulig Grund til at være tilfredse.

* *
*

Nu fulgte en rolig Tid med Masser af Arbejde. Vore
week-end Udflugter maatte indskrænkes en Del, da jeg
var paa Kontoret Lørdag Formiddag og vi tilbragte som
oftest Eftermiddagen og Søndagen med at arbejde i
Haven og lavede blandt andet en Pergola, som i Løbet af

et Aars Tid eller to skulde være dækket af Vinranker. Selskabet havde anlagt en Sportsplads, der laa lige i Nærheden, og vi havde megen Glæde af Tennisbanerne og det herlige Svømmebassin.

*

*

*

Ved et cocktail-party mødte vi Ahmed Ben Hassan El Din, der var Kong Ibn Saud af Saudi-Arabien's uofficielle Repræsentant i Den sydafrikanske Union. El Din lod til at vide næsten mere om mig og min Virksomhed under Krigen, end jeg selv.

„Jeg kender Dem fra Baker Street,“ sagde han. „Jeg er en personlig Bekendt af N. N. og X. Y. Z.“

Kun faa Mennesker vidste noget om min Forbindelse med de omtalte Herrer, saa han maatte af en eller anden Grund virkelig kende noget til mig.

„Vil De og Deres Kone komme og drikke en Kop Kaffe med mig paa Tirsdag Aften?“ spurgte han og gav mig Adressen.

Ahmed Hassan El Din boede i et nyt Lejlighedskompleks, men da vi var kommet igennem den køligt udseende, yderst moderne Hall, og med Ekspreselevator var blevet ført op til 11. Etage og da hans Dør endelig lukkede sig bag os, mistede vi al Forbindelse med den vestlige Verden — med Skyskrabere, selv om vi befandt os i en . . . med et moderne Metropolis, selv om vi netop havde forladt dets myldrende Trafik — selv Johannesburgs tynde, klare Luft var forsvundet og havde givet Plads for en tung, orientalsk, røgelsesmættet Atmosfære.

En hvidklædt Neger modtog vort Tøj og El Din kom os i Møde. Han var nu iført Burnus og Fez, og Snabeltøflerne stak frem under den lange Klædning.

Vi fulgte ham gennem Værelser, hvor Gulvene var dækket af de mest vidunderlige kaukasiske, persiske og

tyrkiske Tæpper, hvor Kehlimmaatter dækkede Hynderne paa de lave Bænke langs Væggene, og hvor ældgamle kinesiske Silketæpper hang fra Loft til Gulv — det var som at befinde sig i en silkeforet Æske. Et ravfarvet Skær, der mindede lidt om Lyset fra Forsøgs-lamperne paa Lyngbyvej, sivede ud gennem tykke Pergamentsskærme.

Da vi naaede det inderste Værelse bad han os tage Plads og vi satte os alle tre paa marokkanske Læderpuder ved lave Borde, og fik serveret skoldhed Krusemyntethe i de traditionelle Glas.

„Kaffen“ viste sig at være Souper — først stærkt krydret Suppe i smaa Skaale indlagt med Emaille, saa Cous-Cous, der bestaar af Sagogryn æltet med smaa Bidder Lammekød og sorte Oliven, derefter forskellige Frugter. Saa fulgte Mandler i Peber og Peber i Mandler, ristede Mandler, Mandelkager, kandiserede Jordnødder, ristet Majs, fyldte Oliven og, som en særlig Overraskelse, Mandelbudding, — og endelig diminutive Stykker Ost paa Pinde.

Da den tyrkiske Kaffe blev serveret, forklarede El Din endelig hvorfor han havde bedt os komme, men før han røbede hvad Sagen drejede sig om, insisterede han paa, at jeg ikke vilde tage Stilling til den — positiv eller negativ — før den følgende Tirsdag.

Det viste sig, at Saudi-Arabien, som paa det Tidspunkt var ved at komme i Krig med Jøderne i Palæstina, savnede en velorganiseret Efterretningstjeneste. Man ønskede oplyst, hvem der vilde kæmpe for Israel og især hvorfra den jødiske Hær vilde rekrutere deres Piloter . . . man ønskede at sætte ind med anti-jødisk Propaganda i De forenede Stater . . .

„Vil De overtage Ledelsen af denne Afdeling, Mr. Muus?“ spurgte han. „Men husk, at jeg først vil have

Deres Svar om en Uge. Vi ser gerne, at Deres Kone ogsaa deltager i Arbejdet — Fru Varinka har jo tidligere fungeret som Deres Sekretær . . . Vederlaget kommer vi nok overens om,“ tilføjede han.

*

*

*

Ugedagen efter modtog Hans Excellence Ahmed Ben Hassan El Din mit, af mange Grunde, negative Svar.

OTTENDE KAPITEL

Der skulde være Valg og Resultatet syntes paa Forhaand at være givet. Valgkampen blev udkæmpet paa Nybyggermanér med mange braadne Pander, Slagsmaal med Tomater og raadne Æg, Hylekor og hvad man nu ellers kan vente i et nyt Land, hvor et hundrede og tyve europæiske Parlamentsmedlemmer repræsenterer de to Millioner hvide Indbyggere, og tre pæne ældre Sagførere Unionens otte Millioner Indfødte, som ikke engang selv faar Lov til at vælge deres hvide Repræsentanter.

General Jan Smuts' Parti, The United Party, havde nu siddet ved Roret siden 1939, da Premierministeren, General Hertzog, maatte give Plads for Smuts efter en meget heftig Debat, der gik ud paa hvorvidt Sydafrika skulde deltage i Krigen. Smuts vandt med tretten Stemmer og Sydafrika erklærede Tyskland Krig — med kun en lille Uges Forsinkelse.

General Hertzog var dengang Leder af The Nationalist Party, der efter hans Død i 1942 blev overtaget af Dr. Daniel Malan. The Nationalist Party er nu som før i stærk Opposition til alt hvad der er engelsk og Parla-

mentsmedlemmerne, der hovedsagelig er af den afrikaans-talende Befolkingsklasse — Efterkommere af hollandske og franske Pionerer — kan og vil ikke glemme den Tort, der overgik dem ved Englændernes Sejr i Boer-Krigen. Det er ikke nogen Overdrivelse at sige, at de femoghalvfems Procent af dem nærer et indædt Had til England, og at de betragtede General Smuts, til Trods for, at han kæmpede bravt mod Englænderne i den sydafrikanske Krig, som Landsforræder. At han ved sin Død stod som et af dette Aarhundredes klogeste Statsmænd — den engelske Presse sammenlignede ham i deres Nekrologer med Winston Churchill — interesserede aldeles ikke Sydafrikanerne . . . og nu skulde der altsaa igen være Valg.

*
*
*

Den 27. Maj 1948 gik det sydafrikanske Folk til Valgurnerne, og da General Smuts med et Tab paa tyve Mandater maatte trække sig tilbage og overgive Magten til Dr. Malan og hans nazistisk prægede Parti, var det en Overraskelse paa Linie med Churchill's Fald i Sommeren 1945.

Hele Sydafrika dirrede af Sensation — selv Nationalisterne havde ikke drømt om at Begivenhederne skulde tage en saadan Vending. Disse primitive Mennesker, der ikke ønsker Fremskridt, fordi Fremskridt for Sydafrikas Vedkommende kommer fra Ærkefjenden England, befandt sig nu pludselig med Magten i Hænde. De indsaa slet ikke at deres hele Eksistens ahang af England, og at hele deres Finanssystem vilde gaa til Grunde uden Englands goodwill.

Det er England, der — selvfølgelig ikke udelukkende for Sydafrikanernes blaa Øjnes Skyld — har oparbejdet

Landets sunde Økonomi . . . men Nationalisterne gik straks i Gang med at modarbejde Moderlandet. De havde endnu ikke fornemmet en af de vigtigste Sandheder i Franskmændenes „Menneskerettighedernes Erklæring“ — Frihed bestaar i at kunne gøre alt det, som ikke skader Næsten.

Den nye Regering bekendtgjorde næsten øjeblikkeligt, at de Sydafrikanere, som havde været i Hitler's Tjeneste under Krigen — og af tyske Undervandsbaade var blevet landsat paa Natal's Kyst, som Spioner og Sabotører imod deres eget Land — var blevet løsladt. Disse Landsforrædere var i 1944 blevet arresteret af det sydafrikanske Sikkerhedspoliti og idømt livsvarigt Fængsel — en meget mild Dom for den Virksomhed, de havde udøvet. Nu blev de altsaa løsladt til uhyre Indignation for de Sydafrikanere, der havde kæmpet i Krigen paa engelsk Side, for slet ikke at tænke paa de Mennesker, som havde mistet deres Nærmeste i Kampen mod Nazismen. Paa den anden Side vakte det naturligvis stupid Jubel hos de fleste af The Nationalist Party's Vælgere.

Vor Nabo, som vi altid havde staaet paa god Fod med, tilhørte det nye Regeringsparti. Morgenen efter Valget kom Inkie ud i Haven, Naboen gik og vandede sine Blomster og Inkie hilste som sædvanligt:

„God Morgen, Mr. de Beer.“

Hun fik intet Svar og gentog Ordene i den Tro, at han ikke havde hørt hende. Til hendes udelte Forbavselse snerrede han:

„Hvorfor skulde jeg sige Godmorgen til en af Smuts' Tilhængere — nu da VI endelig er kommet til Magten . . . vent bare og se!“

Der var meget mere af samme Skuffe. Hans Hovedargument var, at vi stadigvæk udelukkende talte engelsk, da vi endnu ikke havde lært den sydafrikanske Dialekt

— hans Sprog. Ifølge ham maatte man saa nødvendigvis være Tilhænger af Smuts.

Vi, der ikke engang havde Valgret, syntes at hans Indstilling var lidt overdreven, men Valget skulde komme til at berøre os langt mere alvorligt, end selv Mr. de Beer kunde have ønsket og ventet.

Det næste Skridt, Malan's Regering tog, var at standse Emigrationen til Sydafrika — saaledes at forstaa, at kun tyve Mennesker kom ind hvor før tusind havde faaet Tilladelse. — Britiske Statsborgere havde ikke længere nogen Præferencestilling.

*

*

*

En Maanedstid efter fik jeg Underhaandsmeddelelse om, at den ny Indenrigsminister, Dr. Donges, ganske tilfældigt havde set mine Papirer, og i den Anledning havde foranstaltet en Undersøgelse. Desværre var min endelige Opholds- og Arbejdstilladelse ikke naaet igennem alle de forskellige Afdelinger før Regeringsskiftet, og Sagen var saaledes ikke officielt afsluttet, da Dr. Malan kom til.

I Sydafrika, som i de fleste andre Lande, gælder det, at ingen Person, der har været i Konflikt med Loven, kan faa permanent Opholdstilladelse. General Smuts, som kendte min Sag til Bunds, havde besluttet sig til at se gennem Fingre med denne Forordning for mit Vedkommende, men den nye Regeringschef og hans Indenrigsminister saa' ganske anderledes paa det — ikke mindst da de til deres Rædsel fandt ud af, at jeg var forhenværende Officer i den britiske Hær.

Alt dette fik jeg som sagt at vide under Haanden, og der forløb adskillige Maaneder før der forelaa noget endeligt. I Mellemtiden forsøgte mine engelske Venner atter at intervenere til Fordel for mig, og en Tid lang saa det ud, som om det skulde lykkes.

NIENDE KAPITEL

Den 1. Juni 1948 havde jeg været ansat i N. C. G. F. i et Aar og Sommerferien stod for Døren. I Maanedsviis havde vi set hen til denne Ferie og diskuteret den indtil den nu var planlagt i de mindste Detailler. De første fjorten Dage vilde vi tage en Tur til Victoria Faldene, som ligger paa Grænsen mellem Nord- og Syd-Rhodesia, vor Bryllupsdag, den 8. Juni, vilde vi tilbringe paa Victoria Falls Hotel og derefter skulde vi bo nogle Dage hos min Fætter, Strange Muus, som var ansat paa en Chromiumsmine i Selukwe, en lille Mineby, der ligger mellem Bulawayo og Syd-Rhodesia's Hovedstad Salisbury.

Det var Meningen, at denne Tur skulde tage fjorten Dage, og Resten af Ferien vilde vi arbejde i Haven hjemme i Fort Muus.

Den 2. Juni Klokken fire om Morgenen tog vi af Sted. Det var fire Graders Kulde og der laa Rimfrost over Velten. Vi var ikke vant til at færdes ude paa denne Tid af Morgenen, saa vi hundefrøs selv om vi var pakket ind som til en Nordpolsekspedition. I Pretoria, hvor vi standsede for at tage Benzin paa, opdagede jeg, at Vand-sækken, der hang foran paa Køleren, var frosset til Is.

Allerede ved Syvtiden om Morgenen naaede vi til Warm Bath — Sydafrika's berømte Kursted — og Temperaturen var nu saadan, at det var dejligt at sidde paa en Fortovsrestaurant og drikke Morgenkaffe.

Saa gik det videre mod Limpopo Floden, gennem hele det nordlige Transvaal — en alt andet end smuk Tur. Vejen var meget daarlig, det støvede overdaadigt, og varmere og varmere blev det. Dels gik det nedad fra Johannesburg, og dels gik det mod Nord, nærmere og nærmere Æquator. Vi spiste Frokost i Pietersburg og

ved Totiden om Eftermiddagen ankom vi til Beit Bridge, der fører over Limpopo Floden og ind i Syd Rhodesia. Der var nu gaaet ti Timer siden vi forlod Fort Muus og vi havde tilbagelagt omtrent syv hundrede Kilometer. Midt paa Broen gjorde vi holdt for at fotografere og Inkie følte sig kaldet til at citere Kipling: „The great, gray, green, greasy Limpopo river, all set about with fever trees . . .“

Det var dejligt at komme ind paa virkelig ægte, engelsk Territorium. Ganske som vi var faldet i Begejstring over de hyggelige, engelsk-udseende Bobby'er i Durban, var det nu dejligt at komme over paa den rhodesiske Side af Grænsen, og blive modtaget af engelske Toldere i Shorts og aabenstaaende Skjorte, blottet for overflødige Distinktioner. De stemplede hurtigt vore Pas og ønskede os, med umiskendelig Cockneyakcent, „God“-speed. — Hvilken Lettelse var det ikke at slippe væk fra de transvaalske Toldbetjente, grimme, tunge, tysk-udseende Mennesker i stive Uniformer med Masser af Guld og Dikkedarer, som tiltalte En paa deres rædselsfulde afrikaans og kun nødtvungent indlod sig paa at tale deres andet nationale Sprog, Engelsk, som de ganske bevidst radbrækkede paa det grusomste.

Da vi kørte hjemmefra, var vi som omtalt udstyret som Nordpolsfarere, men i Løbet af de sidste ti Timer havde vi gradvis klædt os af, og vi kørte nu i Shorts og Skjorte, og med aabenstaaende Vindspejl — det var cirka 35 Grader i Skyggen.

Ved Toldstationen havde et stort Skilt gjort opmærksom paa, at der var ethundredesyvogtres miles til den næste Benzintank, saa vi havde for alle Eventualitetens Skyld ogsaa fyldt vore jerry-cans til Randen. Da vi havde kørt cirka hundrede Kilometer, saa vi en Reklame for et lille Hotel, som bød paa private Rundavels, Bad

og god Mad, og vi blev enige om, at vi nu havde kørt nok for i Dag.

Dodd's Hotel var et hyggeligt Sted. Først tog vi et haardt tiltrængt Bad, og medens vi ventede paa Middagen, fik vi en drink og nød den pragtfulde Solnedgang.

* * *

Næste Dag kørte vi videre. En af vore Venner fra Springs, Stewart Richardson, havde bedt os om at aflægge et Besøg i hans Barndomshjem „The Homestead“. Det laa kun et lille hundrede miles fra Dodd's Hotel og vi besluttede os til at tage det med Ro for rigtig at nyde Turen.

Ved en af de mange vakkelvorne Broer, som fører over Egnens utallige smaa Vandløb, sad en hvid Mand og rakte Tommelfingeren i Vejret — vi standsede. Han var iført Shorts, halvstivet Skjorte med høj Flip og Kraveknop i Nakken, og en nykridtet Tropehjelm fuldendte det pudsige Kostume. Han præsenterede sig som the Reverend Josiah Fledgby fra det amerikanske Missionselskab „Assembly of God, Inc. *) og overrakte os sit Visikort hvorpaa der i venstre Hjørne stod Wankie-Wankie, Matabeleland, Southern Rhodesia, og i det højre, 550, Broadway, New York City.

Mr. Josiah Fledgby vilde gerne køre med, og det traf sig saa heldigt, at han skulde til Essexvale, der ligger lige i Nærheden af „The Homestead“. Han var meget meddelssom og det viste sig i Samtalens Løb at det kun var et Aars Tid siden, han havde følt sig kaldet — før den Tid havde han været Svejser paa et Liberty-Skibs-værft i Baltimore.

„Jeg var en Synder“, sagde han højtideligt, „men en

---

*) „Guds Forsamling, Aktieselskab“.

Dag — eller en Morgen for at være ganske nøjagtig — følte jeg Kaldet. Jeg tog den første Greyhoundbus til New York, meldte mig paa Missionskontoret, og da Præsidenten indsaa, at Lyset virkelig havde skinnet for mig, blev jeg øjeblikkelig sendt her til Matabeleland“.

Inden vi sagde Farvel til ham, inviterede han os til et Missionsmøde, der skulde finde Sted samme Aften i Essexvale, og hvor han ved Hjælp af en Tolk skulde tale til en stor Forsamling.

„Det er mit Haab at omvende *Tusinder*“, lød hans sidste Ord, da vi satte ham af.

* * *

„The Homestead“ var en henrivende Ejendom. Stewart's Moder, Mrs. Richardson, rejste sig fra den bougainvilleabeklædte Veranda og kom ned ad den brede Trappe for at byde os velkommen. En gammel Neger, der grangiveligt lignede min Barndoms Drømmebillede af Onkel Tom, kom hastigt, men adstadigt hen til os. Desværre havde vi ingen stampende Heste han kunde føre bort, men til vor store Overraskelse og ganske ude af Pagt med det Billede, som det skønne gamle Colonialhouse, Mrs. Richardson og „Onkel Tom“ frembød, satte han sig ind i Bom-Bom og kørte af Sted til Garagen. Onkel Tom, der havde startet sin Løbebane som Cecil Rhodes' Staldknægt, var nu Mrs. Richardson's ældste og mest betroede Tjener og Ven.

Om Eftermiddagen var vi ude at se paa Farmen, der var paa fem tusinde Tønder Land, hvoraf de hundrede var opdyrket — Stewart's Fader var emigreret fra England i Slutningen af det forrige Aarhundrede og havde købt Jorden for tre Pence pr. Tønde Land.

En stor Mark var forsøgsvis inddraget til Bomuldsbeplantning. Bomulden var netop afblomstret og vi mo-

rede os med at pille store, vatagtige Totter af Stænglerne. „Køkkenhaven“ var paa ti Tønder Land, og hver Morgen kørte den halvfjerdsaarige Mrs. Richardson personligt Lastvognen belæsset med Papayas, Batater, Avocadopærer, Meloner og alle Slags Grønsager til Markedet i Bulawayo, halvtreds miles fra Essexvale.

Da vi var til Fods, fik vi kun et Glimt af Tobaksplantagen og de enorme Kvægflokke, som man ikke havde Tal paa, men som blev anslaaet til at tælle mellem to og tre tusinde Stykker Kvæg — jeg kunde ikke lade være at sende en undrende Tanke til Menneskenes Liv i Byerne . . . her fik vi et tydeligt Indtryk af, at Jordkloden i hvert Fald endnu ikke var overbefolket.

* * *

Om Aftenen gik vi alle til Missionsmødet, der var blevet bekendtgjort vidt og bredt. En Plakat, der var blevet sendt til alle omkringliggende Landsbyer, havde meddelt, at Fledgby vilde tale over Emnet, „Egnens farligste Kvinde“, og der var mødt en Mængde Matabeler og enkelte Europæere fra nærliggende Farme. Det er forstaaeligt at Emnet trak — hvilken af Egnens Beboere vilde ikke gerne høre hvem Kirken ansaa for den farligste Kvinde — og maaske møde hende.

Skuffelsen var overvældende, da forhenværende Svejser, Pastor Josiah, efter en lang indledende Tordentale, omsider triumferende afslørede et Toshillingsstykke med Dronning Victoria's Billede.

„Dette er Egnens farligste Kvinde,“ brølede han. „Al Ondskab og Umoral stammer fra Mammon og fra dem, der lader deres Griskhed sejre og deltager i Kapløbet om Penge . . .“

Han udbredte sig meget længe om dette Emne, men Sorg blev til Glæde vendt, da Mr. Fledgby, som Repræ-

sentant for „Assembly of God, Inc.“, uddelte fem hundrede Ispinde til tørstende Sjæle.

Der blev sunget nogle Sange og efterhaanden som Aftenen gik, overvandt vor humoristiske Sans det Ubehag, der havde grebet os.

Det hele endte med, at Mr. Fledgby opfordrede samtlige Deltagere i Mødet til at mele sig til den Daabs-handling, som næste Dag vilde finde Sted ved en nærliggende Flod.

Vi forlod Essexvale uden at gense Mr. Fledgby.

TIENDE KAPITEL

Næste Formiddag startede vi paa den 450 miles lange Tur til Victoria Faldene. Fra Bulawayo fører en Vej, brolagt med to Striber Asphalt, lige igennem det bakkede, men triste Landskab, hvor man kun sjældent passerer en Negerlandsby. Møder man en Bil i modgaaende Retning, maa man køre ud til Siden, saaledes at kun de højre Hjul er paa fast Grund. Det er meget trættende at køre det ene hundrede Kilometer efter det andet paa to Striber Kørebane, og allerede da der var gaaet en Time følte jeg mig som en Sporvognskonduktør, der for enhver Pris maatte holde sin Vogn paa Skinnerne. Mange Steder var Jorden skyllet væk fra Asphaltstribernes Sider, saaledes at man let kunde vælte, hvis man slappede Opmærksomheden et Øjeblik og „løb af Sporet“.

Halvvejs mellem Bulawayo og Victoria Falls ligger en Guest Farm med det betegnende Navn „Half Way House“, der ogsaa husede den eneste Benzintank paa hele Strækningen. Her overnattede vi og fortsatte tidligt næste Morgen. Vi saa nogle enkelte Aber og ganske faa Zebraer, men slet ingen Løver eller Giraffer, som det

var blevet os lovet. Bao-Bab Træerne imponerede os voldsomt. Af Højde var de ganske vist ikke større end velvoksne danske Ege, men Stammerne maalte omkring tyve Meter i Omfang. Overalt var der Overflod af alle Slags Kaktus og nogle af dem lignede kæmpemæssige syvarmede Lysesstager.

Enkelte Steder førte Vejen gennem Vandløb, hvor det ikke havde kunnet betale sig at bygge Broer paa Grund af den ringe Trafik, men Bom-Bom var jo velegnet til den Slags Manøvrer og klarede sig stolt.

Et halvt hundrede Kilometer før vi naaede Faldene, saa vi ude i Horizonten noget der lignede en Dampsøjle, og da vi kom lidt nærmere, blev vi klar over, at det maatte være Sprøjtet fra Vandfaldene, der kastedes højt op i Luften.

Kort efter kørte vi over Grænsen ind i Nord Rhodesia og rullede et Øjeblik senere op foran Victoria Falls Hotel, der siges at være et af de faa virkelig udprægede Luksushoteller i hele den afrikanske Verdensdel. Det er bygget som man forestiller sig et moderne maurisk Palads med fire Længer, en pragtfuld Gaardsplads med Mosaik, Palmer, vidunderlige Blomster og hist og her et Springvand.

Vi havde skrevet for at sikre os Plads og et luksuriøst Værelse med tilhørende Badeværelse og Tjener ventede os. Franske Døre førte ud til Balkonen med en Udsigt over Parken og Vandfaldene, der ganske tog Vejret fra os. Tjeneren, der var Inder, pakkede vore meget støvede Kufferter ud, og efter et dejligt koldt Bad var vi parate til at spise Lunch. Man havde Valget mellem mindst halvtreds forskellige Retter og hele denne Herlighed, Værelse, Tjener og alle Maaltider, kostede kun 27/6 d. pro persona, hvilket vi syntes var rørende billigt — særlig paa Baggrund af Røverpriserne i Johannesburg.

Efter at have spist forlod vi straks Hotellet. Selv om — eller maaske netop fordi — vi Aaret før havde set Victoria Faldene fra Luften, glædede vi os meget til at komme dem paa nærmere Hold.

Da David Livingstone, som den første hvide Mand, naaede frem til dette Naturfænomen i April Maaned, Aaret 1855, opkaldte han det straks efter Englands Monark, Dronning Victoria. Hvorledes Faldene er opstaaet ved man ikke med Bestemthed, men det kunde se ud til at være et Jordskælv, der har frembragt den uhyre, tværgaaende Kløft, som bringer Zambezifloden til et næsten lodret Fald paa et hundrede og nitten Meter — altsaa mere end Raadhustaarnets Højde.

Zambesifloden er næsten to Kilometer bred ved Toppen af Faldene, og i Regntiden vælder fem hundrede Millioner Liter Vand i Minuttet ud over Kanten og falder paa Basaltgrund — ned i en sydende Heksekedel af et Svælg, som meget betegnende hedder The Boiling Pot. Herfra presses Vandet gennem en tres Kilometer lang, snæver Kløft, hvorefter Floden atter breder sig og nu flyder roligt og værdigt mod Mosambique og Det indiske Ocean.

*

*

*

Først begav vi os mod Regnskoven, der ligger over for det største Fald, og har faaet sit Navn fordi Sprøjtet ustandselig sender en fin, sommerlig Byge ned over dette Sted, der næsten er hele Besøget værd. Vegetationen er ganske ulig det udtørrede rhodesiske Landskab. Tropiske Planter og Træer, som man ellers kun træffer paa i Indiens Sumpe og langs Amazonflodens Bredder, kappes her i Frodighed. Lianernes Vildnis tvang os Gang paa Gang til at søge nye Stier og Gang paa Gang faldt vi i Forundring over de utallige Orkidéarter, Pal-

mer, fremmedartede Bregner og Blomster, der vældede frem overalt og kæmpede en indbyrdes Kamp om Plads.

Efterhaanden som vi nærmede os Faldene, Lyden forstærkedes og „Regnen“ gennemblødte vort Tøj, forstod vi hvad det var, de Indfødte kalder „Røgen, der tordner“, og pludselig stod vi direkte over for de drønende Vandmasser. Med hinanden i Haanden, som to Børn fra Landet, der første Gang ser Vagtparaden trække op paa Amalienborg Plads, stod vi og indprentede os Synet — som om vi nogensinde vilde kunne glemme det! Uhindret fossede Kaskaderne over Kløftens øverste Kant og styrtede buldrende ned i Heksekedlens Hvirvler. Hvordan maa ikke David Livingstone have følt det, da en indfødt Høvding første Gang viste ham The great white Falls — det er i hvert Fald tvivlsomt om Inkie eller jeg nogensinde har oplevet et saa frigjort Øjeblik . . .

* *
*

Fra Regnskoven gik vi videre mod Broen, der fører over den lange Kløft, og hvor der er baade Banelegeme, Automobilvej og Spadseresti. Vi gik næsten ud til Midten og saa ned i Heksekedlen, hvor en cirkelformig Regnbue straalte Dag efter Dag — ja, selv i maanalyse Nætter kan man skimte den, og den kaster et uvirkeligt, men en Smule forsonende Skær over det uhyggelige Krater.

* *
*

Vi naaede tilbage til Hotellet lige til Theen, som blev serveret af hvidklædte, indiske Tjenere paa en stor Terrasse, hvor magelige Bambusmøbler var grupperet under brogede Parasoller. Saa hvilede vi os, hvorefter vi

klædte os om, Smoking var obligatorisk til Trods for, at Hotellet ligger midt i det mørkeste Afrika.

Det var den Dag fire Aar siden, at Inkie gav mig sit Ja hos Sognefogeden i Tystrup — og hvor var der dog ikke sket meget i dette korte Spand af Tid! Først Kapitulationen, som vi alle havde set hen til, som den Dag Livet igen skulde begynde. Derefter hele den fortvivlede Tid, hvor Inkie og jeg ventede paa Klarhed over om jeg skulde staa til retsligt Ansvar for mine finansielle Dispositioner, eller om vi kunde begynde en normal Eksistens. Saa de seks Maaneder, som Inkie for Størstedelen tilbragte hos sin Familie i England, medens jeg tog Følgerne af mine Handlinger. Tiden i England, hvor Livet for vort Vedkommende endelig kunde begynde, naar jeg fik den Stilling, som hele Tiden syntes at vinke lige rundt om det næste Hjørne, og endelig Rejsen til Sydafrika, hvor vor Tilværelse endelig syntes at skulle tage Form. Nu var der kun eet alvorligt Skær tilbage — den meget omstridte Opholdstilladelse! Vilde det gaa godt — vilde Skæbnen nu for Alvor staa os bi?

*

*

*

Det næste Par Dage nød vi i fulde Drag. Vi vendte atter og atter tilbage til Faldene og foretog kun enkelte smaa Udflugter i Vognen. Livingstone, der tidligere var Hovedstaden i Nord Rhodesia, ligger knapt tyve Kilometer fra Victoria Falls, og Vejen fører igennem en zoologisk Miniaturehave, hvor vi saa nogle af de ellers saa yndefulde Giraffer, tilsyneladende under stort Bæsvær, stille deres Tørst i Zambesiflodens Vande. Medens vi betragtede en Kudu-Familie, der paa ingen Maade lod sig forstyrre af Jeep'en, som vi havde parkeret tætved, listede en Flok Zebraer sig hen til den, og den frækkeste af dem stjal uden videre et Nummer af en dansk Avis,

der af en eller anden mærkværdig Grund laa paa Bunden af Vognen. Inkie naaede lige at faa taget et Billede af Dyret, der stolt galoperede væk med Bladet flagrende om Ørene.

En af de første Dage saa vi en kolossal B.O.A.C. Flyvebaad let og elegant gaa ned og lægge sig til Rette paa Floden, nogle faa Kilometer før Faldene. En nyaabnet Rute gik fra Southampton til Kairo, Kairo — Lake Victoria, Lake Victoria — Victoria Falls og derfra til Vereeningen, en By i Nærheden af Johannesburg, hvor et stort Vandreservoir gjorde det muligt at lande.

Det var et pragtfuldt Syn. Et Par smukke Motorbaade lagde til ved den i Løbet af et Øjeblik, og Passagererne blev sejlet i Land — der var et Par Timers Op- hold og de skulde naturligvis „have a nice cup of tea“ paa Hotellet. De henved tredive Mennesker, der havde forladt England mindre end fireogtyve Timer før, virkede bundkomiske, da de kravlede op fra Baadene og vandrede ad Landgangsbroen mod de ventende Busser. Alle som een var de londonklædte. De fleste slæbte paa svære Overfrakker og adskillige saa ud, som om de kom direkte fra Bestyrelsesmøder. Spindesiden bar sorte, skræddersyede Dragter, Hatte med Slør og Falbelader og styltehøje Hæle. I Bond Street og paa Piccadilly vilde de ikke have vakt den fjerneste Opsigt, men her bragte de vore Lattermuskler til at vibrere. Inkie og jeg, der stod sammen med et Par af Hotellets Gæster — ligesom vi kun iført Shorts og aabenstaaende Skjorte — maatte vende os bort for at skjule en upassende Munterhed, der mindede ikke saa lidt om en Flok uvorne Skoleungers, naar de faar deres Lærerinde klemt op i en Krog. Det var fyrretyve Grader i Skyggen, alt aandede Tropeklima, og hvis Ib Schönberg pludselig var kommet til Syne, ridende paa en Isbjørn ført af en Eskimo, vilde det ikke

have virket mere grotesk end Synet af de yderst velklædte Mennesker, der var ved at smelte i deres respektive Savile Row- og Pariser-Modeller.

Efter fire vidunderlige Dage vendte vi atter Næsen mod Bulawayo, hvor vi overnattede, og Dagen efter kørte vi via Salisbury til Selukwe, hvor min Fætter var ansat.

* * *

Strange Muus og jeg havde paa en mærkelig Maade fulgt hinanden gennem mange Aar. I Danmark havde vi, trods vort Familieskab, kun truffet hinanden en enkelt Gang, og heller ikke i Udlandet havde vi set for meget til hinanden, men ikke desto mindre havde vi i Løbet af de sidste tyve Aar trofast fulgtes ad med Hensyn til vore Opholdssteders geografiske Beliggenhed. Medens han i en halv Snes Aar var ansat ved en Mine paa Guldkysten, opholdt jeg mig det tilsvarende Tidsrum i Liberia, faa hundrede Kilometer Nord for Guldkysten. Under Krigen var vi begge Medlemmer af den britiske Hær og vi saas baade i London og, efter Krigen, i Tyskland. Endnu en Gang boede vi inden for Rækkevidde, begge var vi blevet gift — han med en ung engelsk Pige, som han havde truffet i Kenya — og nu skulde vi altsaa besøge dem.

Selukwe var en henrivende By, præget af langt mere Frodighed, end vi hidtil havde set Syd for Æquator. Bougainvillea'en laa som et tæt Tag hen over Pergolaerne og snoede sig uden smaalige Hensyn op ad saavel fattige Hytter som pragtfulde Rigmandsboliger. Hibiscusbuske dannede overalt Hegn omkring smukt anlagte Haver, og Julestjerner, som vi i Danmark gerne betaler med adskillige Kroner Stykket, vokser her vildt paa Buske saa store som velvoksne danske Frugttrær.

Den herlige, melonagtige Frugt, Papayas, voksede, ligesom Appelsin- og Citron-Træer i Massevis overalt. Selv Bananer og Ananas fandtes, men Klimaet var dog en Smule for tørt til at de rigtig kunde folde sig ud.

Selukwe ligger op ad et Bjerg — det samme Bjerg hvorfra Chromet bliver udvundet — og Arealet, der er reserveret Minens Funktionærer, er saa idyllisk og smukt anlagt, at vi følte os hensat til en lille By ved den italienske Riviera . . . tilsat nogle Negre og lidt forkert opfattet Hollywood-Atmosfære.

Negerhytter med spidse Straatage laa strøet op ad Bjergsiden og lignede Kræmmerhuse med Aabningen nedad. Vejret var vidunderligt, Mosquito'er var der ingen af paa denne Aarstid, og om Aftenen viste det sig at være lige tilpas køligt til at hygge sig foran en aaben Kamin.

Kitty og Strange havde ikke Plads til at huse Gæster, men havde arrangeret sig med nogle Venner, der var bortrejst, saa vi fik Lov at bo i deres Bungalow.

Vi tilbragte en Ugestid i Selukwe og færdedes i Løbet af en Dag eller to ganske hjemmevant i den lille Koloni. Bortset fra Strange, var alle Minens Funktionærer Briter, og de havde dannet netop det lille engelske Samfund, som Englændere er Mestre i at skabe, hvor i Verden de end befinder sig.

Det traf sig saa heldigt, at Aarets store Begivenhed, Klubbens Bal, netop skulde finde Sted, medens vi var i Byen. Aftenen begyndte hos Kitty og Strange, som havde inviteret en Del af Kolonien til Souper før Ballet. Kitty og Inkie havde meget travlt med Forberedelserne. Inkie lavede smaa, kolde, danske Retter, men var uheldig med noget Mayonnaise, der blev ved med at skille, hvor forsigtigt hun end gik til Værks. Til sidst blev hun irriteret, kogte hele den store Portion

Mayonnaise, og hældte Massen over en Perlehøne stegt i Jordnøddeolie. Mærkværdigvis blev netop denne Ret Aftenens store lukulliske Begivenhed, og flere unge Husmødre bad om at faa Opskriften paa denne yderst delikate „danske“ Ret.

Selve Ballet var en stor Succes. Et dejligt Neger-orkester var blevet importeret fra en nærliggende By, og hvis Direktøren for en af de store københavnske Danserestauranter havde været til Stede, vilde han øjeblikkeligt have tilbudt dem en svimlende Kontrakt for en hel Vintersæson — her maatte de nøjes med ti Shillings og et Par Glas Øl hver, og maatte endda selv sørge for Transport frem og tilbage.

Et Par Tennisbaner var ved Hjælp af Brædder omdannet til Dansegulv, og Herrerne, der dels var i Uniform, dels i Kjole, og dels i hvide Messejakker, dannede en udmærket Baggrund for Damerne, der havde sat alt ind paa at kaste Glans over Aftenen. Om de ligefrem havde importeret de nyeste Creation'er fra Paris, ved jeg ikke, men dejlige saa de i hvert Fald ud.

Det var en munter og straalende Fest, hvor man intet savnede, men meget langt fra Johannesburg's deprimerende Overdaadighed.

*

*

*

Til Trods for at vi havde gjort os hæderlige Anstrengelser for at være saa sparsommelige som muligt, havde vi dog brugt flere Penge end budgetteret. Der er tolv hundrede Kilometer fra Selukwe til Springs og vi havde kun fem Pund tilbage af de Penge, vi havde bestemt maatte bruges til Ferien. Vi kunde selvfølgelig have laant Penge af Strange, eller have telegraferet til Johannesburg, men vi syntes nu, at Budgettet SKULDE overholdes, saa efter at have taget hjertelig Afsked

med vore Værtsfolk, fyldte vi Tanken med Benzin og kørte af Sted imod Grænsen ad en anden Vej end den vi var kommet.

De første hundrede Kilometer førte igennem et Negerreservat, hvor de Indfødte levede deres oprindelige Liv i deres egne Landsbyer. Det var tilladt at køre igennem dette Areal, men ellers havde hvide Mennesker intet dør at skaffe.

Det var aabenbart sjældent at se Biler, for vi vakte kolossal Opsigt i de Landsbyer, vi kom igennem. Børn, Kvinder og Oldinge styrtede ud af deres Hytter, naar Lyden af Motoren havde forkyndt, at der var noget uvant paa Færde. Børnene hujede og skreg af Henrykkelse, de ganske smaa gemte deres Hoveder af Angst — dog ikke i deres Mødres Skørter, da Mødrene kun bar Perlekranse og, naar det gik højt, et Lændeklæde. Alle saa venlige ud, vinkede, smilede og ønskede os aabenbart god Rejse. De levede tilsyneladende en meget lykkelig Tilværelse her, hvor alt var, som det maa have været i den første Negerlandsby, Verden har set.

Fremskridt er i det store og hele ukendt blandt Afrika's Negerstammer — i hvert Fald blandt dem jeg har haft med at gøre, og jeg har dog boet en halv Snes Aar mellem sorte Mennesker forskellige Steder i Afrika. Siden engang i Tidernes Morgen, hvor de fandt frem til at opføre deres Hytter, flette deres Lændeklæder, forfærdige deres Vaaben og de nødtørftigste Redskaber til Brug i Kampen for Tilværelsen, og i deres Fritid blot beskæftige sig med at snitte deres primitive Skulpturer, har deres Udvikling ganske staaet i Stampe. Heri ligger for mig Bevis paa, at man ikke kan maale Negre med samme Alen som naar det gælder den Race, der i Almindelighed betegnes som hvide Mennesker.

Negrenes Ligeberettigelse staar for mig som en Utopi . . . slet ikke fordi jeg mener, at de er mindre værd end hvide Mennesker, men fordi det er en ganske anden Race af Væsener, hvis Livsfilosofi — skønt den næppe eksisterer bevidst — stadig trækker dem i Retning af Tilværelsen, som den var i sin oprindelige, ubundne Form.

Der er ingen Tvivl om at hvide Mennesker i Sydafrika udnytter Negrene paa det skammeligste. De er ligefrem legalt fordømt til Slavearbejde i Guld- og Diamantminerne, hvor de kan opnaa en Dagløn, der udgør nogenlunde Halvdelen af, hvad det i Europa koster at indlogere sin Hund i en Kennel — de har end ikke Lov at lade deres Børn lære et Haandværk, de SKAL forblive Haandlangere.

Det maa gælde et enten-eller — ENTEN Ligeberettigelse ELLER Naturliv, men ikke Slavetilværelse!

Hvide Mennesker føler sig ikke alene kaldet til at undertrykke Negrene, men ogsaa til at bibringe dem deres egen Livsanskuelse. Vi er alle lige for Herren — javel, men i dette Tilfælde er det aabenbart OS og ikke Herren, der bestemmer hvor langt Ligeberettigelsen skal gaa.

I Afrika har jeg Gang paa Gang set hvorledes Missionærer fra eet Trossamfund gør deres yderste for at overtale troskyldige Negre til at forlade en konkurrerende Mission. Jeg har overværet, hvorledes Missionærer har truet Negre med Død og evig Skærsild, dersom de vedblev at være Medlemmer af Missionssamfundet paa den anden Side af Kokosnødplantagen — men har lovet dem Udødelighed, Fryd og evig Glæde, hvis de blot vilde blive Medlemmer af den Kirke, som den paagældende Missionær nu havde gjort sig til Talsmand for.

Hvide Mennesker synes ogsaa, at Negrene skal have Del i de Goder, som vi har skaffet os i Løbet af vor tusindaarige Udviklingsproces. Naar vi er saa heldige at have Biler, Daaseoplukkere, Whisky, Fyldepenne, Palm Beach Slips, elektriske Lys og Atombomber, Lommespejle, Tændstikker, Børnebegrænsningsmidler og Sololie — alle disse Ting, der har gjort os saa uendelig lykkelige — hvorfor skulde Negrene saa ikke have dem . . . men der *er* jo ogsaa mange Millioner Negre, som, fordi de leverer Arbejdskraft og derved tjener lidt Penge, udgør et enormt Marked, hvor nogle af disse vidunderlige Opfindelser kan afsættes i mangedoblet Antal, og derved muliggør en ligesaa mangedoblet Dividende til dem af os, som fremstiller disse Lykkens Gaver.

Negrenes Karakter er næppe daarligere end vor — den omvendte Mulighed bestaar. De slaar ihjel . . . det gør vi ogsaa. De ofrer Menneskeliv . . . det gør vi ogsaa, omend vi gør det i Retfærdighedens Navn — og for at indlemme og bevare Markeder, — og Negrene for at ofre en dyrebar Gave til den Aand, der nu ifølge hans Tro har velsignet Stammen med en rigelig Høst.

Hvis Menneskesønnen fra Nazareth, da Han sagde, „Gaa ud og omvend hele Menneskeheden“, havde vidst hvorledes Hans Ord vilde blive udlagt og misbrugt, vilde Han sikkert have tilføjet: „men gør det nænsomt — skær ikke hele Menneskeheden over en Kam.“

* * *

Paa den lange Tur tilbage til Springs, hvor Inkie og jeg skiftedes til at tage Rattet, gik der en rum Tid før vi vekslede andre Bemærkninger, end dem der faldt for i Forbindelse med Kørslen. Da vi endelig begyndte

at tale sammen igen, viste det sig, at vore Tanker havde bevæget sig ad nøjagtig de samme Baner.

Hvor havde disse Mennesker dog set glade og tilfredse ud — hvor virkede de dog uhemmede, og hvilken forstemmende Modsætning var der ikke mellem dem og de forhutlede sorte Individuer som sled Fortovene i Johannesburg iført laset europæisk Tøj, der misklædte dem som Negrenes primitive Danse misklæder den hvide Mand.

* * *

*

Klokken ni om Morgenen, efter at have kørt treogtyve Timer i Træk — vi havde ikke haft tilstrækkelig kontante Penge til baade Benzin og Hotelophold — svingede vi ind gennem Pergola'en, der førte til Garagen i Fort Muus. „Jam“ kom os i Møde halsende af Begejstring, men blev meget fornærmet, da vi straks gik i Seng og sov til langt ud paa Eftermiddagen.

ELLEVTE KAPITEL

Maanederne gik og vi saa ikke noget til Ole Geisler, men af og til hørte vi fra ham. Hans Helbred var ikke saa godt. De ti Aar i Kina, hvor han før Krigen havde været ansat i et Ingeniørfirma, havde givet hans Konstitution et Knæk. Arbejdet under Besættelsen havde slidt haardt paa hans Kræfter, og da han efter Befrielsen tog sin Afsked som Kaptajn i The Royal East Kent Regiment, var det som en helbredsmæssigt brudt Mand.

Ole boede paa det Tidspunkt i Kimberley, hvor Christiani & Nielsen var ved at opføre en Cementfabrik, og

i det sydafrikanske Højlands tynde Luft udviklede hans Sygdom sig, saa han gennem lange Tider maatte holde Sengen. Tilsidst forværredes hans Tilstand i en saadan Grad, at de lokale Læger indstændigt raadede ham til at vende hjem til Danmark.

Alt blev tilrettelagt saa godt som muligt. En Sygekupé var blevet reserveret, hans Søster Karen skulde følge ham fra Kimberley til Kapstaden, hvor Lægerne ombord paa „Klipfontein“ var parat til at modtage ham. Hans Broder, Asbjørn Geisler, der er Læge, og en af hans mange Venner, Herman Dedichen, skulde hente ham i Antwerpen . . .

Men den 4. Oktober, Aftenen før Afrejsen skulde finde Sted, døde Ole roligt og stille i sin Seng i Kimberley — han døde, medens han saa ud ad Vinduet, ud i det fjerne . . .

* * *

Det var et meget føleligt Tab for alle, der havde kendt Ole. Han var et af de Mennesker, der, ganske uden at vide eller ville det, fik alle til at holde af sig — han havde flere virkelige Venner end nogen anden Mand jeg har kendt.

Ole's Baare blev ført til Johannesburg, hvor den danske Koloni viste ham den sidste Ære og hvor hans Venner bar ham til Krematoriet.

Hans Aske blev fløjet til København, og den 13. November 1948 bisat fra Garnisons Kirke. Et Væld af Kranse førte op til Urnen, der stod paa et Dannebrogflag, hvortil var fæstnet hans Dekorationer, Distinguished Service Order og Christian den Tiende's Frihedsmedaille.

Uforglemmeligt skal det Øjeblik have været, da hans

gamle Far, Christian Geisler, bøjede sig for sin Søns Baare og sagde:

. . . det er saa let at overse Ole's Liv for det var saa kort, og dog skulde det blive saa daadrigt. Han viste et Mod som inspirerede os og skræmte hans Fjender . . .

Og det store Følge sang:

Kæmp for alt, hvad Du har kært,
Dø, om saa det gælder!
Da er Livet ej saa svært,
Døden ikke heller.

TOLVTE KAPITEL

Da mit Arbejde paa Vogelstruisbult var rent administrativt, havde jeg intet med Arbejdet i Minen at gøre, men jeg syntes det var rimeligt, at jeg ihvert Fald skaffede mig en Idé om hvad der foregik, saa jeg anmodede om Tilladelse til at gøre en Tur under Jorden. Ogsaa Inkie, som naturligvis vilde være dør, hvor der foregik noget, skulde med.

Klokken syv om Morgenen stillede vi ved Mineskaktten sammen med en af Ingeniørerne, vor gode Ven Pat Snell, der skulde vise os rundt. Først og fremmest maatte vi underskrive en Erklæring om, at Ekspeditionen foregik paa eget Ansvar, og at Selskabet ikke havde Erstatningspligt, hvis vi skulde komme til Skade. Der sker daglig Ulykker i Minegangene og Ambulancens hylende Sirene er en velkendt Lyd i Hverdagen. Minen har selv et Hospital med to Afdelinger, en for Hvide og en for sorte Arbejdere, men det er som Regel de Indfødte, der kommer til Skade, da de ofte undlader at overholde de foreskrevne Sikkerhedsforanstaltninger.

Efter at have underskrevet Erklæringen blev vi forsynet med hvide Overalls, og fik en Rem spændt om Panden med en elektrisk Pære, saa vi lignede bedre Øre-, Næse- og Halslæger.

Elevatoren, der skulde føre os to Kilometer ned under Jordens Overflade, var ikke nogen Luksusindretning. Tre langagtige Kasser var ophængt i Staalwirer med to Meters Mellemlum. Da den nederste Kasse var blevet proppet fuld af Indfødte, hvis glinsende, svedende Kroppe var presset saa tæt op af hinanden, at de knapt kunde aande, blev den sænket nogle Meter, medens den mellemste blev fyldt. Arbejderne, som hver bar paa en Flaske Vand og et Majsbrød, stod nu ubevægelige og ventede paa at blive ført ned til deres ti Timers Arbejdsdag under Jorden. Saa blev den øverste Kasse bragt i Stilling, og vi indtog vore Pladser sammen med de europæiske Funktionærer, som skulde ned for at planlægge Nattens Sprængninger.

Et Øjeblik efter susede vi nedad med en Fart, som vilde have faaet en hvilken som helst amerikansk Ekspreselevator til at virke som et dansk Bumletog. Strækningen til Mineskaktens Bund var tilbagelagt i Løbet af to trekvart Minut. Mindre end tre Minutter efter at have forladt Jordens Overflade, stod vi nu to Kilometer nede — paa Højde med Havoverfladen — ligefrem forpustede af det hurtige Fald og med Susen for Ørene paa Grund af det ændrede atmosfæriske Tryk.

Vi befandt os nu paa en Lilleput-Jernbanestation og frem kørte en Vogn, der lignede en københavnsk Bivogn uden Tag, bare noget mindre. Et Lokomotiv, som maa være enhver rask Drengs Ønskedrøm, tøffede af Sted med os, bort fra Jernbanestationens Lyshav og ind i Minens Gange. Det var hundekoldt. Vældige Ventilationssystemer pumpede ustandselig frisk Luft ned,

og der var en susende Træk, som ikke følte mindre fordi Minegangenes Vægge, som paa en uhyggelig Maade mindede om Teaterkulisser, drev af Vand saa Klamheden slog os i Møde. Efter ti Minutters Kørsel var vi ved Vejs Ende og Resten af Turen skulde foregaa til Fods.

Time efter Time gik vi, bagefter regnede vi ud at det kun drejede sig om otte Kilometer, men vi vandt kun langsomt fremad. Vejen førte igennem forladte Minegange, som, berøvet alle deres Værdier, før eller senere vilde falde sammen. Gangene var understøttet af Props, der mange Steder var saa raadne, at det saa ud, som om de naar som helst kunde give efter for den Millionvægt, som det to Kilometer tykke Jord- og Klippelag udgjorde.

Vi kravlede paa Maven ind i Gange, der endnu ikke var stivet af, og hvor Ventilationssystemet endnu ikke var færdigt, og i Skæret fra vore Lygter saa vi splitternøgne Negre arbejde, medens Sveden løb ned over deres mørke Hud. I akavede Stillinger paa Grund af den begrænsede Plads, sled de med deres Hakker og elektriske Bor og arbejdede sig dybere og dybere ind i Klippevæggen.

„Gid jeg virkelig kunde tegne,“ udbrød Inkie overvældet. — Ja, disse Menneskers pragtfulde Skikkelser, deres blanke Hud, deres Muskler og Sener, der traadte saa tydeligt frem, at man kunde gøre anatomiske Studier i Marken — de forvredne Skygger her og der, hvor Lys og Mørke brødes . . . saadan maatte der se ud i Helvede! Jo, det var rigtigt — det hele udgjorde et Billede, som maatte inspirere enhver Kunstner, der følte det som sin Opgave at bibringe andre Forstaaelse af sorte Medmenneskers Kaar.

Det sønderrivende Spektakel hamrede paa mine

Trommehinder, Tankerne gik gennem mit Hoved —, hvis det saa oven i Købet stod disse Mennesker klart, at det Guld de sled for, saa Blodet sprang fra deres Negle, skulde fravristes Jordens Indre for at føres over Havene til Amerika, og derefter gemmes bort i Fort Knox' brand- og bombesikre Hvælvinger, hvor dets Tilstedeværelse skulde foraarsage at dette eller hint Lands Økonomi skulde stabiliseres eller undermineres . . .

Inflation og Deflation, Hungersnød og Overflod, Afmagt og Styrke, alt afhænger af dette Metal, hvis egentlige Værdi hovedsageligt bliver udnyttet af Tandteknikere.

*

*

*

Efter fire Timers Ophold i Minen var vi naaet tilbage til vort Udgangspunkt, hvor vi fik foræret en Klump Erts, paa Størrelse med et halvt Franskbrød. Man kan tydeligt se Guldaarerne, og i Følge Eksperterne indeholder det for cirka tyve Kroner rent Guld — ikke saa faa „Franskbrød“ skal bringes op til Jordens Overflade, før der er tilstrækkelig Modvægt til at betale for blot een Times Krig.

Efter at være kommet op i Dagslyset, gik vi hen i Kantinen og drak The, der blev serveret af en Neger, som tidligere havde arbejdet i Minerne, men nu var ansat her efter at have faaet det ene Ben knust af en løbsk Tipvogn. De Negre, der paa en eller anden Maade var blevet Invalider i Selskabets Tjeneste, var egentlig langt bedro stillet end deres Kammerater, idet man skaffede dem Arbejde i Kantiner, paa Hospitaler og lignende Steder — det mest humane Træk i den Behandling, der bliver de sorte Funktionærer til Del.

Hele denne Undergrundsekspedition, som var kommet i Stand hovedsageligt fordi vi gerne vilde se Arbejdet i en Mine, kom til at spille en Rolle i vor fremtidige Bedømmelse af Negrene contra den hvide Race i Sydafrika.

Det MAA være umuligt at de nuværende Tilstande kan fortsætte udover en begrænset Aarrække. Det MAA være umuligt vedblivende at opretholde et Slave-system i en Verden, som dog kæmper — og er villig til fortsat at kæmpe — mod Undertrykkelse, mod Aands-aaavel som Arbejdstyranni.

TRETTENDE KAPITEL

Hvert Aar i Slutningen af Oktober gav den engelske Generalguvernør et Velgørenhedsbal, det saakaldte Foraarsbal, der var Sæsonens store Begivenhed. Alle, der skulde med, begyndte i god Tid at overveje hvilke Rober de nu skulde iføre sig i Aar, og da ogsaa Inkie og jeg blev inviteret, glædede det os af mange Grunde.

Sydafrika's kvindelige Ungdom bliver ved denne Lejlighed præsenteret for Generalguvernøren, hvis Stilling svarer til de tidligere indiske Vicekongers, og til Stede kommer samtlige Repræsentanter for Regeringen, fremmede Diplomater, Finansfolk og enkelte uden Betydning, der som vi slap med i Farten.

Vor nærmeste Omgangskreds skulde samles hos nogle fælles gode Venner, Gavin og Vera Clarke, der efter Krigen havde hørt hvor dejligt der skulde være i Sydafrika og uden større Betænkning havde rykket deres Teltpæle op, var rejst til Johannesburg og havde købt en herlig Lystgaard, som Gavin nu drev med stort

Underskud. Vera havde indrettet Hovedbygningen aldeles vidunderligt, omend lidt vel hollywoodsk, hvilket hun maatte høre en Del for. Der var rosa og hvide indirekte Belysninger, Sølvhaner i alle Badeværelser og en Vrimmel af kulsorte Tjenere i kridhvide Livre'er med skinnende blanke Messingknapper, hvorfra det clarke'ske Monogram straalede En i Møde.

Der var en Snes Gæster til Souper'en, som hovedsageligt bestod af Strassbourger Gaaseleverpostej med Trøfler, Ostevafler, Vindruer saa store som Blommer og Champagne i Magnumflasker.

Klokken ti præcis skulde Generalguvernøren og Mrs. van Zyl gøre deres Entre paa Carlton Hotel, og da Dørene vilde blive lukket umiddelbart efter Excellencernes Ankomst og forblive lukkede indtil Præsentationen var overstaaet, gjaldt det om at være paa Pletten.

Vi svingede da ogsaa op foran Carlton i nogenlunde god Tid — Clarkes i deres Kaiser-Frazer, andre Gæster i deres respektive Limousiner og som det tynde Øl, Inkie og jeg, der vakte en Del Opsigt i vor beskedne Jeep. Mængden, der havde taget Opstilling foran Hotellet for at se Gæsterne ankomme, jublede, da de saa Inkie i en skøn Brokadeskjole, som hun havde fundet paa et Loftskammer paa „Engestofte“, hvor den formodentlig havde ligget i et lille hundrede Aar, stige ud af denne grimme Ælling af en Vogn, der saa storsnudet havde banet sig ind blandt alle de fornemme Kareter.

Hotellet var straalende illumineret og indvendig smykket med et Væld af Gladiolus, Hortensia'er, Roser og Syrener. Festsalen var fuldstændig ryddet og i den ene Ende var opført en Tribune med Tronstole til Kongen af England's personlige Repræsentant og dennes Gemalinde. Foran Tribunen stod de unge Debutanter, som nu var lukket ud af Barnekammeret for, af deres

entreprenante Mødre, at blive tvunget til at jage rige, forsvarsløse Ungkarle. Der var tyve henrivende unge Piger i Attenaarsalderen, alle ens klædt paa i hvide Tyllskrinoliner. Vi andre, noget ældre Gæster, dannede Espalier.

Der lød en Fanfare og til Tonerne af GOD SAVE THE KING bevægede Generalguvernørparret sig gennem Gæsternes Rækker henimod Tribunen, hvor de yndige Debutanter bøjede sig i deres længe indøvede, dybe Reverens.

Da Guvernørparret havde indtaget deres Pladser, flankeret af staaende Adjudanter og Hofdamer, blev Gæsterne modtaget En for En, og da hele denne smukke Forestilling langsomt var spillet til Ende, skred Excellencerne atter til Tonerne af GOD SAVE THE KING, i Spidsen for Resten af Selskabet ind i de tilstødende Sale for at indtage Souper'en.

Senere spillede to Orkestre op til Dans — den første Dans var forbeholdt Debutanterne med deres unge Kavalerer, og da Kongesangens Toner for tredje Gang lød, forlod det smukke Guvernørpar Festen, medens alle de Tilstedeværende stod Ret — og først saa slog man sig rigtig løs.

Vi endte paa en Natklub Klokken fem om Morgenen, og det var uden et Minut tilovers, at jeg stillede paa mit Kontor Klokken halv ni efter at have kørt de femogtredivemiles til Springs for at blive klædt om og derefter de ti miles, der var fra Fort Muus til Minens Kontorer.

*

*

*

Nu var Regntiden inde og Inkie glædede sig vældigt til at se, hvilken Indflydelse den vilde have paa hendes Have. I Modsætning til andre Steder i Afrika, hvor

Regntiden betyder en uendelig, piskende eller silende Strøm af Vand, er Vejrguderne naadige over for Transvaal. Fra Foraaret i Oktober Maaned sætter ind, regner det som Regel mellem fire og fem hver Eftermiddag, og Resten af Tiden skinner Solen fra en klar Himmel.

Inkie havde slidt i det i Løbet af de ni Maaneder vi havde boet i Fort Muus, og det havde virkelig været haardt Arbejde. Da vi flyttede ind, var vor enlige Tønde Land jo kun en Pløjemark. Nu havde hun og Zulgartneren, Solomon, anlagt Græsplæner, Gange, Stenhøje, Blomsterbede og Køkkenhave. Vi havde bygget Pergolaer af kasserede totommers Jernrør fra Minen, og det var Meningen, at Vinranker i Tidens Løb skulde slynge sig op ad dem. Langs Husets Mure havde vi plantet Virginia Creepers, som vi ventede skulde dække det i Løbet af et Par Aar — alt vokser utrolig hurtigt i Sydafrika.

Vi satte ogsaa flere Abrikostræer, Ferskentræer, Kirsebærtræer — Blommer kunde desværre ikke trives i denne Højde — og adskillige andre Frugttræer, i Haab om, at Haven skulde kunne betale sig, men Træerne skulde ikke komme til at bære Frugt i vor Tid.

Særlig megen Omhu, og en Del Penge, havde Inkie ofret paa Sæmmensætningen af sine Blomstergrupper. Blomsterne afløser ikke hinanden i Afrika som her, saa Solsikker nikkede Side om Side med slanke Delphinium, Freesia'er svajede for Vinden og bøjede sig kærtegnende over en Bunke af Violer og gule Kravleplanter, Zinnia'er og Canna'er kappedes i skøn Forening om at fremvise de mest straalende Farver, og Roserne var et Kapitel for sig.

I en Krog af Haven havde vi, for at tilfredsstille Pigen Lina's Hang til denne Nydelse, plantet Græskar,

hvis lange Ranker snart dækkede en halv Snes Kvadratmeter og hvis Farver, med Mimosebuskene som Baggrund var et festligt Syn for Øjet.

Inkie gik op i det hele med en Kærlighed og Intensitet, som et Barn i Leg med sin Yndlingsdukke . . . utroligt at det var den samme Pige, der sprang med Faldskærm, der — med kun en Væg mellem sig selv og Tykkerne — koldt og roligt arbejdede med mine Kodebreve. Hver eneste Aften, naar jeg kom hjem fra Kontoret, trak hun mig omgaaende med ud i Haven, for at vise mig hvilke Forandringer, der var sket siden den foregaaende Dag.

Det var en vidunderlig Tid, men ogsaa den fik Ende!

*

*

*

Den 14. December 1948 modtog jeg med Morgenposten et anbefalet Brev fra Indenrigsministeriet, som meddelte mig, at min temporære Opholdstilladelse ikke vilde blive forlænget og henstillede til mig at forlade den sydafrikanske Union inden fjorten Dage fra Dags Dato at regne. Den onde Trusel, der havde luret paa Bunden af alt hvad vi foretog os, var ikke længere en blot og bar Trusel, men en uhyggelig Realitet.

Der fulgte nogle nervepirrende Dage, hvor vi gjorde alle mulige og umulige Forsøg paa at faa ændret vor Dom. Vi begav os omgaaende til Pretoria for endnu en Gang at tale med den danske Minister, Emil Torp-Pedersen, som havde fulgt Sagens Udvikling fra Maaned til Maaned, og havde gjort alt, hvad der stod i hans Magt for at hjælpe mig. Sammen med mine engelske Venner gjorde han nu et sidste Forsøg. Generaldirektøren for New Consolidated Gold Fields, som ogsaa over for den nye Regering havde søgt at støtte mig paa alle Maader, tilbød at lade mig forflytte til en Mine i

Syd Rhodesia — denne Plan strandede, da de sydafrikanske og rhodesiske Immigrationsmyndigheder viste sig at arbejde Haand i Haand.

Foreløbig fik jeg yderligere fjorten Dages Respit, og derefter endnu en Uge, men til Trods for alle Anstrengelser fra mange forskellige Sider, stod det i Løbet af otteogfyrre Timer ganske klart, at vore Dage i Sydafrika var talt.

Det var et haardt Slag, og da de sidste hektiske Forsøg paa at afbøde det mislykkedes, var Inkie og jeg for Alvor ved at tabe Modet. Det fortvivlende ved denne Situation var, at der ikke fandtes det Sted i Verden, hvor vi kunde vende os hen. Danmark var endnu i tre Aar lukket Territorium og det kunde anses for givet, at jeg ikke kunde opnaa Indrejse- og Arbejdstilladelse i noget Land. Kunde jeg blot, som en indisk Fakir, kaste et Tov op i Luften, klatre op ad det og svæve der — uden Berøring med hverken Himmel eller nationalt Omraade! I Virkeligheden syntes der ikke at være andre Udveje end at tage tilbage til Danmark og udstaa Resten af den Straf, jeg var blevet idømt.

Penge havde vi næsten ingen af. Min Indtægt i de forløbne atten Maaneder var gaaet til at indrette vort Hjem, til at betale Transporten til Sydafrika af de Ting vi havde efterladt i Danmark, til at købe Vogn og til at leve for. En Smule havde jeg dog naaet at spare sammen, men det drejede sig kun om cirka halvtreds Pund.

I disse Dage fik Inkie den triste Meddelelse, at hendes engelske Bedstemoder var afgaaet ved Døden i sin Villa i Rapallo, Italien. Dette Dødsfald gik Inkie til Hjerte. Hun havde gennem elleve Aar boet hos sin Mormoder, som hun stod meget nær, og hvis Hjem havde været hendes egentlige Barndomshjem.

Vort Humør i December 1948 stod i stærk Modstrid til den glade Stemning, der havde præget os i Julemaaneden det foregaaende Aar. Jeg var ulykkelig over nu igen at bringe Sorger over Inkie, som havde lidt mere end tilstrækkelig for min Skyld, og Inkie sørgede over sin Mormoders Død og over igen at skulle vandre — over at skulle forlade Fort Muus, som hun var kommet til at holde saa meget af — over at skulle forlade sin Have, som hun var saa stolt af og havde lagt saa meget Arbejde i — over hele den usikre Fremtid, hvorom hun intet andet vidste, end at hun skulde forlade sit Hjem og sine Venner, og rejse — rejse, ja, men hvorhen . . .

Da Situationen var allermest haabløs, saa' det ud som om Inkies Mormoder endnu engang vilde række hende en hjælpende Haand — Inkie modtog et Brev, hvoraf det fremgik, at hun og hendes Broder Viggo var indsat som Arvinger til Mormoderens Hus i Rappallo.

Gennem en italiensk Legationssekretær, som vi havde lært at kende, lykkedes det os at skaffe et fire Maaneders Turistvisum til Italien. Hvis vi nu blot kunde skaffe Midler til Rejsen, var i hvert Fald de nærmeste Maaneders Opholdssted sikret. Vor haardt tilkæmpede, aldrig fundamentale, Fornemmelse af Tryghed, var endnu engang slaaet i Stykker — endnu engang maatte vi vænne os til at tænke i Uger og ikke i Aar, som de fleste andre Mennesker kan tillade sig.

* * *

Geoffrey og Elise Cooper havde inviteret os til at bo hos dem i Juledagene. Inkie havde ikke Lyst til at forlade Fort Muus, men jeg simulerede saa megen Begjstring, at hun gik ind paa at tage til Johannesburg

for min Skyld. Jeg syntes det var bedre saavidt muligt at jage de mange triste Tanker paa Flugt.

Julemorgen kørte Inkie og jeg for anden Gang til skandinavisk Gudstjeneste i den svenske Kirke. — Sidste Aar syntes vi, at man kun kunde føle virkelig Julestemning hjemme i Danmark, men i Aar virkede Julefesten i Kirken alligevel gammelkendt, og var allerede knyttet til vort Liv i Fort Muus. Ligegyldigt hvad vi kom i Berøring med, førte det vore Tanker hen paa Opbrud!

*

*

*

Hos Cooper's var vi om Aftenen tyve til en Middag, som var arrangeret for Venner, der i Øjeblikket var paa Besøg fra England. Vi skulde spise paa Plænen under et blomstrende Jacarandatræ. Sceneriet var over al Beskrivelse smukt og det blev en Aften, vi ikke vil glemme. Det lange Bord var dækket med skønt Porcelæn og ædelt formede Glas, og de levende Lys i syvarmede Kandelabre brændte med rolige Flammer i den lune, blikstille Nat. Hvor man end vendte sig hen, var Samtalen rolig og harmonisk — man følte sig hensat til en Epoke, hvor Konversationen var ganske anderledes i Højsædet end i vor Tidsalder . . . man sansede Trygheden, der var medfødt og havde taget fast Bo i disse faa udvalgte Sind. I Tankerne sammenlignede jeg dem med de ædle, gamle Krystalglas . . . i sig selv ikke saa nyttige, som almindelige Vandglas. — Som Glassene var Produkter af tidligere Aarhundreders Sans for Skønhed og Ro til at skabe dem, var disse Mennesker en Overlevering fra andre Tider, hvor de faa — uden Tanke for de mange, der gjorde det muligt — blot levede fordi de syntes at Livet, som DE kendte det, var det værd . . .

*

*

*

Efter Nytaar kunde vi ikke længere udsætte Forbedelserne til Opbruddet. Det var lykkedes os at laane Penge til Rejsen af en Barndomsven i England, og bortset fra de venlige Mennesker, som havde forsøgt at klare Situationen for os, kendte ingen af vore Venner den egentlige Grund til, at vi forlod Sydafrika. Det vilde ikke have hjulpet at fortælle dem det, og kun have forarsaget at vi blev tvunget til at høre paa, hvor uretfærdigt de fandt det, hvor ondt de havde af os, og hvad der nu ellers kan siges af venlige Ord. Medlidenhed kunde og vilde vi ikke tage — vi fortalte, at vi var trætte af Sydafrika og dermed Basta.

Generaldirektøren lod kort og godt Direktøren for Vogelstruisbult vide, at Flemming Muus havde søgt sin Afsked med øjeblikkelig Virkning, og at den var blevet bevilget.

Vi blev inviteret her og der og alle Vegne, og med et lille ironisk Smil nikkede vi genkendende til Situationen fra London, hvor alle misundte os, at vi endnu engang begav os ud paa det store Æventyr. Den almindelige Opfattelse var vistnok, at Inkie havde arvet en enkelt Million eller syv — og hvorfor i Alverden skulde jeg saa slide mig op i en Guldmine!

Ved Generaldirektørens Hjælp slap vi ud af vor Købekontrakt paa Fort Muus, vi solgte det og tjente endda lidt paa Handelen.

Dag ud og Dag ind stod Inkie paa Pinde for Mennesker, der skeptisk besaa vort Hjem og i højlydte Vendinger gav Udtryk for deres sønderlemmende Kritik. Da vi efter fjorten Dages Forløb fik Huset solgt, var det til en Herr Strauss, som ankom med Kone, Svigermoder og tre Børn. Medens Børnene skrigende for rundt og trampe i Inkie's Blomsterbede, besaa Fru Strauss mistroisk Værelserne og kritiserede aabenlyst og nedladen-

de alt det, som vi havde lagt Arbejde og Kærlighed i. DIT var ikke til at holde ud at se paa og DAT kunde maaske med lidt god Villie forandres saa det blev brugbart, og „Ved De hvad lille Frue, dette her maa SELV-FØLGELIG pilles ned, hvor har De dog kunnet holde det ud!“ Til sin Mand, der stod inde ved Siden af, raabte hun, at hvis det virkelig var hans Mening at købe dette Hus, og byde hende at bo der, maatte han sørge for dette og hint . . . og saadan fortsatte det i en Uendelighed, indtil Inkie i sin Sorg og Raseri var lige ved at jage dem paa Porten.

Da vi forsøgte at faa nogle af de Penge ind, som vi havde sat i Træer og Planter, fik vi blankt Afslag. Vi kunde jo tage det med, hvis vi havde Lyst — Haven skulde jo alligevel lægges helt om!

De fleste af vore Møbler gik paa Auktion — dem vi havde faaet sendt fra vore respektive Hjem opbevarede Familien Hartmann-Olsen, der ogsaa senere sørgede for, at de blev sendt hjem igen til Danmark.

Efter endeløse Overvejelser bestemte vi os til at sende Jam hjem pr. Flyvemaskine. Det var selvfølgelig en ganske vanvittig Disposition, men vi kunde ikke faa os selv til at aflive den eller til at efterlade den hos fremmede Mennesker. Vi var nødt til at tage over England og der kunde gaa Maaneder før Autoriteterne vilde give den fornødne Tilladelse til at medbringe en Hund, selv om det kun var i Transit.

Vi tog saa en sørgmodig Afsked paa Flyvepladsen med Jam, der ganske forvildet lod sig spærre inde i en Kasse og ikke forstod Spor af det hele. Vi haabede at se den igen . . . engang . . .

Selv skulde vi den syvogtyvende Januar sejle med „Pretoria Castle“ fra Durban via Port Elisabeth og

Kapstaden til Southampton, hvorfra vi saa skulde videre til Rapallo.

Jeep'en, som vi lige havde betalt det sidste Afdrag paa, voldte os en Del Hovedbrud. Den stod os i noget over fire hundrede Pund, men hvis vi solgte den nu, vilde vi højst faa to hundrede Pund for den, og da Salget af vore Ejendele beløb sig til lidt mere end beregnet, besluttede vi os til at tage den med.

Den femtende Januar holdt jeg op med at arbejde, og den sekstende Januar blev Inkie syg og maatte indlægges paa det lokale Hospital. Hver Dag i en Uge blev hun behandlet med Penicillin, medens jeg laa hjemme med et voldsomt Anfald af Malaria.

Den treogtyvende kom Inkie, altfor tidligt, hjem fra Hospitalet, og trætte og sløje begyndte vi at pakke. Inkie havde det alt andet end godt og min Temperatur holdt sig paa omkring 38 Grader lige til faa Dage, før vi naaede Southampton.

Dagen før den endelige Afrejse kørte jeg en Del Ting, som vi alligevel ikke kunde tage med os, hen til en Marskandiser, og den femogtyvende Januar læssede vi Bom-Bom.

Pigen Lina, der det sidste Par Uger var gaaet snøftende omkring, og havde været ved at gaa os lidt paa Nerverne ved ustandselig at falde os om Halsen i Fortvivelse, brød nu fuldstændig sammen. Zulugartneren græd sine modige Taarer ved Tanken om den nye Massa, der jo slet ikke forstod at værdsætte hans og Inkie's Blomster, og selv følte vi os ikke altfor oprømte. Vi sagde hastigt Farvel til dem begge, og kørte af Sted mod Durban uden at kaste et Blik tilbage. Ingen af os talte, hvad skulde vi vel ogsaa sige — der er Tidspunkter, hvor Tavshed er kærligere og mere forstaaende end Ord . . .

FJORTENDE KAPITEL

Under Krigen havde jeg i London mødt Jørgen Halck — Danskeren, som havde levet mange Aar i Sydafrika, Forfatteren til flere meget læste Bøger, Soldaten, som havde gjort hele Ørkenkrigen med, Manden, hvis Energi virker saa smittende paa alle. Jørgen har et Firma i Durban og vi saa en Del til ham i de to Dage, vi var der. Hans umiddelbare Glæde ved Tilværelsen virkede meget opmuntrende paa os.

I sin Egenskab af Kronikør ved NATIONALTIDENDE, havde han været med, hvor det gik hedest til, da Negrene og Inderne et Par Uger i Forvejen havde bekriget hinanden, stukket Ild paa hinandens Huse og Hytter, og udkæmpet veritable Skyttegravsbatailler i Durban's Forstæder. Han gav en malende Beskrivelse af, hvorledes han sammen med et Par andre Journalister pludselig var havnet mellem de kæmpende Parter midt i Ingenmandsland, og jeg kan se ham for mig, hoppende og dansende for at undgaa Kugler og Kasteskyts, vildt fægtende med sit Pressekort og af sine Lungers fulde Kraft skiftevis rase og trygle paa alle mulige Sprog, for dog at faa de Indfødte til at forstaa, at han blot var en uskyldig Journalist fra et ganske uvedkommende Land. Det var en af den Slags Situationer Jørgen uvægerligt rodede sig ind i.

Ogsaa Karen og Freddie kom til Durban for at sige Farvel til os, og da hverken de eller Jørgen kendte Aarsagen til vor Afrejse, maatte vi stadig finde os i at blive inderligt misundt, i hvert Fald af Karen og Freddie, der ikke satte videre Pris paa Sydafrika.

Bom-Bom blev hejset om Bord paa „Pretoria Castle“, og med megen Møje fik vi stuvet vor Bagage ind i den diminutive Kahyt, vi havde faaet i Bunden af Skibet. Der var saa lidt Plads, at den ene af os maatte ligge i

Sengen, medens den anden klædte sig af eller paa. For et meget dovent Menneske var det et ideelt Opholdssted. Klædeskab, Kumme, Seng, Tøfler, Haarbørste, alt var inden for Rækkevidde og man behøvede ikke — nej, man kunde ikke — flytte sig eet eneste lillebitte Skridt for at faa fat i det, man havde Brug for. Det var naturligvis den billigste Kahyt om Bord, men vi syntes nu at Union Castle Line godt kunde have ofret en lille Smule mere paa deres Turistklasse — det kostede dog tooghalvfjerds Pund for hver fra Durban til Southampton.

Fra Turistklassens lille Afdeling af Promenadedækket vinkede vi Farvel til vore Venner, der blev paa Kajen, indtil vi kun kunde se dem som smaa utydelige Prikker.

Næste Dag naaede vi Port Elisabeth og Dagen efter lagde vi til i Kapstaden, hvor vi skulde gøre Ophold for at laste, og hvor de fleste af Passagererne skulde komme om Bord.

Kapstaden ligger med Taffelbjerget som Baggrund, og Indsejlingen er meget smuk. Selve Byen ligner enhver anden Havneby, men Klimaet er langt mere behageligt end i andre af Sydafrika's større Byer, som vi har besøgt. Kapstaden er i Sommerhalvaaret, fra Slutningen af December til medio Maj, Hoved- og Residensstad i Unionen — Resten af Aaret forlægger Regeringen sit Sæde til Pretoria.

Sammen med nogle Venner, Inga og Torben Warlev, tilbragte vi et Par hyggelige Dage. De kørte os rundt til de skønneste Steder i Omegnen, vi badede fra Afrika's sydligste Punkt, Kap Agulhas, hvor det indiske og atlantiske Ocean mødes, og vi fulgte Stien, der førte gennem udstrakte Vinarealer, op ad Taffelbjerget, hvorfra der var den skønneste Udsigt. Vi kunde lige faa Øje paa

„Pretoria Castle“, der laa nede i Havnen og ikke sy-
nede af stort mere end en Grammofonstift.

Den danske Minister og hans Kone inviterede os til
Afskedsfrokost, som Inkie erklærer er den bedste Fro-
kost hun nogensinde har faaet, og den femte Februar
1949 brast de Serpenter, som var den sidste haand-
gribelige Forbindelse med vore Venner, der stod inde
paa Kajen — Inkie og jeg var paa Vej tilbage til Eu-
ropa.

*
*
*

Turistklassens Udstyr var det enklest mulige, og Ma-
den, som blev meget skødesløst serveret i en super-
moderne, dødsenstrist Spisesal, var rædselsfuld — under
selv engelsk Lavmaal. Frokost og Middag lignede hinan-
den til Forveksling i de ti Dage Rejsen stod paa. Først
en opbagt Melsuppe, om Mandagen med rød Hummer-
farve, om Tirsdagen med grøn Ærtefarve, om Onsdagen
med simpelthen ingen Farve — det skulde forestille
Aspargessuppe. Derefter fulgte som Regel lidt Torske-
filet — opvarmet fra den forrige Rejse — saa et lille
Stykke Kød, som kappedes med de graagule Rosenkaal
og udkogte Kartoffler om først at paakalde Trangen til
Søsygetabletter. Til sidst en Budding, som bævrende for-
søgte at holde Takt med Skibets Bevægelser, et surt
Æble og en Kop lunken Kaffe. Til Gengæld var der ud-
mærkede Filmsforestillinger og Dans paa Dækket næ-
sten hver Aften, men i det store og hele var denne In-
kie's første Sørejse ikke saa lidt af en Skuffelse.

Det bedste om Bord var Svømmebassinet paa Agter-
dækket, hvor der udfoldede sig et muntert Badeliv. Bas-
sinet var fælles for begge Klassers Passagerer, hvilket
bragte dem lidt nærmere sammen. „Klasse“-forskellen
var her, som paa de fleste andre Skibe, ret udpræget.

Første Klasses Passagerer betragter let nedladende Passagerer paa Turistklassen, og Turistklassens Passagerer ser med paataget Mistro paa deres bedre stillede Medrejsende, der finder det nødvendigt at klæde sig om i Smoking til Middag hver Dag, og tilmed gør sig den Ulejlighed at intrigere for at komme til at sidde ved Kaptajnens Bord!

En Uge efter at vi havde forladt Kapstaden, kastede den 28,000 Tons store Liner Anker paa Reden udfor Funchal paa Madeira, hvorfra saa megen dejlig Vin i Tidernes Løb er blevet eksporteret. Vi skulde kun ligge der en Dag, saa alle gik straks i Baadene og sejlede i Land.

Jeg havde ikke fortalt Inkie om Madeira's lille Særegenhed og vogtede derfor paa hendes Ansigtstudtryk, da vi, iført vort letteste Sommertøj, gik i Land og blev modtaget af utallige Kuske, der hver især ønskede at vi skulde lade os befordre med hans Køretøj. Inkie gjorde store Øjne, da hun saa den ene Slæde efter den anden holde inde paa Kajen, forspændt Okser med Bjælder om Halsen, som enhver ordentlig Kanehest — Sneen manglede jo unægtelig. Forklaringen er den uhyre enkle, at Funchal's Gader er brolagt med glatlidte Rullesten, der gør Slæder til det eneste naturlige Befordringsmiddel.

* * *

Da vi i sin Tid ankom til Sydafrika som „Turister paa Bryllupsrejse“, havde vi maattet rette os efter et Regulativ, der krævede, at man hver stillede et Depositum paa femogtyve Pund Sterling. Disse Penge fik man først udbetalt, naar man igen forlod Unionen, i vort Tilfælde af en Embedsmand, der fulgte med Skibet ud af Havnen og forlod det med Lodsbaaden. Vi havde altsaa faaet udbetalt halvtreds Pund tilsammen og i England var det

forbudt at indføre over fem Pund pro persona — alt hvad der overskred dette Beløb skulde gaa over en Bank.

Da vi ikke nærede noget Ønske om at ryste den engelske Lovgivning ved at indsmugle Penge, som vi selv havde medbragt fra England, og da udenlandsk Valuta efter engelsk Lov frit kunde medtages, var vi ganske godt tilfreds med aabenlyst at kunne gaa paa den legale Sorte Børs i Funchal og veksle vore Pund til Dollars . . . saadan er der saa meget — andre Lande andre Skikke!

* *

*

Efter at have faaet denne lille Affære i Orden, besøgte vi en gammel Ven, Thomas Feder, som i mange Aar har været Direktør for et af Madeira's største Vinfirmaer, Blandy Bros. Efter at have set hans dejlige Kældre fulde af prægtfulde Vine, og efter at vi havde smagt paa mindst tyve forskellige Aargange, og havde faaet et lille Anker forærende af een fra 1882, som smagte os bedst, kørte vi tilbage til Havnen i en af Funchal's faa Automobiler af en Aargang, der ikke var langt fra at kunne konkurrere med Vinens. Den hoppede og skumplede saa vi, selv paa det korte Stykke, sendte en venlig Tanke til de behagelige, let glidende Slæder.

Sent paa Eftermiddagen naaede vi tilbage til Skibet, hvor vi stod en Timestid og saa paa det brogede Liv, der udfoldede sig. En Mængde Robaade laa langs Skibetsiden og Indehaverne forsøgte at sælge Fugle, Kurvestole, Broderier, Postkort af alle Kategorier og Perlekranse, medens en Masse Smaadrenge svømmede rundt om Baadene og dykkede som smaa Lyn, naar Passage-rerne smed Mønter ud til dem.

* *

*

Den syttende Februar, en graa, trist Regnvejrs-
morgen, ankom vi til Southampton, og medens Inkie som
sædvanlig tog sig af Tolden, havde jeg travlt med at
finde frem til Bom-Bom. Da den endelig blev hejset
frem fra Skibets mørke Indre og sikkert var naaet fast
Grund, viste det sig, at Toldvæsenet forlangte saa stort
et Depositum, hvis vi vilde benytte den i England, at vi
blev nødt til at lade den blive under Toldsegl, indtil vi
skulde videre til Italien.

Om Bord havde vi købt tusinde Cigaretter formedelst
tredive Shillings, hvilket sagtens kunde betale sig, selv
naar vi lagde Tolden til. Men først da vi var kommet op
i Toget, der skulde føre os til Waterloo Station, opdage-
de Inkie en vældig Kø af Passagerer, der alle viftede
med Pundssedler og ventede paa at komme til at betale
Told — hovedsagelig af Cigaretter. Tolderen havde
aabenbart ikke været særlig indgaaende, og Inkie havde
i Skyndingen fuldstændig glemt vor Tobak — vi vendte
dog ikke om.

* * *

I en Uge boede vi hos Inkie's Familie, og gensaa
gamle Venner og Bekendte, hvoriblandt Mogens Bar-
foed, vor trofaste Ven fra Krigens Dage, nu ansat ved
BERLINGSKE TIDENDE's London Redaktion. Han
var meget rystet over Ole Geisler's alt for tidlige Død.
Deres Arbejde under Krigen havde knyttet dem tæt
sammen, Mogens havde været ganske uundværlig for
Ole Geisler, og vi maatte fortælle ham om alt, hvad Ole
havde sagt og gjort, de sidste Gange vi var sammen
med ham.

* * *

I Slutningen af Februar rejste vi tilbage til Southampton, hvor vi fik Bom-Bom om Bord, og alle tre sejlede vi saa en stormfuld Nat til Le Havre, hvor Bom-Bom atter kom i Funktion. Vi gjorde et Par Dages Ophold i Paris, hvilket ikke kostede os en Øre, da vi betalte med de Dollars, vi havde erhvervet os paa Madeira, og fik Sortbørspris for dem, ligegyldigt hvor vi gav dem ud.

Den ene Aften spiste vi paa Pigalle og gik i en billig Natklub. Nøgendanserinderne svang sig med hvem, der nu havde Lyst, og det var der en Del der havde, skønt man havde ondt ved at forstaa det. Pigebørnene var ganske vist unge, men alt andet end lækre. Det tykke Lag okkerfarvede Pudder sad i Kager og smaa Svedperler banede sig Vej, løb ned ad deres Rygge og samlede sig i smaa Bække, der hvor man er højest naar man sanker Jordbær.

Ved Tretiden bestemte vi os til at tage hjem til Hotellet, men medens jeg var henne i Garderoben, gik to unge Pariserherrer til Angreb paa Inkie. De blev lidt skuffede, da jeg viste mig paa Arenaen, men gjorde dog gode Miner til slet Spil og inviterede ogsaa mig paa en drink. De var ganske fornøjelige, purunge, og efter hvad de med Stolthed fortalte, var de netop blevet ansat i La Sûreté, det franske Scotland Yard, og var udset til at holde Øje med Sortebørgrosserere.

De fattede en pludselig Kærlighed til os — eller maa-ske var det nærmest til Inkie — og inviterede os paa en Tur rundt i Paris' mest skumle Kvarterer. Den Nat saa vi saa meget Smuds og saa megen Umoral, at vi fik mere end nok for Resten af Livet, desuden blev d'Herrer Detektiver mere og mere fulde, efterhaanden som vi lagde det ene Obskønitetens Tempel bag os efter det andet, og var ikke til at slippe af med.

Paa Vej hen til et nyt Sted, som vi absolut MAATTE

se, sad jeg foran hos ham, der kørte og Inkie sad bagved med den anden. I sin Fuldskab begyndte han at gøre Tilnærmelser, og for at imponere hende tog han et Par Haandjern frem. Uden et Øjeblikks Betænkning lod Inkie den ene Bøjle klappe sammen om hans Haandlede og den anden om en Stang, der førte hen til Kalechen — Nøglen stak hun i Lommen. Manden, der kørte, var nu saa fuld efter at have stiftet Bekendtskab med den friske Luft, at jeg ikke havde nogen Vanskelighed med at dreje om for Tændingen og tage Nøglen, hvorefter Inkie og jeg hastigt gjorde os usynlige. De to Nøgler kastede vi i Seinen, og tog en Taxa hjem til Hotellet. Hvordan de to unge Fyre forklarede den Situation, er vi heldigvis lykkelig uvidende om, men den næste Dag havde vi en brændende Lyst til at gaa ned, for at se om de sad der endnu.

*

*

*

Fra Paris kørte vi roligt ned gennem Frankrig. Den første Aften standsede vi ved en idyllisk lille Kro, hvor Krofatter og Kromutter modtog os, som om vi var deres længe savnede Børn. Fatter lavede selv vores Middag, der var ikke saa lidt bedre og ikke saa lidt billigere, end dér hvor vi kom fra.

Næste Morgen kørte vi videre gennem Auxerre og Côte d'Or til Macon, Lyon og videre gennem en sneklædt Rhônedal til Avignon, hvor vi gjorde holdt for at se det gamle Pave-Palads og for at overnatte. Den følgende Dag kørte vi ad Bjergveje med Masser af Haarnaale-sving over de maritime Alper, og da vi naaede Grasse satte vi Bom-Bom i Frigear og gled lydløst de sidste ti Kilometer til Cannes, alt medens vi nød Temperaturforandringen, der praktisk talt var mærkbar fra det ene Minut til det andet.

I Cannes laa Viggo Jarl's berømte Yacht „Atlantide“, lysende af Velholdthed, solbeskinnet og flagsmykket fra Stavn til Agter.

Da Ejeren var en god Ven af Inkie's Fader, tog vi det for givet, at vi vilde blive inviteret til Frokost, men vi maatte nøjes med en drink, da vi aabenbart ikke var tilstrækkelig præsentable til at finde Naade for det høje Frokostselskabs Øjne — Hertugparret af Windsor ventedes. Inkie var i Slacks, jeg i gamle plettede Flonelsbukser, og heller ikke Bom-Bom tog sig ud til sin Fordel, tilsprøjtet som den var og med et jævnt Lag af Sydafrika's røde Jord og Frankrig's Landevejsstøv fordelt fra øverst til nederst. Altsaa veg vi alle tre hurtigt Pladsen for den skinnende Hertugvogn, hvis mange Meter nypolerede Karosseri svingede op foran Landgangen, netop som Bom-Bom's lille korte Krop udstødte en Serie sunde Benzindampe og vendte den Ryggen. Vi fik lige et Glimt af Hertugen og Hertuginde — heller ikke ved denne Løjlighed fornægtede de deres Ry, som to af Verdens mest velklædte Personer.

FEMTENDE KAPITEL

Den tredie Marts 1949 ankom vi til „Campo dei Fiori“ i Rapallo — den Villa som Inkie havde arvet sammen med sin Broder Viggo, der paa det Tidspunkt sad i Finland. Familiens højtelskede Faktotum, Olga Signorini, og Kokkepigen Palmira tog imod os med Begejstring. For Inkie var det hele som at komme hjem.

Næste Morgen holdt vi Krigsraad med Olga. Inkie havde Fuldmagt fra Viggo til at sælge Campo dei Fiori, og Resultatet af Raadslagningen var da ogsaa, at vi

blev enige om at finde en Køber til Huset. Da et saadant Salg erfaringsmæssigt ikke kan finde Sted fra Dag til Dag — slet ikke i Italien, hvor der dels skal snakkes frem og tilbage og længe og indviklet om en Handel, og dels skal lægges en Masse Penge paa Bordet, da Huse ikke er prioriteret som i Danmark — bestemte vi os til at aabne en Pension i Villaen, indtil vi kunde faa den solgt.

* * *

Fra Rapallo skrev jeg til min gode Ven og juridiske Raadgiver, Landsretssagfører Poul Christiansen, og forklarede ham vor Situation i alle Detailler. De første Maaneders Ophold var ganske vist sikret, men vi maatte gøre os klart, at Italienerne næppe vilde forlænge den fire Maaneders Opholdstilladelse, vi havde faaet gennem den italienske Legation i Pretoria. Jeg pointerede, at der kun var en sidste Udvej, nemlig at jeg tog hjem til Danmark og udstod Resten af min Straf.

Da jeg først ganske spontant reagerede mod Tanken om at blive benaadet, men landsforvist, havde jeg kun tænkt paa, hvor trist det vilde være, ikke at kunne bo i Danmark eller gense det naar som helst. Som Tiden gik og Vanskelighederne taarnede sig op, gik det imidlertid for Alvor op for mig, at denne Side af Sagen slet ikke var den primære. Selve det, at jeg var straffet, var ikke den væsentligste Hindring for at opnaa Opholds- og Arbejdstilladelse, der var en ganske anden og maaske endnu mere alvorlig Grund. Man ræsonnerede som saa: Arbejdstilladelse kan han saamænd godt faa, men be-
gaar han en eller anden strafbar Handling, hvad saa? Vi kan ikke engang sende ham tilbage til hans eget Land . . .

Jeg skrev altsaa til Poul Christiansen, at jeg maatte løbe Risikoen og tage hjem.

*

*

*

Det voldte ingen Vanskeligheder at omdanne Villaen til Pension, da Inkie's Bedstemoder havde været uhyre gæstfri, og Soveværelserne stod paa Række og blot ventede paa, at Gæsterne skulde flytte ind.

Vore første „Pensionærer“ var Inkie's Far og min Mor, men iøvrigt varede det ikke ret længe, før vi ikke havde et eneste ledigt Værelse — sikkert fordi vi var saa billige. Vi var ganske uvant med at kalkulere Udgifterne for saa mange Mennesker, men vi fik dog vore egne Udgifter betalt, uden at være nødt til at pantsætte vore Ejendele.

Olga var jo heldigvis vant til at lede en større Hus-holdning, og i Samraad med Inkie ordnede hun den materielle Side af Sagen, medens Inkie væsentligst hyggede om Gæsterne, spillede Bridge med dem, hjalp med deres Indkøb og agerede Tolk, hvor det var nødvendigt. Desuden sørgede hun for, at Huset altid var fuldt af Blomster, og der var nok at tage af. Blaaregn i skære Nuancer vældede over Havemurene, Roser glødede i nyudsprungen Pragt, Paaskelilier, Pinselilier og Iris sendte deres bedøvende Duft ud i den milde Rivieraluft.

Engang imellem følte vi inderligt med de af Vittigtighedsbladene saa forfulgte Pensionatsværtinder. Paa Grund af vore lave Priser var varme Bade ikke inkluderet, og en Dag kom et dansk Ægtepar fra Bredgade-kvarteret yderst ophidsede med deres Regning, der var paaført TO Bade — de havde kun faaet EET.

Paa Inkie's forsigtige Protester svarede Fruen affejende: „Vi har kun faaet eet Bad — vi brugte det samme Vand.“

Stuepigen erklærede bagefter, at det var saamænd sikkert rigtigt nok:

„. . . for Magen til sort Rand paa Badekarret, har jeg dog aldrig nogensinde været ude for.“

*

*

*

Vi gik meget, og en af vore Yndlingsture førte op til et lille Kapel, Sant Ambrogio, der ligger paa en Bjergtop bag Rapallo. Her plukkede vi Anemoner, Violer og gule Primula — de samme Smaablomster, som vokser hjemme i Danmark.

Vi traf mange hyggelige Mennesker, som havde udset sig Rapallo til Foraarsopholdssted, men mange af dem, som før Krigen boede der, og ofte kom i Campo dei Fiori, var borte. Gerhard Hauptmann var død, Lyrikeren Ezra Pound var ved Krigens Udbrud gaaet i italiensk Tjeneste og havde udsendt anti-amerikansk Propaganda over Radio Roma. Max Beerbohm, Halvfemsernes Kritiker par excellence, var i Amerika — Krigen havde vendt op og ned paa mangt.

*

*

*

Som Svar paa mit Brev til Poul Christiansen modtog jeg omgaaende en indtrængende Advarsel mod at vende hjem paa indeværende Tidspunkt. Jeg skulde høre fra ham igen, saa snart det lod sig gøre — han havde allerede ansøgt Justitsministeriet om at give Dispensation med Hensyn til Landsforvisningen.

*

*

*

Saa fandt vi en Køber til Villaen. En italiensk Restauratørfamilie, som havde tjent store Penge i Ma-

nilla, var nu kommet hjem til Italien for at tilbringe deres Otium. Signor Cascalaqua — paa dansk Herr Vandfald — besaa Huset, hørte Betingelserne og kom næste Dag tilbage med den Besked, at han gerne vilde købe det pr. femtende Maj, hvis vi vilde gaa ind paa at modtage Beløbet i Dollars — hvis ikke, maatte han trække sig ud af Forhandlingerne. Vi tøvede lidt, men da vi hørte, at det ikke drejede sig om philipinske, men amerikanske Dollars, lod vi os „overtale“.

Pengene skulde overføres til min Svoger i New York, vi ansaa alt for at være i Orden. Salget skete i Midten af April, saa vi havde altsaa endnu en Maanedes Husly i Campo dei Fiori.

Ved Gennemgang af Skøderne opstod der imidlertid en Vanskelighed. En Skrænt, som ligger mellem Vejen og en lille Bæk, der løber lige inden for Havegærdet, viste sig at tilhøre Kommunen. Strimlen — paa Størrelse med et Spisebord til tolv — foraarsagede dengang, som endnu, en Masse Vrøvl. De nye Ejere ønskede naturligvis, at Sagen blev bragt i Orden, før de underskrev Papirerne og hermed startede et Forhinderingsløb rundt til mange forskellige Regeringskontorer i Genova. For den, der ikke kender italienske Bureaukrater, vil det være ufatteligt, at Embedsmænd af deres Art virkelig eksisterer og fungerer i et civiliseret Land.

Langt om længe fandt vi frem til en lille, vindtør, men særdeles arrogant Herre, der nedladende lod os vide, at ganske vist sorterede Sagen under ham, men før han kunde tage Stilling til den, maatte hans Landmaalere træde i Funktion. Han vilde udfærdige et Dokument Sagen vedrørende, og lade det forsende til rette vedkommende. Landmaalerafdelingen havde Kontor lige ved Siden af Signor Mazetti, men vort Tilbud om at

vente indtil han havde „udfærdiget Dokumentet“, blev afslaaet med forarget Bestemthed:

„Den Slags Affærer maa sandelig gaa pr. Post — men De kan fremme Sagen, hvis De allerede nu giver mig fyrretyve Lire til et Frimærke.“

De næste otte-ti Dage gik, uden at vi hørte et Ord, hvorfor vi gjorde endnu et Fremstød. Denne Gang svarede Signor Mazetti, at Sagen maatte gaa sin Gang, og at den nok skulde blive behandlet, naar han fandt Tid til at tage sig af den — der var andre Sager end den.

Saa forsøgte vi os hos Mazetti's Overordnede, en olieret Departementchef, der ikke saa lidt mere lignede den gængse Opfattelse af en Mandolinspiller end det han var. Med mange forekommende Haandbevægelser forklarede han os, at Sagens Afgørelse slet ikke sorterede under ham, og at den skulde videre til et Departement i Rom, naar hans Afdeling havde paaført den sine Betragtninger.

Denne Oplysning morede os ikke, saa vi ringede til Tage Bull, dansk Minister i Rom, for at spørge, hvad han mente om Sagen. Tage Bull raadede os til selv at komme til Rom, hvis vi vilde gøre os Haab om at faa Ende paa Vrøvlet, og vi bestemte os omgaaende til at tage af Sted. Det var dog for ærgerligt, hvis Salget skulde strande paa denne Bagatel.

Anden Paaskedag satte vi en Lænestol bag i Bom-Bom — anbragte Olga i den og drog af Sted. Vognen var aaben, og i det mest vidunderlige Vejr kørte vi ad Via Aurelia, en gammel romersk Vej, som fører ned langs hele Italien's Vestkyst — til Spezia, Italien's vigtigste Marinebase, videre til Pisa, hvor vi havde mest Lyst til ikke at se det skæve Taarn, til Livorno og langs det toscanske Øhav med den dejlige Udsigt til Elba. Vi drejede af mod Øst, hvor Tiberen begynder at danne

Delta, og de sidste hundrede Kilometer til Rom kørte vi med den brændende Sol lige i Nakken — vi burde have vidst bedre.

Ved Ankomsten til Rom havde vi de største Vanskeligheder med at finde et Sted at bo, tilsyneladende var alle Hoteller fuldt belagt. I flere Timer kørte vi fra Sted til Sted, indtil vi endelig fandt tre ledige Værelser i noget, som senere viste sig at være en Slags bedre Bordel.

Midt om Natten vaagnede jeg med en buldrende Hovedpine. Det følte, som om mit Hoved blev pumpet op med hedt Bly, der truede med at sprænge Hjerneskalen. Næsten sanseløs vaklede jeg ind til Inkie, der alarmerede Olga, hvilket først lykkedes, efter at hun havde vandret gennem adskillige Værelser, hvor romerske Kavalerer underholdt deres velvillige Signorina'er med Sang, Kys, Chianti, og hellige Forsikringer.

Da Olga endelig kom til, stillede hun straks Diagnosen, Solstik. Pensionatsværtinden, eller maaske skal man nøjes med at sige Værtinden, tilkaldte en tysk Læge, som forlangte 10.000 Lire, før han saa meget som vilde se mig.

Han tiltalte mig paa italiensk, som jeg ikke forstaar, hvorpaa han slog over i engelsk, som han ikke kunde udtale — derpaa opgav han et Stykke Tid at tale, medens han bankede og trykkede, prikkede og regerede, hvorefter han med en Gestus som en bedre Wagnerhelt lod Inkie vide, at jeg kun havde to Minutter tilbage at leve i! Saa stillede han mig nogle Spørgsmaal paa tysk, og med en Stemme som jeg syntes kom fra en anden Verden, og som buldrede om Kap med mit Hoved, meddelte jeg ham paa dansk og i meget drastiske Vendinger, at jeg ikke vilde dø med hans forhadte Sprog paa Læben.

Han jog saa en Sprøjte i mig, hvilket foraarsagede en

voldsom Krampe i hele min venstre Side. Medens højre Side af min Krop var i forholdsvis Ro, dirrede hele den venstre fra Isse til Hæl, som om jeg havde faaet et forrygende Anfald af Sankt Veitsdans. Derefter sagde han noget til Inkie, der ganske automatisk oversatte:

„Han spørger, hvorfor du ryster?“

Nøjagtigt lige saa idiotisk snerrede jeg:

„Fordi jeg har Lyst til det!“

Naa, Manden maa jo alligevel have baaret sig ganske fornuftigt ad, for min Dødsdom, som han havde været saa hastig til at forkynde, blev jo ikke fuldbyrdet i denne Omgang.

* * *

Næste Dag var jeg igen oven Senge, men maatte drikke utallige Kopper af den stærke, italienske Espressokaffe for at holde mig paa Benene. Besøget i Indenrigsministeriet skulde jo overstaas.

Ministeriet havde til Huse i en mussolinisk Pragtbygning, paa Størrelse med Görings Luftfartsministerium i Leipzigerstrasse. Vi blev modtaget af en vortet, frøliggende Departementschef, der i lange Hop satte rundt i Værelset for at bringe os de bedste Stole — Tage Bull's Introduktion gjorde sin Virkning. Efter diverse Høflighedsfraser satte ogsaa han sig ned. Han bed Negle, rev sig i Haaret, pillede sig i Ørene, men var pludselig slagen med Stumhed — sad blot og saa paa os med sine fugtige, udstaaende Øjne, der var blottet for Udtryk. Inkie paastod bagefter, at hun havde kunnet spejle sig i dem, og havde set sig selv som en deform Dværg.

Omsider tog han sig sammen:

„Si, si, Signora . . . Skøder! Javist, nu skal vi finde dem frem!“

En Klokke hidkaldte tre smaa pudrede, velduftende Kontorister, som fik Besked og efter en rum Tid kom tilbage med det forlangte.

„Men, Signora! — vi har skam tænkt os at lave Taxa-holdeplads paa det Sted!“

Det viste sig at Landopmaalingsdepartementet — muligvis for at spare Papir — havde slaaet Inkie's lille Skrænt sammen med en Tønde Eng, som laa fire Kilometer fra Campo dei Fiori.

Pludselig afbrød han Forhandlingerne for at udspørge Inkie og Olga om Priserne paa Fisk i Rapallo. Maa-ske har han haft en Fiskeforretning i Baghaanden, for han ønskede at faa Prisen paa alle Slags Fisk, selv Blæk-sprutter . . .

Saa spurgte han, om Inkie kunde lide Englænderne, Russerne, Tyskerne, Rumænerne — selv hadede han dem alle. Sagen interesserede han sig ikke meget for, men han lovede os dog i Samtalens Løb Guld og grønne Skove, og Skrænten i Tilgift.

Det hele endte med, at vi overtalte Signor Cascalaqua til at underskrive Papirerne paa Huset, mod at han tilbageholdt tusind Dollars, som først skulde udbetales, naar det engang lykkedes os at købe Skrænten af Staten. Frøen i Rom havde ment, at vi kunde faa den for fem tusind Lire. Fra Tid til anden skriver vi smaa hyggelige Breve til det italienske Regeringskontor — Forhandlingerne varer stadig ved.

*

*

*

Endnu en Gang før vi forlod dette Land, maatte vi tage Livtag med Bureaukratismen. Inkie's Broder, Ivan, og hans Kone Rhoda havde inviteret os paa et tre Maa-

neders Besøg hos dem i De forenede Stater, og paa den Maade kunde vi faa endnu et Stykke Tid af vor Udlændighed til at gaa — ikke saadan at forstaa, at vi ikke hellere end gerne vilde besøge dem for deres egen Skyld, men det var jo vort evigt nagende Problem, hvor vi skulde anbringe os selv.

Vi bestemte os til at rejse i Begyndelsen af Maj med en italiensk Baad fra Genova, og da det jo ikke er gjort med blot at bestille Billetter, gik vi straks i Gang med at skaffe Visa, der ifølge vore Erfaringer ikke altid var lige lette at opnaa — denne Gang gjaldt det ydermere De forenede Stater, som notorisk er det vanskeligste Land i Verden at overbevise om sine reelle Hensigter.

Endnu en Gang maatte vi købe ti Liter af den elendige og meget dyre, italienske Benzin, og køre de tredive Kilometer gennem Porto Fino Vetta-Passet til Genova. Da vi havde faaet forkerte Oplysninger om det amerikanske Konsulats Beliggenhed, havnede vi i et helt galt Kvarter, hvor vi parkerede Bom-Bom og et Stykke Tid forgæves ledte efter vort Maal. Da vi langt om længe opgav at spørge flere Mennesker, og fik det geniale Indfald selv at undersøge Adressen i en Telefonbog, havde vi fjernet os saa langt fra Bom-Bom, at det ikke kunde betale sig at gaa tilbage.

Derpaa kastede vi os ud i noget, som er en meget blandet Fornøjelse i denne By — vi tog en Sporvogn. Den var propfuld, og vi stod som Tilskuerne, der venter paa deres Tøj efter Forestillingen i et dansk Teater. Inkie og jeg var kommet fra hinanden, og jeg stod klinet ind mellem to kæmpemæssige Carabinieri, en fed Torvekone og nogle hvidløgssduftende Personer, som saa ud til allehaande. Ved Ankomsten til Endestationen opdagede jeg til min Skræk, at Inkie's Pung med de Penge vi havde med, ti tusinde Lire — et hundrede Kroner —

var forsvundet op af min Lomme. Jeg fortalte Konduktøren om mit Tab, og før der var gaaet et Minut, stod det hele paa gloende Pæle. Vældig Begejstring blandt de uskyldige Medpassagerer, som øjnede en Chance for at se en Tyv blive grebet paa fersk Gerning, stor Hurlumhej ude paa Pladsen, hvor Politi, Sporvognsfunktionærer, Gadedrenge og andre interesserede pludselig var dukket frem og dannede et vældigt Opløb. Fra alle Sider lød gode Raad, dybtføjte Trøstensord og jamrende Beklagelser over, at saadant noget skulde overgaa Udlandinge i deres ellers saa pæne By. Det endte med, at Inkie og jeg maatte tage Flugten fra Mængdens hjertelige Deltagelse og utrættelige Snakkelidenskab.

Da vi en Uges Tid efter fortalte Historien til vor Skomager i Rapallo, stønnede han fortvivlet:

„Hvorfor kom De dog ikke til mig straks? Nu er det desværre for sent, havde jeg bare faaet det at vide inden for fire og tyve Timer, skulde jeg hurtigt have ordnet den Paragraf.“

Det viste sig, at det blot vilde have kostet ham et Ord til en af hans Venner i Genova's Underverden, saa vilde Organisationen have trukket i Traadene og sørget for, at Pengene blev leveret tilbage. Næste Gang vi kom ud for noget af den Art, maatte vi omgaaende komme til ham, saa skulde han nok lade Organisationen vide, hvad han mente om, at de udplyndrede ordentlige Mennesker — den Slags skulde virkelig ikke overgaa hans, Skomagerens, Venner!

Paa Forespørgsel, om han da ikke stadig kunde gøre noget, svarede han beklagende, at hans Ven, der var Souschef for Genova Afdelingen, netop for et Par Dage siden var rejst paa Ferie til Jaffa!

„Vi trænger alle sammen til at puste ud,“ sagde han,

da han vendte tilbage til sin Læst, „han har fjorten Dages Ferie hvert Aar . . .“

* *
*

Blottet for Penge, men fulde af Fortrøstning, fandt vi omsider frem til det amerikanske Konsulat. Visa? Jo, det kunde vi da sagtens faa — vi skulde bare udfylde disse Blanketter.

I Tilgift til de otte og tres Spørgsmaal, som jeg maatte besvare paa Flyvepladsen i Johannesburg, var her yderligere andre otte og tres, og da Kontoret var ved at lukke, tog vi Blanketterne med os. Efter at have belaaet mit Cigaretetui hos Portneren paa Hotel Columbia, for at kunne hvile ud ved et Glas Vermouth og købe de sidste danske Aviser, tog vi igen Sporvognen — denne Gang var det uden Risiko — fandt frem til Bom-Bom og begav os hjemad.

Det næste Par Dage brugte vi til at udfylde Blanketterne:

„Hvor har De opholdt Dem siden 1. September 1939?“

„Hvis De ikke har haft permanent Opholdssted, saa opgiv Adresser i alle de Lande, De har besøgt — og af hvilken Grund?“

Alene disse to Spørgsmaal satte Inkie og mig i Gang med et større Arbejde. Inkie havde under Krigen legalt forladt Italien og var legalt rejst op gennem Tyskland. Senere var hun illegalt rejst til Sverige og England og var efter Krigen uden Pas fløjet til Danmark og Belgien. Tilbage i Danmark var hun legalt rejst til England og Sydafrika og opholdt sig nu med Turistvisum i Italien.

Min Liste omfattede Liberia, England, Danmark, Sverige, Frankrig, Italien, Belgien, Østrig, Schweiz, en Del

engelske Kolonier i Afrika, og, hvad der ikke gjorde det lettere, adskillige af Landene adskillige Gange.

Hele denne geografiske Opremsning sendte vi af Sted til Konsulatet, og det undrede os da heller ikke særligt, da vi et Par Dage senere modtog et Brev, som gik ud paa, at man ønskede Udtalelser fra samtlige Lande, vi havde besøgt, ønskede attesteret, at vi ikke havde haft Kontakt med kommunistiske Elementer de paagældende Steder etc. etc. Man vilde nu, for vor Regning, sætte sig i Forbindelse med de forskellige amerikanske Konsulater og Legationer, og vilde vi venligst tilstille dem et mindre Beløb til Dækning af Portoudgifter — hvis vi ønskede telegrafiske Forespørgsler, var Beløbet to hundrede halvtreds Dollars i amerikansk Valuta.

Den trykte Formular sluttede med, at vi maatte gøre Regning paa mindst seks Maaneders Ventetid.

SEKSTENDE KAPITEL

Klokken elleve hver Morgen ankom Nino, som i Aarevis havde bragt Posten rundt til Campo dei Fiori. Den 27. April 1949 arriverede han som altid, indtog sin vante Plads i Køkkenet hos Palmira, og efter at have faaet serveret sin sædvanlige Kop Morgenkaffe, fiskede han møjsommeligt rundt i sin Taske efter Brevene. Nogle røg paa Gulvet, et fløj ud i Gaarden, men omsider overrakte han mig dog et Brev, som jeg straks anede indeholdt virkelige Nyheder — jo, det var fra Poul Christiansen! „Til Lykke, kære Flemming — vedlagte forklarer sig selv.“

„Vedlagte“ var følgende Brev fra Justitsministeriet:

JUSTITSMINISTERIET

rb.

København, den 21. April 1949

Brev Nr. 7604
Journ. 6. K. 1946
Bdg. 3471

Hr. landsretssagfører Poul Christiansen,
Frederiksgade 9,
K.

På justitsministeriets derom nedlagte forestilling behagede det Hans Majestæt Kongen under 20. december 1946 at bifalde, at Flemming Bruun Muus løslodes og fritoges for at udstå den resterende del af den ham idømte straf på vilkår, at han i et tidsrum af 5 år fra den allerhøjeste resolutions dato førte en straffri vandel, samt at han straks forlod landet og ikke indenfor det nævnte tidsrum vendte tilbage uden justitsministeriets tilladelse, medens han, såfremt disse vilkår ikke overholdtes, måtte forvente straks efter nærmere bestemmelse af justitsministeriet at blive genindsat til udståelse af hele den eftergivne del af den ham idømte straf.

I et hertil indsendt andragende har De for den pågældende anholdt om tilladelse til at vende tilbage her til landet.

Foranlediget heraf skal man meddele, at justitsministeriet herved tillader det ansøgte.

(sign.) Busch-Jensen.

*

*

*

Lettelsen var ubeskrivelig — det var sikkert først i det Øjeblik vi rigtig fattede, hvor meget Forholdene havde naget os. Længslen efter Danmark — maaske, maaske ikke, paavirket af, at det var den forbudne Frugt, som vinkede i det fjerne — Følelsen af Utryghed, som altid paakaldte Mindet om Liberia og Amerikaneren, der saa haanligt kaldte mig Manden uden Fædreland . . .

Tankerne vrimlede og staar nu ikke særlig klart for mig, men mon det, der foregik i os, ikke nogenlunde kan sammenlignes med de Følelser, der maa besjæle to Men-

nesker, som — efter at være gaaet vild i en mørkladen, truende Skov — endelig finder frem til venlige, solbeskinnede Vidder, hvor andre levende Væsener har deres Gang?

Nu kunde vi endelig se frem til den Dag, hvor vi kunde slaa os ned i Danmark — for første Gang, siden Inkie og jeg var blevet enige om at leve Livet sammen.

*

*

*

Vor første, bevidste Reaktion gjaldt Turen til Amerika. Nu var Grundlaget for Invitationen jo faldet bort, men da Ivan og Rhoda insisterede paa, at vi alligevel skulde komme, besluttede vi os til at tage af Sted, men at lægge Vejen over Danmark.

I Begyndelsen af Maj tog vi saa Afsked med alle vore Venner i Rapallo, opmagasinerede Møblerne og overlod til Olga at modtage Husets nye Ejer. Den tiende Maj stuede vi Bom-Bom fuld af de Ting fra Huset, som Inkie gerne vilde have med til Danmark, Resten skulde sendes, naar vi engang fik Brug for det.

Trods Forventningens Glæde faldt det Inkie svært at forlade Campo dei Fiori, som hun ikke mere skulde vende tilbage til som sit Hjem, og hun holdt ikke af Tanken om de fremmede Mennesker, der snart skulde skalte og valte med hendes kære Have, der rummede saa mange glade Barndoms minder.

Ad Rapallo's skønne Passeggiata og Kystvejen kørte vi til Genova, hvorfra en af Mussolini's Autostradaer fører videre mod Schweiz, og ved Firetiden om Eftermiddagen, efter at have fulgt Vejen langs Lago di Como, og en Del af Lago Maggiore, videre gennem Locarno og fortsat ad stejle Bjergveje, naaede vi Airolo, den sidste Station før St. Gotthardtunnelen.

Inden vi tog af Sted, havde vi i et Rejsebureau faaet at vide, at Bilvejen over St. Gotthard var snefri, men de gode Italienerne havde taget fejl. Midt paa Kørebanen var anbragt et stort Skilt, der paa mange forskellige Sprog meddelte, at Passet var ufarbart paa Grund af seks Fod høj Sne.

Vi prøvede at forcere Vejen, men maatte hurtigt give op, og Bom-Bom maatte lide den Tort at blive anbragt paa en Jernbanevogn. Med Toget kørte vi saa til Landsbyen St. Gotthard, der ligger paa den nordlige Side af Passet.

En stærk Snestorm hindrede os i at fortsætte Rejsen samme Dag, saa vi maatte overnatte paa en lille, hyggelig Gasthof, hvor vi om Aftenen drak Øl sammen med Landsbyens Ungersvende og Ungmøer, som jodlede og dansede til Akkompagnement af et Par Harmonikaer. Det var helt underligt at sidde her foran en vældig, blussende Pejs, medens Snestormen rasede udenfor — ganske tidligt samme Morgen havde Inkie taget en sidste Dukkert i Middelhavet.

Dagen efter havde Stormen lagt sig, men der laa højt med Sne. Bom-Bom klarede dog alle Vanskeligheder og førte os sikkert til Lucerne, hvor vi fik at vide, at Tilladelse til at køre gennem Tyskland kun kunde opnaas ved personlig Henvendelse i Bern! Atter havde det italienske Rejsebureau været forkert underrettet. De havde meddelt, at Tilladelsen blev udstedt ved Grænsen, og vi havde glædet os til at køre til Danmark saa hurtigt som Vorherre og Bom-Bom vilde. Sidstnævnte lagde os ikke Hindringer i Vejen . . .

I Lucerne havde vi ligeledes faaet at vide, at der var ti Dages Ventetid, naar man havde indsendt sin Ansøgning, men den danske Legations Medlemmer var saa

hjælpsomme, at vi havde Tilladelsen i Hænde allerede fire og tyve Timer senere.

Den ene Aften tilbragte vi sammen med Jørg de May og hans Kone, Celeste. Jørg og jeg havde arbejdet sammen i Liberia og kedede vist nok vore respektive Koner ikke saa lidt ved at tale om „gamle Dage“.

Den anden Aften var vi i et Biografteater, hvor vi var ikke saa lidt rystede og imponerede ved at se Sæderne, der af hygiejniske Grunde var lavet af Plastic, blive gjort rene med Lysol mellem HVER Forestilling!

Fra Bern kørte vi tidligt om Morgenen til Basel, og vi har aabenbart ikke været rigtig vaagne, ligesom Toldvagten maa have været noget søvniig, for paa en eller anden Maade lykkedes det os at komme til Mühlhausen i Elsass-Lorraine, i Stedet for at køre over Broen i Basel og ind i Baden — dette forårsagede, at vi ikke fik udleveret Benzin-Rationeringskort.

Færgemanden, en hyggelig gammel Mand, der satte Bom-Bom over Rhinen med en Færge, som egentlig kun var beregnet for Cykler, fortalte os, at Benzinen var „freigegeben“ i Tyskland, og den enlige Tolder ved Færgestedet bekræftede hans Udsagn. Da vi i Freiburg kørte hen til en Benzintank for at faa fyldt paa, blev vi derfor noget ubehageligt overraskede ved at blive afkrævet „Scheins“ for det Antal Liter, vi ønskede.

Vi tiggede og truede, men her hjalp ingen kære Mor — vi tilbød at betale „sort“ Pris, men ikke Tale om — saa forsøgte vi os med Dollars, men „Vorherre bevare os“, der var Dødsstraf for at besidde fremmed Valuta — i Særdeleshed Dollars . . . naar det var Dollars, blev Dødsdommen aabenbart eksekveret flere Gange!!!

Det var en Lørdag ved Tolvtiden, og de franske Myndigheder, der administrerede Benzinrationeringen, holdt week-end.

I hele den vældige, franske Administrationsbygning fandtes kun et enkelt Menneske, en gammel, tysk Portner, der fortalte, at „Monsieur Bricon“ havde Vagt i Dag, og at han sikkert straks vilde indfinde sig. Da samme Monsieur Bricon imidlertid ikke var kommet endnu to Timer senere, begyndte vi at eftersøge ham paa de forskellige Kafeer, hvor han, ifølge Portneren, muligvis holdt Siesta.

Omsider naaede vi da ogsaa frem til et Sted, hvor man fortalte os, at han var taget i Skoven med en Pige, men han kom certainement straks igen . . . certainement!

Vi SKULDE bruge tyve Liter for at naa ind i den amerikanske Zone, hvor der sikkert ikke vilde være Benzin vanskeligheder og langt om længe fik vi overtalt en fransk Underofficer til at „laane“ os Benzinen fra Regimentets Depot — mod en Godtgørelse paa tyve Dollars. Vi turde ikke løbe an paa, at den sikkert udmærkede, men noget efterladende Monsieur Bricon vilde være i Stand til at løsrive sig fra sin tyske Fräulein inden for et overskueligt Tidsrum, men det er den dyreste Benzin, jeg nogensinde har købt.

* * *

Klokken tre om Eftermiddagen den syttende Maj kørte vi over Grænsen ved Krusaa og var atter i Danmark. Fra den lille, danske Kro, hvor vi havde bestemt os til at overnatte, ringede vi straks hjem og annonce-rede vor efterhaanden noget forsinkede Ankomst. Saa spiste vi dansk Bøf, drak dansk Paaskebryg — og fik et mindre Chok, da vi hørte Prisen.

Næste Morgen kørte vi gennem det dejlige, danske

Foraarsskand, fodrede Maagerne fra Færgen, og lyttede skamløst til alle Menneskers Samtaler — det var dejligt at høre Dansk, hvor man end vendte sig hen.

Klokken tre om Eftermiddagen kørte vi langsomt ind ad Vesterbrogade og over Raadhuspladsen, netop som Timeslagene lød — og en mere hjemlig Lyd findes ikke. Vi var lige ved at køre ned ad Strøget, da vi opdagede, at der i Mellemtiden var indført ensrettet Kørsel, saa vi maatte hele Vejen rundt for at komme til at indsnuse dets ganske specielle Atmosfære og se Ansigter, som vi genkendte. Det var herligt at være HJEMME.

Den første Tid boede vi hos min Mor, der fortalte os alle de hyggelige Smaating, som man af en eller anden Grund aldrig faar sat paa Papiret, og rigtigt forkælede os. Derefter tilbragte vi nogle Dage paa Engestofte hos Inkie's Far.

Inkie, der jo lige havde maattet opgive sit første Hjem som gift Kone, og derefter havde været tvunget til selv at træffe Bestemmelsen om at skille sig af med sit italienske Barndomshjem, blomstrede op ved Gensynet med Engestofte. De hundredeaarige Lindetræer, de dejlige Skove, Søen og den gamle Fisker, som i et halvt Aarhundrede trofast havde røgtet sine Garn, og altid sendt sin bedste Fangst til Engestoftes Bord — altsammen var det medvirkende til, at Minderne kom myldrende frem: „Her gjorde Mummy saadan“, og „Du skulde have set, da Mummy . . .“

For første Gang saa vi sammen det Minde, som Eg-nens Beboere havde sat i Engestofte Kirke for Inkie's Moder, der havde ofret Livet for sit andet Fædreland. Inkie's Moder døde i Waldheim, i Østtyskland, kun faa Uger før Røde Kors ankom for at hente de danske Fan-ger og føre dem tilbage til Danmark. Hendes Grav er

aldrig blevet fundet, men hendes Minde lever, og paa en Tavle i den ældgamle Engestofte Kirke staar skrevet:

TIL MINDE OM MONICA WICHFELD

Født i London 12. Juli 1894,
dødsdømt for patriotisk Daad
under Danmarks Besættelse 12. Maj
1944, men benaadet mod sin Vilje og
død i tysk Fængsel 27. Februar 1945

In life, in death, oh Lord, abide with me.

SYTTENDE KAPITEL

Den amerikanske Ambassade i København var heldigvis ikke saa krævende som den i Genova. Vi fik at vide, at det vilde tage tre Uger med at ordne vore Visa, men da vi allerede havde bestilt Billetter til „Jutlandia“, der skulde sejle den tredie Juni, overtalte vi dem til at forcere Sagen, og vi fik da ogsaa Passene i god Tid.

Den sidste Uge før Afrejsen boede vi igen hos Mor, gensaa Venner fra Ungdommens og fra Modstandsbevægelsens Dage, og nød i fulde Drag at kunne gaa rundt i vor egen By.

Fredag den 3. Juni fløj Serpentinerne fra „Jutlandia“'s Promenadedæk ind til Venner og Bekendte, der stod paa Kajen i Frihavnen. Langsomt strammedes de for til sidst at briste — men nogen bedrøvelig Afsked var det nu ikke.

Jeg har i Aarenes Løb sejlet med mange forskellige Skibe, engelske, tyske, franske og amerikanske — Pas-

sagerskibe saa vel som Fragtskibe — ja, selv et japansk Skib har jeg engang gjort en kort Rejse med — men aldrig har jeg været ude for saa behagelige og velordnede Forhold som om Bord paa „Jutlandia“. Besætningen var Elskværdigheden selv, Maden var dejlig, og vi var saa heldige at have umaadelig hyggelige Medpassagerer. Kaptajn Kondrup var en straalende Vært og gjorde alt for at vi skulde befinde os vel.

Et Par Dage efter Afrejsen blev der nedsat en Komite, som paatog sig det Hverv at underholde Passagererne, arrangere Sportskonkurrencer, sweep-stake, og sørge for at der blev digtet Sange og lavet Neuruppiner til den traditionelle „captain's dinner“, hvor alle Passagererne var Rederiets Gæster lige fra cocktail'en før Middagen, til Pølserne og Øllet blev serveret mange, mange Timer senere.

Vor Femaars Bryllupsdag blev fejret om Bord, og Hovmesteren, Phillip Kirstein, overrakte Inkie en Buket røde og hvide Nelliker, da hun kom ned til Morgenmaden. Ved Middagen samme Aften havde han pyntet Bordet aldeles henrivende med Blomster i Form af et Hjerte, hvori stod skrevet Dato og Aarstal. Inkie og jeg underskrev højtidelig, i Nærværelse af Vidner, en Kontrakt for de næste fem Aar!

Og Kokken bagte en Kage . . .

* * *

Den 13. Juni naaede vi Long Island og sejlede samme Eftermiddag ind i New York's Havn. Længe før Tiden stod vi ved Rælingen, for at være de første til at se Frihedsgudinden og Manhattan's berømte Silhouet.

Det første og altovervældende Indtryk af denne Verdens største By er af fortættet Kraft, men samtidig faar man et Indtryk af Skønhed, der næppe er tilstræbt, men som ikke desto mindre virker meget betagende. Man faar Indtryk, ikke af en tilfældig Række Skyskrabere bygget Side om Side, men af vældige Formationer, der paa en forunderlig Maade danner et Hele — som om een Arkitekt havde haft til Livsopgave at forme denne By, og at det var lykkedes ham over al Forventning.

Vi lagde til ved Ø. K.'s Kaj i Hoboken, hvor Ivan og Rhoda stod og vinkede. I Modsætning til hvad der i Almindelighed paastaas, var Myndighederne uhyre elskværdige. Paskontrol og Told var hurtigt overstaaet, og Tolderen, der undersøgte vore Kufferter, hjalp selv med til at bære dem ud. Ganske vist tabte han i sin Iver Inkie's Fotografiapparat, der revnede, men det var jo et hændeligt Uheld.

Vi var meget spændt paa Mødet med Ivan's Kone, som vi aldrig havde truffet, men det gik over al Forventning godt. Hun var, ganske som vi havde faaet at vide, det sødeste og mest naturlige Menneske som tænkes kunde, og det varede ikke mange Timer før det viste sig, at Rhoda passede glimrende ind i „den gamle Tone“. Hun var ogsaa ligesaa henrivende, som vi havde faaet at vide, og det gik op for os, at det langt fra var uden Grund, at hun blev omtalt som en af de smukkeste Kvinder i Amerika.

*

*

*

De første fjorten Dage tilbragte vi i New York under den aarlige Hedebløge. Det var smeltende varmt, man

soppede i Gadernes bløde Asfalt, og havde Lyst til at prøve det gamle Trick med at spejle Æg paa Kørebanen.

Ivan og Rhoda har et dejligt Hjem paa Sutton Place med vid Udsigt over East River, men man følte sig ikke ligefrem hensat til Danmark, naar man kom ind i dette Lejlighedskompleks.

I Stedet for ganske simpelt at gaa ind ad en Gadedør og se efter Elevatoren eller famle sig frem til Lyskontakten, virkede det her som om der lige var sket en Ulykke — eller som om der skulde være Karneval. Fem Lakajer, alle iført graa Jaket med cyclamenfarvede Reverser og Galloner, styrtede sig over Ens Pakker, Hunde og Tasker, og førte En i Triumf til en hvidlakeret og guldstafferet Empireelevator, som — aah saa lempeligt — løftede En og uden det mindste Ryk standsede foran Lejlighedens private Indgang.

*

*

*

Det første betagende Skønhedsindtryk af Manhattan's Silhouet holdt ikke hvad det lovede. Den anden Aften tilbragte vi med at køre rundt i Gaderne, for at faa et lille Indtryk af den ny Verden. Ingen Technicolor-film kan yde Retfærdighed mod den Farvepragt, som alle Vegne strømmer En i Møde. Trafiklysene skifter ustandseligt fra rødt til grønt, og saa godt er de synkroniseret, at man kan køre maaske ti Blokke uden at standse for rødt Lys. Det hvide Giv Agt Lys var fornylig blevet afskaffet, da det tog for megen Tid at have Trafikken standset i begge Retninger. Nu skifter Lyset direkte fra grønt til rødt, og Gud naade den som ikke kommer hurtigt nok af Sted — Taxachauffører og Be-

tjente kappes om at overfuse den arme Synder, som ikke øjeblikkeligt faar sin Vogn til at accellerere til tres-halvfjerds Kilometer.

Paa Times Square og Broadway er der efter Mørkets Frembrud et Væld af Lys og Farver, som om en kæmpe-mæssig Harlekin gød en uendelig Strøm af blinkende Konfetti ud over Himmel og Jord. Hver Centimeter Husfacade, som ikke er optaget af Vinduer, er dækket af Lysreklamer. Neonvandfald, som, af en eller anden Grund vi ikke fattede, reklamerede for Bukser — Piger, hvis Ben, maalt med Passer, var tre Gange saa lange som Resten af deres Krop, besvor Menneskeheden frelse sig selv og ryge den eller den Cigaret. Der var ingen Ende paa hvad man SKULDE og MAATTE gøre — drikke Mælk fra tilfredse Køer — skrive tørt med Fyldepenne paafyldt vaadt Blæk — bruge Nylonstrømper, der æggede — bære Slips, der lyste — gaa med Sko, der fik En til at vade i knuste Hjerter — og bruge Haarpomader, der kaprede En en billedskøn Millionøse, som ganske overflødiggjorde Lysreklamen ved Siden af, der ved Hjælp af sne- og isklædte Glober annoncerede: „It'll be a cold, cold world for the beloved ones you leave behind, unless you're life-insured in . . .“ *) og saa fulgte Navnet paa det eneste Forsikringssselskab, der var værd at have med at gøre . . .

Den, der var saa letsindig ikke at bruge Haarpomaden til at skaffe sig en Millionøse, eller anvende Skønhedscremer til Anskaffelse af en Rigmands Bankkonto, kunde jo saa passende følge Opfordringen fra den modsatte Side, der stillede Spørgsmaalet: „Why live when you can be buried for \$ 48.95?“ **)

---

*) „Det bliver en kold, kold Verden for deres kære Efterladte, med mindre De er livsforsikret i . . .“

**) „Hvorfor leve, naar De kan blive begravet for \$ 48.95?“

Lysavisernes flimrende Baand forsøgte at overgaa hinanden med Sensationer, der som oftest var glemt den næste Morgen. Tusinder af Mennesker fyldte Fortovene, en mere international Strøm end man kan se noget andet Sted i Verden — en tragisk Flok Larver maskeret som Kinesere, Negre, platinblonde Ludere, østeuropæiske Flygtninge, velfriserede Sydlændinge af ubestemmelige Nationaliteter, Politibetjente og skandinaviske Søfolk, der ligesom lyste op i Myldret trods alle Neon-effekter. Selskabsklædte Herrer og Damer paa Vej til det nyeste show — Turister fra Main Street og Piger, Piger, Piger . . .

ATTENDE KAPITEL

En week-end tilbragte vi paa Long Island hos nogle gamle Venner af Familien Wichfeld. Elmer F. Thorney bestemte ved Aarhundredskiftet, da han var tyve Aar gammel, at han vilde arbejde haardt til han var femog-tredive Aar, og derefter trække sig tilbage for at nyde sit Otium. Det lykkedes ham at gennemføre sin Plan. Han var ganske vist saa heldig, at han gennem sin Familie kom i Kontakt med den Tids store Finansfolk, og det har næppe heller været saa svært dengang som nu, men dygtig maa han nu have været. I Løbet af meget kort Tid grundlagde han sin første store Elektricitets-koncern. Senere blev han Medinteresseret i forskellige Jernbaneprojekter og arbejdede meget strengt — men kun i de femten Aar, han havde planlagt. Han byggede

et pragtfuldt Sted paa Long Island og kan, trods Skatterne, stadig nyde Tilværelsen.

Vi ankom en Lørdag Eftermiddag, og da vi stod ud af Vognen, kom en nydelig Herre i mørkeblaat Tøj os imøde. Først troede vi, at det maatte være en anden week-end Gæst, men det viste sig at være Over-Butleren, der gav sine Ordre til Butleren, som igen lod dem gaa videre til de forskellige Tjenere og Stuepiger.

Vi fik en pragtfuld Suite. Badeværelset alene var en Drøm, som det er muligt, at Brødrene Dahl eller Hassel & Teudt kan lave Magen til, men jeg har nu aldrig set dets Lige. Skeletbadet var omgivet af Glasvægge og understyret med Haner, der bragte Vandet til at strømme fra oven, fra neden, fra Siderne, og i forskellige Højder, saa det ikke ramte En i Ansigtet, med mindre man ønskede det. Der var lydløse W. C.'er og i Badekarret var indlagt Centralvarme, for at man ikke skulde faa et ubehageligt Gys ved at berøre de kølige Steder, som Vandet ikke varmede op. Det er en Selvfølge, at Badehaandklæderne var opvarmet, og at diverse Slags Badesalte stod paa Rad og Række til Disposition, men een Ting savnede jeg frygteligt . . .

Da jeg engang før Krigen var paa Gennemrejse fra Akron, Ohio via Pernambuco til Accra paa Guldkysten, overnattede jeg hos Harvey S. Firestone Jun. i hans Villa ved Miami Beach. Om Morgenen kom Butleren ind og spurgte, om mit Badevand havde den rette Temperatur. Ganske logisk, syntes jeg selv, svarede jeg, at det vidste jeg ikke, da jeg endnu ikke var staaet op. Med en næsten umærkelig Trækning mellem Brynene bad han mig have den Ulejlighed at strække Haanden ud til Siden og føle Vandets Temperatur i en lille grøn Alabastskaal, anbragt paa en Stander til venstre for mig.

Aftenen i Forvejen havde jeg flygtigt spekuleret paa

hvad det mon var for en Indretning, og det viste sig nu, at en U-Rørforbindelse mellem Badekarret og Skaalen sparede En den utaaelige Ventetid, der vilde blive, dersom Vandet var for koldt eller varmt, og man maatte staa i Badeværelset og vente paa, at Tjeneren skulde korrigere Fejlen. Sic!

Bortset fra denne iøjnefaldende Mangel var der ikke noget særligt at beklage sig over. Huset laa paa Syd-siden af Long Island, foran en ret stor Sø, maaſke en Kilometer fra Atlanterhavet. I Søen laa Thorney's private Yachts — fem i Antal — to større, bestemt til at huse seks-otte Personer, og tre mindre.

Da Tid som bekendt er Penge, havde Elmer F. Thorney Senior ladet grave en Kanal fra Søen til Atlanterhavet, og naar han engang imellem saa sig nødsaget til at deltage i et Bestyrelsesmøde eller en Generalforsamling, tog han en Slobrok over sin Pyjamas, gik om Bord i den Yacht, der nu tiltalte ham mest den paa-gældende Dag, tog sit Bad, barberede sig og klædte sig paa, alt medens Yachten med en Fart paa cirka fyrretyve Knob førte ham ad Wall Street til. Styrket af Morgenmaden, nydt paa Dækket under et Solsejl, gik han saa i Land for at give sin ufejlbarlige Mening til Kende for en Samling tilbørligt respektfulde Aktionærer.

Vi tilbragte Eftermiddagen med at fiske — Laksforeller, der var sat ud til samme Brug! Før Middagen drak vi Cocktail's paa en Terrasse af Dimensioner som et Par Riddersale, og saa ud over en Park, som jeg ikke orker at beskrive — alene Plænerne maa have kostet formidable Summer at holde.

Spisestuen var en Skønhedsaabenbaring — købt fra et engelsk Herresæde, taget ned Stykke for Stykke, transporteret til Thorney Hall, og dør opsat i sin oprindelige Skikkelse. Jeg kunde forstaa, at det havde ta-

get Eksperter otte Aar at præstere dette Stykke Arbejde.

Efter amerikansk Skik drak Damerne Kaffen efter Middagen i Dagligstuen, medens Herrerne samledes i Biblioteket. Det varede flere Timer, og i al den Tid havde jeg meget travlt med at lytte til den interessante Konversation. Alle Herrerne — exclusive mig selv — var Finansfyrster, og Samtalen drejede sig om Penge, Penge, Skatter, Skatter, og Politik. Alle var naturligvis glødende Republikanere og det var ikke faa haarde Ord, der blev sagt om det demokratiske Parti. Enkelte Gange forsøgte jeg at dreje Samtalen hen paa Emner, som jeg gerne vilde høre lidt om, og det varede da heller ikke ret længe før det stod mig ganske klart, at Franklin D. Roosevelt var den største Skurk, der nogensinde havde haft et Ord at skulle have sagt i Amerika. De høje Herrer havde ikke saa meget mod Truman — muligvis fordi han var dem for ubetydelig — men alt hvad der bare lugtede af det demokratiske Parti, var dem en Pestilens.

Hele Roosevelt's Udenrigspolitik blev trevlet op og sønderlemmet Stump for Stump. Hans Skyld var det, at Stalin havde faaet den Magt, som Kreml nu besad — hans Skyld var det, at Skatterne ragede op i Skyerne og „ruinerede“ En totalt. En af Gæsterne fortalte, hvorledes han saa sent som den foregaaende Dag havde faaet tilbudt et „Ben“ som uden at skaffe ham det fjerneste Besvær, vilde have givet ham en ekstra Indtægt paa 35,000 Dollars om Aaret. Stakkelen havde maattet afslaa, da et simpelt Regnestykke viste, at hans Indtægt dermed vilde stige og hans Skat naa saa højt, at hans nuværende Aarsindtægt vilde gaa ned med 80,000 Dollars! Hvis jeg nogensinde havde haft ondt af mig selv, druknede det i hvert Fald i det Øjeblik fuldstændig i Medlidenhed . . . .

Det svirrede med Bemærkninger, som „Til Frokosten i Gaar sagde Dewey“, og „I Morges betroede George (Marshall) mig“. En havde været til Middag hos Robert Taft den foregaaende Uge. „Jeg vilde slet ikke anse det for usandsynligt, at Bob gaar ind paa vort Forslag og lader sig opstille ved det næste Præsidentvalg,“ etc. etc. .

Efter Kaffen, da Herre- og Dameside igen blev ophævet, var enhver alvorlig Samtale bandlyst. Alle samledes om et nyt Stykke Legetøj — det har senere været afbildet i Alverdens Blade — som Elmer F. havde bragt med sig hjem. Det var et Radioapparat, indbygget i en Slags Marshjelm. To Horn stak ud i Panden — det var Lamperne — en Antenne ragede fra Hjelmens Midte lige op i Vejret, og det hele kontrolleredes ved Hjælp af en elektrisk Ledning, der førte ned i Bukselommen og endte i en Knap, som man drejede efter Behag. En Smule komisk virkede det unægteligt at se disse, for faa Øjeblikke siden, saa højtidelige Herrer, more sig som Børn over denne fjollede Indretning. Aftenen endte med at Selskabet legede Panteleg — med Fingerbøl, Tampen brænder og alt hvad dertil hører.

* * *

Næste Morgen, da vi ringede, kom en Tjener og dækkede op ved min Side af Sengen, medens en Stuepige tog sig af Inkie's Side. Mit Service var fuldstændig i blaat — Inkie's i svagt rosa! Naturligvis var der to Sæt Aviser, NEW YORK TIMES og NEW HERALD TRIBUNE — et Sæt til hver. Det var jo naturligvis heller ikke umuligt, at vi begge foretrak at læse NEW YORK TIMES først!

Klokken ti om Formiddagen skulde vi sejle ud med en af Yachterne, bade i Bugten og spise Frokost om Bord. Det blev en vidunderlig Dag. Vejret var ideelt, og vi laa paa Dækket og lod os gennembage, medens tjenende Aander forsøgte at gætte hvornaar vi ønskede vore Glas fyldt. Vi badede fra en lille Baad og min sædvanlige Fatalisme tro, saa jeg til uden at blinke, da en af Gæsterne sprang paa Hovedet i Vandet med rundt regnet en Million paa sig i diverse Armbaand og Ringe. Diamanterne lynede i det irgrønne Vand, men Inkie var nu den, der svømmede bedst — selv uden Smykker.

Da vi spiste Frokost undskyldte vor Værtinde, at de fleste af Retterne var Daasemad, men, skyndte hun sig at tilføje:

„Elmer lader mindst een Gang om Aaret en af sine Direktører undersøge, hvilken Hermetikfabrik, der har faaet de fleste Guldmedailler i det forløbne Aar, og saa lader vi dem levere til tolv Maaneders Forbrug.“ — Jeg husker ikke hvilket Firma, der det Aar havde faaet Familien Thorneys Oscar.

Til Trods for at disse Mennesker tilsyneladende indaander Guld, naar vi andre trækker frisk Luft, var de saa elskelige som man kunde ønske sig. De var uhyre gæstfri og vidste ikke alt det gode, de skulde gøre for os. Henimod Slutningen af vort Ophold tilbragte vi igen nogle Dage hos dem, og da Mrs. Thorney tilfældigvis hørte, at vi ikke havde en Radiogrammofon, tog hun det ad notam. Da vi kom hjem til Danmark, ringede det en Dag paa Døren, og udenfor stod et Bud med en Radiogrammofon — den var fra Mrs. Thorney.

NITTENDE KAPITEL

Saa var vi igen i New York, hvor Hedebølgen gjorde Livet utaaleligt. Temperaturen naaede fyrretyve Graders Celcius og den fugtige Varme laa som et tykt, tungt Tæppe over Byen. Inkie gik i sine letteste Sommerkjoler, men mit Tøj følte varmt som Vadmøl, og da jeg i et Morgenblad saa at Macy's, Verdens STØRSTE Forretning, averterede med Herretøj, fremstillet af Nylon-Rayon til \$ 14.49, faldt jeg for Fristelsen og købte det. Desværre har jeg aldrig haft Brug for det i Danmark, men den Dag kommer maaske.

Ivan og Rhoda har et Sommerhus paa Long Island, hvor vi skulde flytte ud, men først skulde vi se os lidt om i New York. Den noksom berømte amerikanske Renlighedssans udstrakte sig ikke til Gader og Stræder, og vi var noget forbavsede over, at Verdens største By ogsaa syntes at være den mest snavsede. Selv Park Avenue var ikke for ren og alle andre Kvarterer flød med Snavs, Aviser, Bananskaller, Reklamer og tomme Cigaretpakninger.

I Roxy Cinema saa vi alle Tidens STØRSTE show med halvtreds Dansepiger, hvis fire hundrede nøgne Arme og Ben spjættede ud i Luften med ufattelig gennemført Præcision, til „Tonerne“ af The Roxy Boy's Orkester. Det virkede dejligt køligt at se alle Tidens

STØRSTE Isrevy, hvor Skøjte-Prinser og -Prinsesser afløste hverandre i forrygende Tempo to Timer i Træk.

Fra Toppen af Empire State Building saa vi ned paa Trafikken i Manhattan's snorlige Gader, og vi spiste Frokost i Rockefeller Centre's Tagrestaurant, men størst Glæde havde vi af en af New York's virkelige Seværdigheder, The Cloisters.

Klostrene er opført af Ruiner fra den gamle Verden, og skænket Staten New York af en amerikansk Rigmand. Museet ligger paa et Højdedrag med Udsigt over Hudson Fløden. Man er gaaet til Opgaven med nænsom Haand, og har slet ikke gjort Forsøg paa at skabe en nøjagtig Kopi af den Samling Bygninger, som udgjorde et Kloster i Europa i Slutningen af Middelalderen. Med prisværdig Forstaaelse har man ikke prøvet at erstatte de Steder, hvor der mangler et Stykke af en Søjle, af en Trappe, eller af en Bue, men har indskrænket sig til at supplere med glatte Cementflader, som intet pretenderer.

Da Ruinerne er bragt til Amerika fra mange forskellige Lande, fik man et udmærket Billede af, hvormeget Arkitekturen de forskellige Steder i Europa trods alt varierede inden for det samme Tidsrum. Hvælvede Refektorier og store aabne Terrasser veksler med skønne Søjlegange, der omgiver dejlige Klostergaarde, hvor Blomster og Lægeurter vokser i sirligt afstukne Rabatter.

I Salene kan man se Kunstskatte udlaant fra private Samlinger, og de graa Stenmure danner den smukkeste tænkelige Baggrund for Skulpturer og Malerier.

Den Dag vi besøgte The Cloisters, var der Udstilling af en enestaaende Samling hollandske Gobeliner. Disse Gobeliner var blevet fundet paa Loftet i en normannisk

Bondegaard, og reddet i sidste Øjeblik. En Del af dem var skaaret i Strimler, og af Munke anvendt til at vikle om Frugttræer som Beskyttelse mod Nattefrost. Efter mange Aars taalmodigt og synsødelæggende Arbejde var de nu restaureret, og laante med deres skønne, dæmpede Toner, der næppe nok var Farver, de gamle Mure et Skær af Varme.

For at komme over til nogle af Ivan's Venner kørte vi en Dag gennem den nye Lincoln Tunnel, der fører under Hudsonfloden ind i New Jersey.

Dengang Hollænderne anlagde New Amsterdam paa Øen Manhattan, saa' de kun Fordelene ved at anlægge en Havneby paa en Ø, der nemt kunde forsvares, men skænkede næppe en Tanke, at Forsyningsspørgsmaal og Forbindelse med Fastlandet vilde komme til at koste senere Generationer uhyre Summer. At New York — det daværende New Amsterdam — ligger paa en Ø, skulde vise sig at blive et af de største og mest kostbare Problemer en Storby har haft at kæmpe med.

I Begyndelsen benyttede man kun Skibe og Færger til Transport af Mennesker, Levnedsmidler og Materiel. Senere blev der bygget Broer, mod Vest til Long Island og mod Nord til Bronx, men mod Øst er Hudson saa bred, at man indtil Slutningen af Tyverne ansaa det for en uløselig Opgave at gøre Kunststykket efter paa dette Sted. Imidlertid er det senere lykkedes at undertvinge dette hidtil ubesejrede Stykke af Floden, og George Washington Broen hæver sig, med sine rene, spindelvævslette Linier, som et værdigt Vidnesbyrd om fremragende Ingeniørkunst. Dag ud og Dag ind kører tunge Lastvogne Side om Side med alle Slags Dollargrin, ad Broens otte gummibelagte Kørebaner.

Den omtalte Dag bestemte vi os imidlertid til at lægge Vejen gennem Lincolntunnelen, der sammen med Hol-

landtunnelen aflaster George Washington Broen, og ligesom denne, er blevet til under store Vanskeligheder.

Tunnelerne løber dybt nede under Flodens Mudderleje, og alene Lufttilførselen har været et næsten uoverskueligt Problem, paa Grund af den uendelige Række Vogne, der Døgnnet rundt passerer og forurener Luften med Benzindunster.

Efter at have erlagt de halvtreds Cents, man bliver afkrævet i Bompengge, kører man ned i en flisebeklædt Hvælving, der er delt i to Halvdele ved Hjælp af en Mur. Trafikken er ensrettet, men i hver Halvdel findes to Kørebaner — een for hurtigkørende Vogne, hvor Minimum — saavel som Maximumhastighed er tres Kilometer, og en anden for den langsommere Lastbiltrafik. Al Overhaling er forbudt og hverken Cyklister eller Fodgængere har Adgang til denne Færdselsaare.

Langs Tunnelens ene Side løber i tre Meters Højde en Slags Svalegang, hvor Færdselsbetjente, i en Afstand af femogtredive Meter fra hinanden, er posteret med Alarmklokker indenfor Rækkevidde.

Da vi havde kørt Halvvejen gennem den tre Kilometer lange Tunnel, naaede vi et Areal paa cirka hundrede Kvadratmeter, hvor Fliserne var faldet ned, og hvor Sod og svedne Pletter røbede at en Ildebrand havde fundet Sted.

Ivan fortalte saa, at der Ugen i Forvejen paa dette Sted var gaaet Ild i en Transportvogn med otte nye Automobiler, lige ankommet fra Detroit. Betjentene havde da, for første Gang siden Tunnelens Indvielse, haft Lejlighed til at sætte Alarmapparaterne i Gang. Øjeblikkeligt glimtede røde Stoplys med hundrede Meters Mellemrum og bragte al Trafik til at standse, og gøre Plads for Sprøjterne. At ingen Menneskeliv blev sat til, tjener

kun til at fremhæve de i mindste Detailler gennemtænkte Sikkerhedsforanstaltninger.

Da vi var kommet ud fra Lincolntunnelen, naaede vi, gennem en Række Gader med ensrettet Trafik, hurtigt til Pulaski Skyway, som maa være en Malers abstrakte Drøm, virkeliggjort i Staal og Beton. For at aflaste den overbefolkede Industriby, Newark, har man opført et bro lignende Kæmpemonstrum, der simpelthen lader al gennemgaaende Trafik passere i tredive Meters Højde. Jeg forstaaer, at Lyngby-Taarbæk Kommune tænker paa at løse deres Trafikvanskeligheder efter samme Princip.

Man ser ned over et Virvar af røgsværtede Fabriksbygninger, triste Boligkomplekser og uendelige Godsbanegaarde, og indaander en Os af brændt Gummi, sveden Kakao, Garvesyre, Maling, Kul og Benzin.

Vi kørte stadig videre, men turde efterhaanden slet ikke tro paa, at vi nogensinde vilde naa landlige Omgivelser. Omsider drejede vi dog af fra Hovedvejen og gensaa med Begejstring Træer, Hække og udstrakte Marker. Paa en frodig Eng legede en Flok Fuldblodsheste Tagfat med deres langbenede Føl, og Ivan fortalte at en af de mest kendte Hesteopdrætttere havde sit Stutteri her.

Husene var for Størstedelen bygget af Træ, som aldrig havde set Maling. En Del af dem kan føre deres Historie tilbage til det syttende Aarhundrede, og Vejr og Vind har i Tidernes Løb givet de gamle Egeplanker en sløret, sølvgraa Glans, der harmonerer med de hundredaarige Træer, og giver New Jersey et Præg, som man mindst af alt venter at finde i dette, naar det kommer til Stykket, maaske ikke saa nye Land.

Vejen førte ogsaa gennem Villabyer, og da vi gav Udtryk for Forbavselse over, at hverken Mur eller Hæk,

Raftehegn eller Stakit adskilte Haverne, fortalte Ivan os hvorfor selv Græsplænerne ofte løb ud i et.

Det viste sig, at det var uforeneligt med Amerikanernes demokratiske Indstilling. At forskanse sig bag en Barrière, var Tegn paa manglende Samfundsfølelse — hvorfor skulde man ikke dele Glæden over sit nye Staudebed med Naboerne, og hvorfor skulde de ikke nyde godt af den Stenhøj, som man havde slidt og slæbt med? Hvilken Grund skulde man i det hele taget have til at lukke sig inde?

Tankegangen ligger saa snublende nær, og er dog os saa fjern — men jeg kan ikke fragaa, at den faar mig til at se med Respekt paa Amerikanernes Villie til at skabe et virkeligt Demokrati.

*

*

*

Vi spiste Frokost hos Ivan's Venner, hvor vi traf Forfatterinden, Millicent Fenwick, der lige havde udgivet en Bog om „Takt og Tone“.

Hun var i meget daarligt Lune, og det varede da heller ikke ret længe før vi alle vidste Grunden. Det viste sig, at faa Dage før hendes egen „Takt og Tone“ var udkommet, havde en Udsending fra Krøml købt to hundrede Eksemplarer af Emily Post's Bog om samme Emne!

TYVENDE KAPITEL

Henimod Slutningen af Juni flyttede vi ud til Ivan og Rhoda's Sommerhus, „Thalassa“, der ligger paa Sydsiden af Long Island og er indrettet paa den praktiske Maade, som Amerikanerne er Mestre i. Lyse, lette Møbler, lydisolerede Soveværelser, Gulve af Materiale, der bliver kønnere, jo mere Strandsand man slæber med sig ind, og et Køkken som et Vidunderlaboratorium, der gør Arbejdet til en Leg.

Ivan og jeg spillede Golf hver Dag. Vi fiskede alle fire, badede i Atlanterhavets stærke, salte Bølger og tilbragte saa megen Tid i Solgaarden, at vi snart var brune som Arabere. Hver week-end kom nogle af Familiens mange Venner paa Besøg, og deriblandt var Bobby Moltke med sin yndige unge Kone, Mab, som han havde truffet i Stockholm under Krigen.

Bobby havde byttet sin Tilværelse som betroet Mand inden for den danske Modstandsbevægelse, med en ikke mindre betroet Post som Sekretær ved De Forenede Nationers danske Delegation. Hvor Bobby er foregaar der altid noget. Han fortalte blandt andet om en Aften, hvor Ernest Bevin, Bidault og Gustav Rasmussen skulde rejse til Europa med „Queen Mary“. Konferencen trak ud, og de respektive Delegationsvogne havde allerede et Stykke Tid holdt for Døren, rede til at føre Diplomaterne til

Battery Place, hvor Skibet laa med Dampen oppe. Pludselig opdagede Bobby at den engelske og franske Vogn hver havde en Eskorte paa tolv motorcykel-beredne Politibetjente, parat til at lade deres Sirener hyle og saaledes skaffe klar Bane for hurtig, og efter amerikansk Opfattelse, værdig Befordring til Kajen. Kun den danske Diplomativogn havde ingen Eskorte, hvilket gik Bobby's Ære som Dansker for nær. Hastigt skred han til Værket, og det lykkedes ham ved Hjælp af en Femdollar Seddel og en Flaske Whisky paa rette Sted, omgaaende at skaffe en Eskorte ogsaa til den danske Vogn. Danmark's Anseelse var reddet, og Gustav Rasmussen ankom standsmæssigt til Oceandamperen.

*   *

*

En Aften var vi til Selskab hos en Mrs. Lambert — en Dame af den Type, der hamstrer sig prominente Personer, for senere at kunne slaa om sig med deres Navne og citere deres Udtalelser. Middagen var denne Gang til Ære for Ambassadør van Kleffens, der under Krigen var Udenrigsminister i den hollandske Eksilregering i London. Værtinden glemte imidlertid ganske baade Ambitioner og almindelig Høflighed. Hun spillede Bridge med Culbertson's Efterfølger, Goran, og overlod til Inkie at underholde Æresgæsten, et Par Anti-Bridge Fanatikere og en Washington-Diplomat. Det gik fortræffeligt og senere paa Aftenen maatte jeg høre mange smukke Ord om min Kones Kendskab til udenrigspolitiske Affærer.

Det var en Forsagelsens Aften. Mrs. Lambert maatte — omend frivilligt — give Afkald paa at forøge sin Ci-

tatsamling, og jeg tabte seksogtyve Dollars til en ubestemmelig Herre fra Europa i tyve Øres Bridge, som jeg var blevet tvunget til at spille. Det ærgrede mig ikke saa lidt, da vore Penge jo foreslog meget daarligt, naar de skulde veksles til amerikansk Valuta.

*
*
*

Ogsaa Familien Durant fik vi Lov at opleve, og det var ikke kedeligt at se dem komme kørende til Tennisbanerne i en yderst velholdt Ford Aargang '28, komplet med Chauffør, Tjener og fransk Vaaben paa Dørene. I deres Vinterbolig har de en komplet Samling af tidligere amerikanske Møbler — maaske har den inspireret dem til ogsaa at samle paa gamle Vogne, maaske har de simpelthen syntes, at Ford'en gav den rette rustificerede Baggrund for det frie Naturliv de førte her, fjernt fra Byens Larm!

Vi var til Middag hos dem i al landlig Enkelhed. Tjenerne havde violette Striber paa Bukserne, Krystalglasene violette Skær, Porcelænet violette Kanter, Borddekorationen bestod af violette Chrysanthemmer, Rose Durant's Smykker af Ametyster, Desserten var pyntet med kandiserede Violer, og efterhaanden havde vi alle violette Taager for Øjnene.

Aftenens videre Forløb gjorde intet for at gengive os vor aandelige Balance. Det viste sig, at samtlige Landligere havde aftalt at give Møde med deres Gæster ved den aarlige Vernissage, der fandt Sted i Southampton's Raadhushal.

Amerikanske Kunstnere iført traditionel Montmartrepaaklædning vandrede rundt mellem selskabsklædte

New Yorkere, da vi naaede derhen. Paa Væggene hang en ejendommelig Samling Værker, der i hvert Fald kunde tjene til at bevise, hvor meget afhænger af Øjnene, der ser.

Een Væg var dækket af nogle Kæmpelærreder, hvor Orangesole cirkulerede om irgrønne Maaner, flankeret af stærkt blaa Lyn. Paa den modsatte Væg forsøgte nogle anæmiske Akvareller at udslette sig selv, tilsyneladende bløge af Rædsel ved Farveorgierne overfor. Side om Side med Akvarellerne vred uformelige, chokoladefarvede Badeskønheder sig paa purpurfarvet Sand, men det mest forbløffende var dog et helt Værelse, hvis Indhold var sidste Skrig inden for moderne amerikansk Malerkunst.

Hvis man kan tænke sig seks Staalkonstruktioner fotograferet oven i hinanden paa samme Plads, vil Negativet give En en Anelse om, hvorledes Billederne saa ud. Den mærkelige Effekt blev efter Sigende opnaaet ved først at smøre et Lærred over med hvid Farve, derefter tage en Kande sort Farve, hælde Indholdet ud i sirlige Snørkler, og bearbejde Resultatet med Tømmelfingrene.

En Filister i Kunstens Tempel hviskede mig i Øret, at et af Billederne først var blevet anbragt omvendt, og at Kunstneren ikke lod sig overbevise, før Kustoden henledte Opmærksomheden paa hans berømte Navnetræk, der stod med Bunden i Vejret og derfor ikke kunde læses af eventuelle Liebhaveere.

Kort efter kørte vi hjem til Thalassa. Da jeg var kommet i Seng, læste jeg „Kejseren's nye Klæder“ før jeg faldt i Søvn til den beroligende Lyd af Atlanterhavets tunge Dønninger.

ENOGTYVENDE KAPITEL

Southampton Beach Club var Samlingssted for Sportsjournalister fra hele Jorden, da Verdensmesteren i Tennis, Gonzales, slog sin mest frygtede Konkurrent, Talbert, i Kampen om et amerikansk Mesterskab. Den fantastisk spændende Finale, der først blev afgjort efter det nittende Parti, fik en ældre Dame til at udtrykke sig i begejstrede Vendinger om Gonzales' Spil, og hun maatte rekvirere en Flaske Coca-Cola til at styrke sig paa, efter at have hørt mig spørge: „Hvem af dem er egentlig Gonzales?“

Maaske fik jeg ikke det rette Udbytte af Kampen, men Inkie, der er en stor Tennis-Enthusiast var henrykt fordi vi naaede at se den, før vi tog af Sted for at besøge en af hendes Barndomsvininder, Doreen Wessel, der er gift med en Amerikaner og bosat i Detroit. Ivan og Rhoda laante os en Vogn og jeg aflagde Køreprøve Nummer seks, siden jeg som Attenaarig for første Gang maatte igennem Skærsilden i Kjerteminde — Internationalt Kørekort er ikke gyldigt i De forenede Stater.

Uden at forhaste os, kørte vi Turen fra Long Island via New York, Pennsylvania og Ohio til Michigan, og ankom tre Dage senere til Detroit. Vi kørte over Cadillac Square, gennem Cadillac Avenue og Ford Street, der

er ufattelig lang. Havelaagerne viste helt op til Nr. 5787, hvilket fik Inkie til at udbryde:

„Tænke sig at bo i eet af seks tusinde nøjagtig ens Rækkehuse! Gud ved om de bruger Kompas? — Øst, Vest, hjemme bedst!“

Doreen og Inkie havde ikke set hinanden siden Doreen i 1946 var blevet gift i København med Burt Taylor, og der var stor Gensynsglæde i Grosse Pointe Farms. Vi spillede Golf, sejlede paa Lake St. Clair, og en Dag svømmede vi paa Trods af al sund Fornuft ind til den modsatte Kyst, for dog at sætte Foden paa Canada's Jord.

* * *

Da vi nu var i Automobilernes Hjemstavn, syntes vi det vilde være interessant at se en Fabrik i Funktion. Nogle Venner gav os et Introduktionsbrev til Chrysler Fabrikkerne, en Todages Tur blev planlagt og en Vogn hentede os den aftalte Dag. Først kørte vi til den Afdeling, hvor Plymouth-Vognene blev fabrikeret. Det skal være den største Fabrik under eet Tag i De forenede Stater — der er altid noget med STØRSTE, og her var det altsaa den største under eet Tag.

Jeg gik hele Turen langs et af de tre Samlebaand, der hver er 1.6 Kilometer langt. Chassiserne var de første Produkter paa Samlebaandet, der kunde ligne noget, som skulde blive til Automobiler. Langsomt gled de fremad og langsomt tog de Form. Et sideløbende Samlebaand bragte selve Motoren nærmere og nærmere, alt imedens travle Arbejdere anbragte Tændrør, Strømfordeler, Dynamo, Starter og diverse andre vitale Dele. Derfra hvor jeg stod, kunde vi se Motoren passere to

Poster. Paa den første Post rettede en Neger sin Sprøjte med Aluminiumsfarve mod Motorblokkens venstre Side, og umiddelbart efter blev højre Side malet paa tilsvarende Maade. Det tog kun faa Sekunder før Motoren skinnede som Sølv, hvorpaa den blev hævet af en elektrisk Kran, som løb paa Skinner i Loftet, ført hen over Hovedsamlebaandet, og derefter sænket i Chassisrammen. Saa kom Turen til Hjul, Ratstamme og Rat, hvorefter Karosseriet tilsyneladende faldt ned fra Himmelen og havnede paa nøjagtig det rette Sted. En ballon-gyngagtig, roterende Maskine bevægede sig maaltbevidst, og gav i det psykologiske Øjeblik Slip paa fire Skærme, fire Mand greb fat i hver sin Skærm og rappe Fingre skruede dem fast. Da jeg havde passeret det Sted, hvor Dørene blev sat i, stod Ledningerne paa Programmet. Ved Hjælp af underlige Fakter og Gebærder, der godt kunde ligne Døvtummes Sprog, gjorde Mændene ved Samlebaandet deres Hjælpere ved Depotet forstaaeligt, hvilke Ledninger de havde Brug for. Vognene var besynderligt nok ikke ensartede. Ikke alene var der røde, blaa, gule, grønne og sorte mellem hinanden, men der var ogsaa Cabriolet'er, Coupe'er, Sedan'er og Station Wagon's i skøn Forening, og alle krævede de forskellige Ledningssystemer.

Hvert tyvende Sekund blev en Vogn færdig, og unge Piger i fikse Overalls stod parat for Enden af Samlebaandet. Medens Kofangeren blev anbragt og Benzin fyldt paa, sprang en af de unge Piger op i Vognen, trykkede paa Starteren og satte Koblingen til i samme Øjeblik som Hjulene naaede det Sted, hvor Samlebaandet glider ned under Gulvet og begynder sin Rejse tilbage. Som Passagerer paa en rullende Trappe begynder at bevæge Benene i samme Øjeblik, de naar Toppen, saaledes begynder den nyfødte Plymouth sin Løbebane ved

egen Kraft i netop det Sekund, som Ingeniørerne paa Tegnestuerne har fastsat.

Alt hvad menneskelig Snilde formaaede, for at gøre Arbejdet saa enkelt, og derigennem saa effektivt som muligt, var gjort. Samlebaandene rullede for Eksempel ikke fremad i et vandret Plan, men bevægede sig i Bølger. Paa et Sted, hvor en Mand skulde arbejde med Hjulene, hævede Samlebaandet sig i tilpas Højde, saa Mekanikeren kunde staa oprejst og udføre Arbejdet i en naturlig Stilling — naar Baandet naaede hen hvor Vinduesviskeren skulde anbringes, sænkede det sig lige tilstrækkeligt til, at Vognens Tag var paa Højde med Mandens Skuldre.

Naar de unge Piger havde kørt Vognene af Samlebaandet, skulde de passere en Post, hvor Inspektører holdt kritisk Revy. Var der den mindste Fejl i Lakeringen, blev der med en stor Malerkost anbragt et skamferende Kryds paa den nylakerede Vogn — og den gik lige retur.

Arbejstiden var med fuld Produktion otte Timer de fem af Ugens Dage, og Minimumslønnen \$ 12.60 pr. Dag. Størstedelen af Arbejderne var imidlertid paa Timebetaling og kunde siges op uden Varsel. Naar Fabrikken ikke gik for fuld Kraft, kunde det hænde at Arbejderne kom ned paa een Dags, eller maaske endda faa Timers, ugentlig Arbejde. Denne Fremgangsmaade er vist fælles for alle Automobilfabrikker.

Vi lod os fortælle, at Walter Chrysler, Manden bag det hele, i Begyndelsen af Tyverne startede sin Løbebane ved at købe Vogndelev af de Fabrikker, som fremstillede Reservedele til Størstedelen af alle Automobilmærker. Det siges, at han lavede sine Vogne saa hurtigt, at han kunde naa at faa sine Penge hjem, før hans Leverandører præsenterede deres Regninger — det

hedder sig ogsaa, at han, i hvert Fald finansielt, stadig arbejder efter dette Princip.

*

*

*

Inkie var ikke særlig interesseret i selve Produktionen, hun fandt det altfor varmt at vandre rundt mellem de støjende Maskiner i de overophedede Fabrikshaller, saa medens jeg gik rundt og saa paa det hele, snakkede hun med nogle af de Ansatte og geraadede i voldsom Diskussion med en ung Automobilingeniør. Det var Forskellen mellem Amerika og Europa, der maatte holde for.

Amerikanerne var meget misfornøjede med, at Europæerne ikke aftog tilstrækkelig mange amerikanske Vogne, og da Inkie sagde, at dels var det et Valuta-spørgsmaal og dels kunde Gaderne i langt de fleste af Europa's Byer daarligt nok klare den Trafik, der allerede belastede dem, havde han omgaaende Raad for i hvert Fald den sidste Indvending.

Hvorfor i al Verden lod Europæerne ikke en gigantisk Bulldozer nedbryde alle de gamle Kvarterer i London, Paris, Brüssel og København? Hvad vilde vi dog med de støvede gamle Bygninger, naar vi kunde bygge moderne Paladser og i Tilgift faa brede, tidssvarende Trafikaarer, hvor der virkelig var Plads til Detroit's Produkter?

Inkie, der var svært bange for at han ikke vilde lade sig nøje med at sætte Bulldozeren i Gang i Slumkvartererne, spurgte prompte, hvorfor Amerikanerne saa hvert Aar betalte Tusinder og atter Tusinder af Dollars, for at se de samme Byer, som han saa brutalt vilde jævne med Jorden! Svaret fortabte sig i Taager, og Inkie fortsatte sin Tankegang, og erklærede, at hun

ikke begreb, hvordan Amerikanerne kunde undvære den totale Mangel paa Atmosfære, som Detroit var et udpræget Eksempel paa. Hun sagde, at hun ikke vilde kunne udholde at leve Resten af sine Dage i en By med parallelle, nummererede Gader, der aldrig bød paa den mindste Overraskelse, undtagen maaske i Form af nye Vinduesudstillinger med mere Forkromning, mere lyserødt Glas, stærkere Neonbelysning, større Iskager og længere Frankfurters.

Den unge Ingeniør blev mere og mere ophidset over den komplet manglende Forstaaelse for hans Fædrelands „rene Linier“ og hygiejniske Sans — Europæerne var haabløst konservative, blev hængende i det een Gang vedtagne, som de mente var godt, bare fordi det var gammelt, og *vilde* ikke se, at det burde udryddes og erstattes med nyt og bedre!

Som Svar kritiserede Inkie Amerikanernes Mangel paa Glæde ved at besidde en Ting. Smukke Vogne, der var fuldt ud tjenlige, blev kasseret til Fordel for andre, ofte grimme Modeller, blot fordi de var stemplet nittehundrede-NU. I Stedet for at lave sit Hus om, hvis man var utilfreds med et eller andet, og efterhaanden skabe sig et Hjem, solgte man det bare og flyttede hen et andet Sted — der saa kort Tid efter viste sig ogsaa at være utilfredsstillende! Hun hævdede, at Ejendele, hvad enten det drejede sig om et Hus, en Vogn, eller et Par gamle Sko, efterhaanden blev ligesom en Del af En selv, og antog mere Karakter og Personlighed, jo længere man besad dem og hagede om dem. — Naar en Europæer har gaaet tilstrækkeligt længe med sit Tøj, er han blevet Dus med det og befinder sig vel i det — naar en Amerikaner har gaaet med sit Tøj det tilsvarende Tidsrum, kasserer han det!

Amerikaneren fattede slet ikke, hvor Inkie vilde hen,

og Inkie kunde ikke give ham Ret paa noget Punkt. I Mellemtiden var jeg kommet tilbage og havde hørt den sidste Del af Samtalen, saa nu brød jeg ind — dels fordi det var paa Tide at vende Næsen hjemad, dels fordi jeg maatte give den stakkels Mand Ret i nogle af hans Indvendinger mod Europa, som han dog var altfor ophidset til at give fornuftigt Udtryk for. Der var Aarhundreder og langt mere end de tre tusind Sømil, som adskiller Amerika fra Europa, mellem Inkie og denne unge Amerikaner.

* *
*

Næste Dag besøgte vi Chrysler's Laboratorier, der optager mere Plads end Vesterport, Dagmarhus og Shellhuset tilsammen. Automobiler, som kommer paa Markedet i Løbet af den næste halve Snes Aar, er her udtænkt og findes allerede i Blaatryk.

Vi saa Modellen til en To-Personers Cabriolet, som skulde fabrikeres i en fjern Fremtid. Den var lav som et Rygebord, lang som en Kaproningsbaad, mere blank end en kinesisk Lakæske, og ikke saa lidt lettere at styre end en Barnevogn.

Virkelig morsomt var det at se, hvorledes man gennemprøvede de forskellige Vogndele. Betrækket til Sæderne blev udsat for den mest raffinerede Tortur i Form af kunstige Hundeklør, der kradsede, Støvler, der trampede, og Kufferter, der havnede med haarde Bump. Alle Vognens vitale Dele blev udsat for særlig udspekulerede Belastningsprøver, dels for at kontrollere Ydeevnen, dels for at sikre sig den mindst mulige Procent i det Antal Ulykker, der kunde henføres til svigtende Materiel.

Alle i denne Afdeling var meget hemmelighedsfulde og allerede da vi kom, maatte vi skrive under paa, at vi ikke vilde omtale noget af det vi vilde faa at se. Da vi gik, maatte vi „stemple os ud“, ligesom de Ansatte. Jeg skal lade være usagt, om man var bange for, at vi skulde forsøge at tage fast Ophold.

* * *

Vi havde nu været i Detroit i en Uge og Doreen og Inkie havde snakket, snakket og snakket, saa skønt vi havde haft det dejligt, var Burt og jeg enige om, at det var godt vi maatte af Sted, da vore Koner sikkert ellers vilde have snakket sig ihjel.

TOOGTYVENDE KAPITEL

Nøjagtig fjorten Maaneder efter Turen til Victoria Falls, kørte vi gennem Buffalo, Byen Niagara Falls og videre til Lewiston Heights, hvor vi skulde bo hos Familien Schoellkoph.

En Gang i Firserne fandt en Auktion Sted i et faldefærdigt Skur i Buffalo. Der var ikke ret mange Mennesker til Stede, og efter nogle faa Bud lød Auktionarius Stemme:

„Seventy-one thousand Dollars! Going once! Going twice! Going three times! And sold to Mr. Jacob Schoellkoph for \$ 71.000!“

Jacob Schoellkoph var indvandret fra Tyskland, havde slidt haardt og var omsider blevet en holden Købmand. Da han den Dag kom hjem og fortalte, at han havde købt NIAGARA FALDENE, blev hans Familie ude af sig selv og troede, at han var blevet gal. De var rystede over, at han kunde finde paa at ruinere Familien paa denne sindssvage Maade, men Jacob Schoellkoph vidste hvad han gjorde. Han byggede en Dæmning og en primitiv Kraftstation, indledte Forhandlinger, skaffede finansiel Støtte, og Kraftstationen voksede og er i Dag Staten New York's vigtigste Elektricitetsværk. De \$ 71.000 har givet gode Renter.

*

*

*

Niagara Falls, hvor Amerikanerne ynder at tilbringe deres Hvedebrødsdage, var en dyb Skuffelse i Forhold til Victoria Falls. Omgivelserne lignede en Dyrehavs-bakke. Utallige basaragtige Udsalg skilte med Souvenirs af samme Art, som man kan købe paa Himmelsbjerget, blot stod der her „Hilsen fra Niagara“. Et Utal af cementerede Kørebaner og Gangstier harmonerede med Basarerne, men absolut ikke med Naturen, ligesom man ogsaa helst havde været fri for de mange konstruerede Udsigtssteder, som utallige Fremmedførere insisterede paa at man skulde bestige for at nyde Panoramaet. Snesevis af Kanonfotografer kappedes om at faa Lov at forevige Turisterne med Faldene som Baggrund, men værst tog det hele sig dog ud efter Solnedgang. Projektører i alle Størrelser sendte skiftevis deres blaa, røde, grønne og gule Straaler ud over Vandmasserne, saa selv en Fuldmaane ikke havde nogen rimelig Chance for at gøre sig gældende. Det hele virkede saa ubehageligt, at vi ikke engang gjorde Forsøg paa at konstatere om ogsaa Niagara Faldene fra Naturens Haand huser en cirkelformet Regnbue!

*

*

*

Fra Niagara kørte vi tilbage til New Jersey, denne Gang til Red Banks, hvor vi skulde besøge en Ungdomsveninde af min Moder. Da Mor i 1899 som ung Pige var paa Rejse i Italien, traf hun en jævnaldrende Amerikanerinde, Jane Todd. Min Mor og Jane Todd, nu Mrs. Taylor, gensaa ikke hinanden før 1948, men opretholdt og uddybede i Løbet af de lige ved halvtreds mellemliggende Aar, det Venskab, der var begyndt i Rom.

Hver eneste Maaned i alle de mange Aar vekslede de Breve, og delte troligt hinandens Sorger og Glæder. Min Søster og jeg betragtede „Aunt Jane“ som hørende til Familien, men samtidig stod hun for os omstraalet af Æventyrglans — vi var jo Børn og det var meget spændende at faa Julegaver fra Amerika. Jeg havde „kendt“ hende i saa mange Aar, at jeg nu var ganske mærkelig til Mode ved at skulle træffe hende for første Gang.

Aunt Jane var nøjagtig lige saa elskelig, som hun som Barn havde staaet for mig, og hun tog imod os, som om vi var gaaet ud og ind i hendes Hjem hele vort Liv.

Hendes Søn Charles og jeg syntes straks om hinanden, og det var ikke blot Ord, da vi den sidste Dag besluttede at fortsætte det Familievenskab, som vore Mødre havde grundlagt.

*

*

*

Paa Vej hjem til Thalassa overnattede vi hos nogle Bekendte, og Inkie, der kun havde haft mig at tale med om alle vore Oplevelser, var efterhaanden bristefærdig. Vi var knapt kommet inden for Døren før hun kastede sig ud i malende Beskrivelser om den finske Pensionatsværtinde, der kun kunde tale svensk trods sine fyrretyve Aar i Staterne, og hos hvem vi havde glemt vor Mappe med Penge, Pas og Returbilletter — om Friluftsbioграфен, hvor man holdt paa en vældig Parkeringsplads, fik en Højttaler stukket ind gennem Ruden og saa Filmen, der blev forevist paa et Kæmpe-lærred. Hun vilde meget gerne have sit Publikum til at

falde i Forundring over, at Højtaleren ved et Tryk paa en Knap pludselig fungerede som Mikrofon og havde direkte Forbindelse med en Service Station, der præsenterede alt lige fra Isdrinks, Cigaretter og Chokolade til Tøjpresning, Skotøjsreparationer og Babysittere. Vore Værtsfolk hørte høfligt, men uinteresseret efter, og da ikke engang Turens Clou — Skiltet, med den tankevækkende Paamindelse, „Atwater's Funeral Parlour Expects You — It's The Cosiest And You'll Be Welcomed — BUT WHY QUICKER BY DRIVING FAST?“ gjorde det fjerneste Indtryk, maatte hun, omend nødigt, erkende, at det hele var Hverdag for dem, og med et Suk forsvandt hun for at føre sin Dagbog à jour — *den* protesterede i hvert Fald hverken i Ord eller Miner.

TREOGTYVENDE KAPITEL

Den næstsidste Aften paa Long Island traf jeg et Menneske, der fik en af de mest nervepirrende Dage af mit Liv til at staa uhyggelig klart for mig.

„Do you remember me?“ spurgte en nydelig, hvidhaaret, militært udseende Herre, der havde staaet og iagttaget mig fra den anden Ende af Stuen.

„I'm afraid, I don't, Sir“.

Det var Colonel Anthony Drexel Biddle, som havde været til Stede hin bevægede Dag, da det lykkedes Commander Hollingworth og mig at overbevise en udvalgt Forsamling, om det rigtige i at fortsætte den engelsk organiserede Modstandsbevægelse i de besatte Lande.

Jeg var lidt utilpas ved ikke at genkende ham, men det var kun Formandens Udseende, der havde gjort Indtryk paa mig den Dag — dels fordi han lignede Wodehouse's ubegavede Helt, Bertie Wooster, dels fordi de Spørgsmaal han knaldede ud, paa Trods af hans Udseende, var saa komplicerede og fulde af Faldgruber, at jeg havde hele min Koncentrationsevne behov, og alle andre Ansigter flød ud i en Taage for mig.

„Jeg misundte Dem ikke,“ sagde Colonel Biddle. „Jeg vilde meget nødtigt have været i Deres Sko dengang De maatte kæmpe med alle os, der sad i London

og troede, at vi ledede Undergrundsbevægelsen i Europa.

Nu stod det mig klart, at Drexel Biddle under Krigen var den amerikanske Ambassadør ved Exilregeringerne i London, og havde haft stor Indflydelse paa Co-ordineringen af de Allieredes Indsats i den europæiske Undergrundsbevægelse.

Jeg kunde jo kun give ham Ret i hans Udtalelser — ogsaa da han begyndte at tale om, hvordan det *kunde* være gaaet.

„Hvor meget vilde ikke have været anderledes, hvis S.H.A.E.F. havde inddraget sin Støtte“, sagde han, „hvor meget større Magt vilde vore Fjender saa ikke have faaet i de besatte Lande?“

Vi kunde naturligvis ikke undgaa at komme ind paa den øjeblikkelige Verdenssituation, som han mente var alvorlig, men ingenlunde haabløs:

„Krig behøver ikke at nære Krig“, sagde han, stik imod den klassiske Opfattelse, „moralsk Oprustning kan ogsaa blive Resultatet“.

* * *

Klokken syv om Morgenen den treogtyvende September tog vi en sidste Svømmetur i Atlanterhavet. Tidligt paa Formiddagen blev vore Kufferter stuvet ind i Vognen, og Ivan og Rhoda kørte os til New York, hvorfra Inkie og jeg den syvogtyvende skulde sejle hjem med Ø. K.'s „Falstria“. Vor Vandretilværelse var ved at være til Ende og vi kunde se frem til forhaabentlig rolige, hjemlige Forhold.

Vi maatte sige Farvel til mange Mennesker, som vi

var kommet til at synes om, der var forskellige Ting at løbe om, af den Art man altid udsætter saa længe som muligt, og de sidste Døgn førte vi en hektisk Tilværelse.

Salgssummen for Villaen i Rapallo var for længe siden gaaet ind paa Ivan's Konto, og han udbetalte nu Inkie's Andel. Det var Meningen at tage Pengene med hjem, men medens vi sad i en Taxa bestemte Inkie sig om af en eller anden mærkelig Grund. Jeg protesterede, da jeg egentlig syntes det var noget Pjank, men hun holdt paa sit og bankede beslutsomt paa Ruden til Chaufføren:

„Ligger der en Bank her i Nærheden — hvor man faar Renter?“

„Sure, I'll take you to MY bank right round the corner.“

— og saadan gik det til at Inkie satte sine Penge i The Dime Savings Bank uden at ane, at hun i det Øjeblik gjorde en storartet Forretning. Da Pengene en Maanedstid efter vor Hjemkomst blev overført gennem Nationalbanken var Beløbet paa Grund af Devalueringen vokset med 33 %!

Paa Faldrebet naaede vi at se „Kiss me, Kate“, en morsom Parodi paa Shakespeare's „Trold kan tæmmes“ — og dette Aarhundredes største Operettesucces „South Pacific“, der meldte alt udsolgt seks Maaneder frem i Tiden — et Par af vore Bekendte overlod os deres Billetter.

„Aftenen“ før vor Afrejse endte vi med at spise Skinke og Spejlæg i „Copacabana“s Bar, hvorfra der var fire Timers natlig Transmission. Midt mellem Gæsterne sad en lokal „Gunnar-Nu-Hansen“ og talte ind i sin gyldne Mikrofon.

„And NOW, ladies and gentlemen, who comes here?“

No one but Billy Rose. He looks smaller than ever, and his girl . . . what a girl, huuiih . . . tall, slim, fascinating, glamorous . . .“

Hans Auditorium, som foruden de Tilstedeværende omfattede Millioner af Radiolyttere, fik al den sidste Sladder om Berømthederne, der kom for at se og blive set. Skandaler, Skilsmisser, ondsksfulde Bemærkninger og Stikpiller til en ung Roosevelt, som var til Stede *ikke* med sin Kone — alt syntes man at sluge raat og som en Selvfølge.

Da der tilsyneladende for Øjeblikket ikke var mere Sladder at referere, greb man til den Udvej at lave en Gættekonkurrence. Baade Gæsterne i Bar'en og Radiolytterne deltog. Lytterne ringede til et opgivet Nummer, blev sat paa Venteledning, og Speakeren modtog Besvarelserne en efter en i de tre Telefoner, der stod paa hans Bord. Gæsterne i Bar'en skrev deres respektive Løsninger paa en Seddel, som saa blev bragt op til ham. Der var et Kvarters Respit til at tænke sig om, og efter at Telefonerne havde kimet og Sedlerne hobet sig op, viste det sig, at Inkie havde vundet. Hun fik Touche, fik Præmien overrakt, og da hun undslog sig for selv at komme til Mikrofonen, meddelte „Gunnar-Nu“ sine Lyttere, „that young, pretty Varinka Muus, who is sailing for Denmark in a few hours time, won the competition — and let me tell you, folks, is she an eyeful-whoopee!“

*

*

*

Klokken elleve næste Formiddag lagde „Falstria“ langsomt ud fra Hoboken. Ivan og Rhoda stod paa

Kajen og vinkede. Vi blev staaende indtil deres Skikkelser fortabte sig i Taagen fra Hudson.

*

*

*

Det er en Kendsgerning, at Amerika paa mange Omraader er forud for den gamle Verden. Amerikanernes tekniske Dygtighed er uomtvistelig, deres Indsats paa videnskabelige Omraader fremragende, og deres Demokrati præget af Ærlighed og oprigtig Vilje.

I Modsætning til Englænderne aabner en Amerikaner med største Glæde sit Hjem for en Fremmed. I Modsætning til Franskmandene, som kalder sig Verdens mest civiliserede Nation, betragter Amerikanerne det daglige Bad som en Livsbetingelse. I Modsætning til Tyskerne aner en Amerikaner ikke, at der udenfor Arbejdstiden er Forskel paa Kong Salomon og Jørgen Hattemager. I Modsætning til Russerne lever Amerikanerne under Forhold, hvor selv det umulige kan gøres for aabent Tæppe, og i Modsætning til Spanierne kender de ikke Ordet „Mañana“.

Vi haabede engang at vende tilbage for at lære dette sunde, stærke, nye Land virkeligt at kende.

FIREOGTYVENDE KAPITEL

Den syvende September, en høj klar Efteraarsdag, stod vi ned gennem Sundet. Kronborg's Tage blinkede i Solskinnet og den danske Kyst saa ud, som om kun lykkelige Mennesker havde til Huse her.

Saa var København's Taarne i Sigte, og snart var vi saa nær ved den midterste Mole, at jeg i Menneskevrimlen fik Øje paa min Mor. Vi var hjemme!

*

*

*

Vore første Skridt førte til Dyrehospitalet paa Emdrupvej, hvor Jam nu havde ventet Inkie, siden den for mange Maaneder siden var ankommet til Kastrup Lufthavn efter den lange Flyvetur fra Johannesburg.

Da vi tre Maaneder forinden havde været i København, havde det naturligvis været Inkie's første Indskydelse at styrte ud til Dyrehospitalet for at se til den. Jeg satte mig dengang imod det af Hensyn til begge Parter — jeg maa indrømme, at jeg mest tænkte paa Inkie, men var klar over, at jeg hellere maatte fremhæve Hundens Følelser — og Inkie gik modstræbende ind paa at lade være at besøge den, men nu vilde hun

til Gængæld heller ikke udsætte Gensynet bare i een eneste Time.

Mødet skal forbigaas i Tavshed, men det varede mange Uger før Jam veg fra Inkie's Hæl, og omvendt var vore Bekendte efter den første Tid meget trætte af at invitere os, og i Tilgift faa en mindre Hest paa Besøg i deres Stuer.

* * *

I Rapallo havde vi truffet nogle Danskere, der havde tilbudt os deres Sommerhus til Leje. Udsigten til at have Tag over Hovedet, naar vi endelig kom hjem, var betryggende, og da vi havde hørt en Del om Boligproblemet, takkede vi hjerteligt og slog til. Lejen viste sig at være tre hundrede halvtreds Kroner om Maaneden, men Ægteparret besindede sig og satte den frivilligt ned til tre hundrede Kroner — „fordi vi var saa søde“.

Vi drog altsaa alle tre lige fra Dyrehospitalet til Brøndbyvester for at se paa vort nye Hjem. Jam var henrykt. Den pjaskede i det raadne Tang ved Stranden, og syntes aabenbart det lugtede dejligt. Det generede den heller ikke det fjerneste, at Tapeterne hang i Laser og at vi maatte tage Knive til Hjælp for at skrabe Fedt og gamle Madrester af Spisekammerets Hylder.

Den første Nat opgav vi Ævret, og flyttede ind til min Mor, men Inkie's Sans for Hygge satte dog snart sit Præg paa Huset. Ved Hjælp af Blomster og Fotografier lykkedes det hende at skjule de værste Skjolder paa Væggene, og Askebægre og smaa Duge, som hun fiskede op af vore Kufferter, dækkede Pletterne paa Borde og i Vindueskarme.

Solen skinnede stadigt — det var det dejligste Sensommervejr.

* *

*

Jagten paa en Stilling gik naturligvis ind i samme Øjeblik, som jeg satte Foden paa dansk Grund. Direkte og indirekte satte jeg mig i Forbindelse med Mennesker, som jeg mente kunde og vilde hjælpe mig. Jeg regnede med at kunne eksistere for omkring seks hundrede Kroner om Maaneden, og vilde med Glæde tage imod hvilken som helst Stilling, men jeg var slet ikke forberedt paa de Vanskeligheder, der skulde møde mig. Min Tillid til, at jeg nok skulde klare mig — jeg havde ikke engang anset den for at være taabelig Optimisme — svandt hurtigt og i Stedet traadte Usikkerhed, Tvivl og efterhaanden Haabløshed.

Jeg skrev til Forretningsfolk jeg kendte, og talte med Venner, som lovede at søge deres Forretningsforbindelser paa mine Vegne, men hverken Post eller Telefon bragte nogensinde gode Nyheder.

Ugerne gik, og Haabløsheden fik stærkere Tag i mig for hver Gang jeg modtog et negativt Svar: „Desværre . . . ikke i Øjeblikket . . . vi skal have Dem i Erindring!“

Flere Gange fik jeg underhaanden at vide — desværre for sent — at man undsaa sig for at byde mig underordnede Stillinger til fem-seks hundrede Kroner i Betragtning af, at jeg i ti Aar havde bestridt en ansvarsfuld Post i Liberia. Ligeledes underhaanden forlød det, — til Trods for at jeg stadig søgte forgæves — at de samme Mennesker ansaa det for givet, at jeg blot behøvede at strække Haanden ud for at finde et Arbejde, som jeg kunde leve af.

Jeg gennempløjede Avisernes Spalter med ledige Stil-

linger, lagde Billet ind paa alle dem, jeg mente mig i Stand til at bestride, og da det stadig var uden det fjerneste Resultat, overvejede jeg at tage Navneforandring — en Disposition, som Inkie satte sig imod.

*

*

*

Saa kom en af mine Venner hjem fra Udlandet for at bosætte sig i Danmark, og foreslog at vi skulde oprette et Renseri sammen. Han havde tyve tusinde Kroner, og hvis jeg kunde skaffe en tilsvarende Sum, var den fornødne Startkapital til Stede.

Inkie insisterede paa at laane mig Pengene, men det var et Punkt, hvor vi havde svært ved at blive enige. Vi havde naturligvis diskuteret, hvorledes hun skulde anbringe den Sum, som udgjorde hendes Andel af Huset i Rapallo, og jeg holdt paa, at Pengene skulde sættes fast i hendes Navn.

Da det gik op for Inkie, at jeg ikke vilde lade mig overtale, fandt hun paa anden Udvej. Hun havde en Del Smykker, som hun havde arvet efter sin Moder og sine Bedstemødre, og hendes Forslag gik ud paa, at vi skulde pantsætte dem, for paa denne Maade at skaffe i hvert Fald en Del af Kapitalen. Den Idé syntes jeg, at jeg kunde forsvare at gaa ind paa, og min fremtidige Kompagnon og jeg opstillede et Driftsregnskab, som vi mente var sundt, men som ikke kunde bære de 18 %, Assistenshusets Renter vilde udgøre.

Gennem Kammerater fra Krigens Tid hørte jeg saa, at Frihedsfonden havde ydet Laan til adskillige tidligere Medlemmer af Undergrundsbevægelsen, og de foreslog mig nu denne Udvej. Jeg diskuterede Sagen med min Sagfører, som derefter indsendte Ansøgningen paa mine Vegne og samtidig lod Bestyrelsen vide,

at Inkie stillede sine Smykker til Disposition som Sikkerhed.

Nogle Uger efter modtog jeg Frihedsfondens beklagende Afslag.

* * *

Jagten paa Stillinger gik videre, og langt om længe havde jeg Held med mig. Jeg fik en Stilling paa en herværende Ambassade, og Optimismen holdt atter sit Indtog.

Det lyse Syn paa Fremtiden forsvandt imidlertid hurtigt, og gav Plads for endnu mørkere Perspektiver end før. Nogle faa Uger senere lod man mig vide, at det desværre ikke var muligt at beholde mig. Man lod mig forstaa, at en lille Kreds — Folk, som ængstedes for, at jeg paa en eller anden Maade vilde søge at udnytte den imaginære Magt, som jeg besad ved Krigens Slutning — havde gjort deres Indflydelse gældende og havde benyttet denne Lejlighed til at „afvæbne mig“. „Folk snakkede“ og det kunde Ambassaden ikke udsette sig for.

* * *

Det var nu uden meget Haab at jeg fortsatte med at søge Stilling. Jeg var blevet klar over, at selv mine Venner — for at skøtte deres egne Interesser — maatte bøje sig for, at Folk var højst uvillige til at lade min Fortid være glemt.

Saa skete det utrolige, at en perifer Bekendt af min

Familie ringede op og spurgte om jeg stadig søgte Stilling.

„De kan begynde i næste Uge — den faste Gage er ti tusinde Kroner om Aaret!“

Det var næsten for godt til at være sandt, men i Øjeblikket kunde vi ikke dele vor Glæde med nogen, da Manden udtrykkeligt havde bedt os om at holde det for os selv, indtil jeg var tiltraadt.

Jeg tiltraadte imidlertid ikke hverken den Uge eller paa noget andet Tidspunkt. Det viste sig at være Bluff. Manden henvendte sig til min Familie og forsøgte at laane en større Sum Penge mod at give mig en Stilling!

* *
*

Saa blev jeg tilbudt Kompagniskab i et Tekstilforetagende, og først da gik det op for mig, at jeg var afskaaret fra at søge Næringsbrev. En ældre Ven, en Mand, der havde kendt mig siden jeg var ganske lille, forsøgte derefter at skaffe mig en Stilling som Lastbilchauffør hos Burmeister & Wain, men man mente ikke jeg egnede mig — og jeg havde jo været straffet.

* *
*

Endnu havde jeg ikke søgt Arbejde, der krævede en Sælgers Egenskaber, og jeg havde ikke Spor af Tiltro til mig selv paa dette Felt, men da en Bekendt en Dag tilbød mig en Stilling, hvor jeg skulde købe og sælge brugte Vogne, modtog jeg med Glæde dette lidet mis-

undelsesværdige job. Folk ønsker naturligvis den højst mulige Pris, naar de sælger, og det faldt mig meget vanskeligt at kritisere et Køretøj sønder og sammen for at købe det billigt, naar jeg Ugen efter — eller maaske allerede den samme Dag — maatte skamrose det paa det groveste for at sælge saa dyrt som muligt.

Jeg gjorde ihærdige Forsøg i Haab om ad Aare at lære den Kunst, som det er at kunne sælge, men jeg er bange for, at det er en Evne, som nogle Mennesker er født med, og som andre aldrig kan tilegne sig. Selv om vi hverken kunde leve eller dø af min Indtægt, var det naturligvis en Opmuntring, at jeg overhovedet tjente noget, men vi kunde trods alt ikke undgaa at bruge af Inkie's Midler, hvad der var mig meget imod.

Efter lange Diskussioner blev vi endelig enige om, at Huset i Rapallo skulde overføres til Danmark, saaledes at forstaa, at Inkie satte sine Penge i et Hjem til Erstatning for det, hun havde maattet give Afkald paa. Det var saa vor Mening at tage nogle Pensionærer, og saaledes forsøge at faa det hele til at løbe rundt. Dels opnaede vi paa denne Maade, at Inkie's Penge var sikret, dels havde vi et Sted at være, da Sommerhuset viste sig at være ubeboeligt saasnart Kulden satte ind.

Medens jeg drog Byen rundt i Haab om at afsætte Bilvrag til fantastiske Priser, lagde Inkie Planer om hvad der skulde findes i det Hus, der passede baade hendes Ønsker og hendes Pengepung.

I Modsætning til mig havde hun fantastisk Held med sig. Sammen med en Ejendomsmægler saa vi paa to Huse, som Inkie øjeblikkeligt kasserede — det tredie var Kærlighed ved første Blik. Til Trods for at Regnen silede ned, og at et tomt Hus som bekendt aldrig tager sig ud til sin Fordel, var Inkie øjeblikkelig klar over, at her vilde hun bo. Som sidste Gang vi købte et Hus,

døbte Inkie det omgaaende — FORT MUUS. Tre Dage senere underskrev hun Papirerne.

*

*

*

Da vi var kommet hjem, skrev Inkie straks til Olga Signorini, som havde sørget for at Indboet fra Campo dei Fiori var blevet opmagasineret, og bad hende nu sørge for, at det pr. Jernbane blev sendt direkte fra Rapallo til Holte Station.

Medens vi afventede Møblernes Ankomst, gjorde Inkie Huset rent til Indflytning, og jeg passede mine Forretninger, som nu ogsaa inkluderede et Radio-agentur.

Min Mistillid til mine egne Evner slog desværre endnu bedre til end ventet, og da vi ydermere modtog et Brev fra et Regeringskontor i Rom, som henledte vor Opmærksomhed paa, at der var Udførselsforbud for Møbler, Linned og selv Køkkentøj, var det en alvorlig Streg i Regningen. Uden Møbler og diverse Tilbehør, ingen Pensionærer — uden Pensionærer kun min særdeles begrænsede Indtægt som Automobil- og Radioagent.

Vi talte længe frem og tilbage om hvad vi nu skulde stille op, og saa kom Inkie med et Forslag:

„Hvorfor skriver Du ikke en Bog?“ sagde hun.

Tanken var mig ikke fremmed. I Efteraaret 1946 havde jeg gjort en Del Notater — nærmest for at danne mig et samlet Billede af Begivenhederne, saa jeg kunde betragte dem under en mere objektiv Synsvinkel, end det var muligt medens de fandt Sted.

Alle Sunde var tilsyneladende lukket — Penge skulde

og maatte jeg tjene, og saaledes gik det til, at jeg skrev „Ingen tænder et Lys . . .“, som i Efteraaret 1950 udkom i København.

* *
*

Fra det Øjeblik gik det fremad, men det er kun takket være Inkie. Ikke fordi hun gav mig den Idé at skrive en Bog, men fordi hun holdt ved mig — fordi hun altid bevarede sin Tro paa, at det aldrig er saa mørkt som lige før Daggry — fordi hun havde gjort de trange Tider, som jeg var Skyld i, til lykkelige Timer . . . blot fordi hun var' . . .

* *
*

Den femtende November flyttede vi ind i det ny FORT MUUS.

Vor første Gæst sad paa en Trækasse og skrev i Gæstebogen, som Inkie's Mormoder havde faaet til sit Bryllup:

May the best of your past,
Be the worst of your future.

PER FEDERSPIEL

LANDSRETSSAGFØRER

GOTHERSGADE 109

K.

Telf. C. 2059, 2099

København. d. 17. aug. 1951.

pf/gj

Hr. forlagsboghandler Henning Branner,
Amaliegade 21,
K.—

Jeg er blevet bekendt med, at der i forskellige kredse her i byen skal versere visse rygter om, at Flemming B. Muus' familie skulle have dækket den sum, i anledning af hvis tilbageholdelse der i sin tid blev rejst sag imod Muus, jfr. byrettens dom af 13. juli 1946, der er aftrykt in extenso i bogen „Ingen tænder et lys...“

I den anledning vil jeg gerne bekræfte, at disse rygter, hvis oprindelse man aabenbart ikke har kunnet komme til livs, intet har med virkeligheden at gøre. Det beløb Muus havde tilbageholdt og som blev inddraget af statskassen, fandtes intakt ved aabningen af hans bankbox af tidligere afdelingschef i finansministeriet H. C. Andersen og undertegnede.

Jeg ville sætte pris paa, om De ville have dette i erindring saafremt disse rygter paa ny skulle komme frem.

Deres ærbødige
sign. Per Federspiel

SOLSIDEN

VENDER MOD NORD

Flemming B. Muus, Forfatteren til INGEN TÆNDER ET LYS . . . (30.000 Exemplarer paa 10 Maaneder) besvarer i sin nye Bog det Spørgsmaal hans mange Læsere utvivlsomt har stillet sig selv:

Hvad skete der efter Løsladelsen?

Nogle faa af Bogens Punkter vil give et Billede af Begivenhederne:

Muus løslades paa Betingelse af, at han forlader Danmark og ikke vender hjem i fem Aar.

Modgang i England — men en lille Arv bevirker, at Varinka og Flemming Muus kan fortsætte deres Eksistens.

Beslutter at rejse til Sydafrika, men alle Flyve- og Skibsbilletter er forudbestilt langt frem i Tiden. Kommer langt om længe med en ældgammel Maskine fra et privat Selskab, til en Billetpriis, der er omtrent dobbelt saa høj som B. O. A. C.s og fire Gange saa høj som Prisen med Skib.

Dramatisk Flyvetur via: Paris, Nice, Malta, Tobruk, Luxor, Wadi, Halfa, Karthoum, Juba.

Ved Ankomsten til Johannesburg straks Besked om at vende tilbage til England paa Grund af manglende Midler. Venner af Muus formaar General Smuts til at støtte hans Sag.

Job ved en Guldmine. Paymaster for 400 hvide og 7000 sorte. Besøg hos Guld- og Diamantkonger.

General Smuts taber Valget. Hans Efterfølger, Dr. Malan har en anden Indstilling — ogsaa overfor Muus.

Ordre til at forlade Sydafrika inden 14 Dage. Varinka Muus' Mormoder efterlader hende en Villa i Rapallo. De beslutter at tage dertil og opretter Pension.

Brev fra Justitsminister Busch-Jensen, der meddeler Muus Tilladelse til at komme hjem. Kører i Jeepen op igennem Europa. Gensyn med Danmark den 20. Maj 1948.

Tre Maaneder hos Fru Muus' Bror og Svigerinde i U. S. A.

Tilbage til Danmark. Modgang. — Skriver „Ingen tænder et Lys“.